

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 20. DECEMBRA, 1984

ŠTEVILKA: 50 • XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednika Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vani - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

EKONOMSKI POLOŽAJ ŽELEZARNE JE TREBA OCENJEVATI BOLJ CELOVITO

V torek, 18. decembra, je bil na obisku v naši železarni Štefan Korošec, član predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. V razgovoru s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Železarne in občine ter člani poslovnega odbora ga je najbolj zanimal potek investicije jeklarne 2 in idejnopolično usposabljanje komunistov. Poudaril je, da je zaradi še vedno prisotnih dvomov o pravilnosti in potrebnosti naše investicije treba ekonomski položaj Železarne bolj celovito in argumentirano ocenjevati ter bolj agresivno nastopati pri skupnem reševanju problemov, predvsem velikih tečajnih razlik.

V NADALJNJEM DOPOLNJEVANJU IN RAZVIJANJU POLITIČNEGA SISTEMA MORAMO POSEBNO POZORNOST NAMENITI DELEGATSKEMU SISTEMU KOT SREDIŠČU ODLOČANJA

Tako v letnih kot srednjeročnih in dolgoročnih planskih usmeritvah, v ključnih ciljih družbenega in gospodarskega razvoja, je dan uvodni poudarek nadaljnjemu dopolnjevanju in razvijanju ter doslednejšemu uveljavljanju sistema socialističnega samoupravljanja, iz česar logično sledi, da je pri tem zlasti mišljeno delovanje delegatskega sistema kot središča odločanja. Da se bodo prek delegatskega sistema, po delegacijah in delegatih v delegatske skupščine pretakali verodostojni in izvršni samoupravljalni interesi in pobude delavcev in občanov. Da bi prek delegatskega sistema dejansko prišlo do izraza množico različnih potreb in interesov delavca in občana kot posameznika, njegove ožje skupnosti ali družbe v celoti.

Ta izhodišča bi zato morala biti tudi v ospredju, kadar ocenjujemo delovanje delegatskega sistema v temeljnih samoupravnih skupnostih ali občini kot celoti. Največkrat pa pri ocenjevanju delovanja delegatskega sistema izhajamo iz procentualne udeležbe delegatov na sejah in njihove aktivnosti na sejah in morebiti še iz podatka, kako se posamezne delegacije sestajajo pred sejami skupščin. Največkrat se povsem izognemo odgovornosti subjektivnih socialističnih sil za delovanje političnega sistema samoupravne demokracije in še zlasti SZDL v krajevnih skupnostih in sindikata v organizacijah združenega dela. Pri tem je še posebno zanemarjena vloga socialistične zveze delovnega ljudstva kot politične mobilizatorke vseh subjektivnih socialističnih sil, delovnih ljudi in občanov, ki bi morala biti prisotna v procesih vsakodnevnega delegatskega dogovarjanja in odločanja — od delegatske baze prek delegacij in delegatov do skupščin občine in samoupravnih interesnih skupnosti. Prav tako bi moral sindikat imeti močne pozicije v delegatskem sistemu in pri odločanju povsod, kjer se ta sistem uresničuje.

Tako pa nam praksa pokaže, da se mnogokje niti ne sestajajo delegacije, kar je najmanj za uspešno delovanje samoupravnega delegatskega sistema, zelo redko pa so tudi člani delegacij in delegati tesno in stalno povezani z delavci in občani, ki so jih izvolili in s katerimi delajo in živijo skupaj. Kako naj potem pride do skupščin množica različnih potreb in interesov delavcev in občanov, kako naj bi imelo združeno delo v skupščinah odločilno vlogo? Ob vsem tem si ne bi smeli zapirati oči pred tem, da zaradi teh slabosti v delovanju delegatskega sistema nekateri izgubljajo zaupanje v sistem, drugi pa mu celo pripisujejo krivdo za sedanje težke gospodarske razmere.

Ob takem stanju nemalokrat začuden beremo poročila družbenopolitičnih organizacij občine, krajevnih skupnosti ali temeljnih organizacij združenega dela o uspešnem delovanju organizacij. Če smo med ključne naloge našega razvoja opredelili doslednejše uveljavljanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja, potem bi prav gotovo morala ocena delovanja subjektivnih socialističnih sil, poleg družbenopolitičnih organizacij tudi drugih subjektov, »ki imajo svoj interes in vpliv v družbenih odnosih in ki na različne načine vplivajo na družbeno zavest in na reševanje družbenih problemov« (E. Kardelj), sloneti na oceni uveljavljanja političnega sistema v konkretnih okoljih, kajti po ustavi so družbenopolitične organizacije tudi formalnopravno vključene v politični sistem kot sestavni del delegatskega sistema. In temu sledi logičen zaključek, če nam delegatski sistem ne deluje v smislu ustave in zakona o združenem delu, potem je tudi delo družbenopolitičnih organizacij in ostalih subjektov slabo. To bi dejansko moralo biti tudi izhodišče za ocenjevanje odgovornosti za delovanje delegatskega sistema.

Slabosti v delovanju delegatskega sistema se seveda odražajo tudi v slabi medsebojni povezanosti samoupravnih subjektov v občini tako glede povezovanja krajevnih skupnosti kot organizacij združenega dela v samoupravno življenje občine, kjer se morajo urejati in reševati vsi bistveni problemi življenja in dela delovnih ljudi in občanov — proizvodni, komunalni, vzgojnoizobraževalni, zdravstveni, socialni, kulturni in drugi. Zaradi tega pa se še vedno pojavljajo različna razvoja neskladja, lokalistični interesi in lokalistična zapiranja. Slabosti v delovanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja pa so tudi vzrok za prepočasno in nedosledno uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije oziroma opiranja na lastne sile. Zato tudi predlog smernic za dolgoročni plan SR Slovenije med drugim opredeljuje:

»Politiko opiranja na lastne sile bomo uresničevali z razvijanjem in poglobljanjem sistema in prakse socialističnega samoupravljanja, ki je hkrati naš cilj in sredstvo za aktiviranje vseh razpoložljivih dejavnikov ekonomskega in družbenega razvoja ob upoštevanju, da so vrednote socialističnega samoupravljanja trajna motivacija delavcem, delovnim ljudem in občanom pri vsakodnevnem spopadanju z gospodarskimi in drugimi težavami.«

Vse to zahteva veliko več poguma, kritičnosti in samokritičnosti in ne nazadnje tudi poglobljenosti pri ocenjevanju uresničevanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja v občini. Ob taki presoji in oceni bomo morali tudi priznati, da o nekaterih stvareh v občini še vedno izključno odločajo občinske upravne strukture, tako skupščine občine kot samoupravnih interesnih skupnosti in da se velikokrat s pobudami in predlogi delavcev in občanov ravna birokratsko in omalovažujoče. Vse to pa poleg drugega tudi zmanjšuje interes in motiviranost delegacij in delegatov za delovanje, kakor tudi zanimanje in želje ljudi za delo v socialistični zvezi, zvezi sindikatov in ostalih družbenopolitičnih organizacijah.

Z delom komunistov naše železarne in o potrebi po oblikovanju stalne akcijske konference ga je seznanil njen predsednik Oto Kelih. Poudaril je, da je pri delovanju komunistov še veliko nerešenih problemov glede njihovega povezovanja v Železarni, občini, sestavljeni organizaciji in republiku. Tudi povezovanje osnovnih organizacij pri reševanju skupnih problemov Železarne je še slabo.

Osnovne organizacije zveze komunistov so v naši železarni neaktivne predvsem zato, ker niso pravilno in pravočasno obveščene o vseh pomembnih in ključnih vprašanjih Železarne in širše družbene skupnosti, zaradi dvoličnosti posameznih ko-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Rezalca starega železa (foto I. Kučina)

POSLOVANJE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V OKTOBRU

Služba za planiranje v delovni skupnosti skupne službe SOZD Slovenske železarne je v skrajšani obliki posredovala informacijo o poslovanju delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne v mesecu oktobru

ŽELEZARNA JESENICE

V oktobru je Železarna Jesenice dosegla najboljše proizvodne rezultate v tem letu. Pri izdelavi belega surovega železa v oktobru niso dosegli sorazmernega mesečnega plana. Izdelali so 13.390 ton in zaostali za planom za 3 %. Imeli so težave zaradi slabe kvalitete sideritne rude, na

plavžu št. 1 pa so imeli okvaro BBC vetrila za pihanje zraka; popravilo je trajalo 15 ur.

Tudi v SM Jeklarni so imeli zaradi manjše proizvodnje grodlja občasne probleme z izpolnjevanjem proizvodnega programa. Izdelali so 26.490 ton surovega jekla in za 2 % presegli sorazmerni mesečni plan. Elektroje-

klarna je izdelala 15.354 ton jekla in za 4 % presegla mesečni plan. Imeli so težave s kvaliteto pri proizvodnji dinamov jekel. Od 10. do 21. oktobra so imeli v letnem remontu napravo za kontinuirano vlivanje jekla, v preostalem času pa so na njej odlili 3.430 ton gredic.

V Livarni so v oktobru presegli planirano skupno proizvodnjo. Tujim naročnikom so odpremili 68 ton odlitkov.

V Valjarni bluming štekel niso dosegli planirane skupne proizvodnje, ker je linija rezanja delala le v dveh izmenah. Obratovanje potisne peči je bilo prekinjeno štiri dni pred predvidenim rokom zaradi okvare. V adjustaži valjarne je še vedno v okvari žerjav in zato imajo pri obratovanju občasne težave.

Od 2. do 13. oktobra so imeli v Valjarni žice in profilov letni remont. Sledilo je nekaj obratovalnih zastojev, kasneje pa se je delo normaliziralo.

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZDRUŽEVANJE DEVIZNIH SREDSTEV V SOZD SŽ V LETOŠNJEM LETU

Delegati delavskega sveta in zbora Interne banke SOZD Slovenske železarne bodo na jutrišnji seji obravnavali tudi poročilo o združevanju deviznih sredstev v letošnjem letu, iz katerega povzemamo informacijo tudi za naše glasilo.

SOZD Slovenske železarne so že v letu 1983 podpisale petletni samoupravni sporazum o združevanju deviznih sredstev za proizvodnjo in oskrbo z jeklom. Na osnovi tega sporazuma in podpisanih letnih dopolnil poteka tudi v letošnjem letu združevanje deviz. To združevanje zavi-

rajo: zmanjšanje razpolagalne pravice izvoznikov z devizami zaradi obveze za vračanje kreditov, nakupa nafte, premoga in podobno in administrativne ovire pri samem prenosu v poslovnih bankah. Zato, navaja po-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZADNJE SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE V TEM LETU

Predsedniki Marjan Drolc, Rina Klinar in Dante Jasnič sklicujejo v četrtak, 27. decembra, ločene seje zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice takoj po skupni seji vseh treh zborov, ki jo sklicuje predsednik občinske skupščine Franc Brelih za izvedbo nadomestnih volitev enega delegata za zvezni zbor Skupščine SFRJ iz SR Slovenije. Delegati bodo na ločenih sejah obravnavali naslednja vprašanja:

URESNIČEVANJE USTAVNE ZASNOVE OBČINE

Predsedstvo Skupščine občine Jesenice delegatom v razpravo predlaga nekaj ugotovitev o uresničevanju ustavne zasnove občine, ki naj bi jih skupaj z gradivom oziroma resolucijo, ki jo je pripravil odbor zveznega zbora Skupščine SFR Jugosla-

vije za družbenopolitične odnose v zvezi z uresničevanjem ustavne zasnove občin, z opredelitvijo ciljev, ukrepov in akcij, obravnavali v svojih okoljih med delovnimi ljudmi in občani, jih konkretizirali in predlagali tudi ustrezna stališča. Med ugotovitvami predsedstvo predvsem poudarja težave predstavitev tega

(Nadaljevanje na 6. strani)

IZOBRAŽEVANJE OB DELU FUNKCIJA URESNIČEVANJA EKONOMSKE STABILIZACIJE

»Dosedanje izkušnje gospodarskega razvoja kažejo, da morajo imeti izobraževanje, znanost in tehnologija kot vitalni dejavniki napredka absolutno prednost pri aktiviranju nadaljnega razvoja in vesplošnega napredka, saj lahko te komponente precej prispevajo k naraščanju produktivnosti, dinamiki in učinkovitosti razvoja« (separat št. 20, Strategija in temelji razvojne politike).

Dolgoročni program ekonomske stabilizacije določa temeljne usmeritve razvoja znanosti, znanstvenoraziskovalnega dela in izobraževanja, ki vključuje tudi izobraževanje, izpolnjevanje in usposabljanje delav-

cev in občanov ob delu za delo, samoupravno in politično delovanje ter za osebno življenje. V separatih dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, ki jih je pripravila ko-

(Nadaljevanje na 3. strani)

USPEŠNA DNEVNA PROIZVODNJA V TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V ponedeljek, 17. decembra, so delavci v TOZD Valjarna bluming-štekel izvaljali 2.240,5 tone vložka, od tega v valjarni štekel 121 trakov ali 924 ton, iz potisne peči 111 trakov ali 832 ton, od tega 43 trakov dinamov kvalitete.

Za zvaljano količino iz potisne peči so porabili 59.387 normalnih kubičnih metrov zemeljskega plina ali 71,38 norm. kub. metrov na tono ali 2.291 mJ na tono. To predstavlja 66,7 % lanskoletne povprečne porabe zemeljskega plina na tono.

Te izredno spodbudne in stabilizacijske rezultate, ki so jih dosegli delavci v TOZD Valjarna bluming-štekel, so pogojevali:

- zelo ustrezen program vlivanja in valjanja,
- solidno delovanje vseh valjarskih naprav,
- prizadevnost vseh proizvodnih in vzdrževalnih delavcev.

Poleg zelo uspešnih proizvodnih rezultatov, ki so jih dosegli, pa moramo omeniti tudi to, da je ta dan 15 proizvodnih delavcev opravilo 120 ur prostovoljnega dela.

Takih rezultatov smo res lahko veseli. Z našo skupno čestitko proizvodnim in vzdrževalnim delavcem pa jim želimo, da bi s tako uspešnim delovnim ritmom nadaljevali tudi v prihodnje.

ZOBOZDRAVSTVENO VARSTVO V OBRATNI AMBULANTI ŽELEZARNE

V zadnjih letih je vse več kritik na račun zobozdravstvenega varstva, ki je postalo že izrazit družbeni problem. Zobozdravstveno delo je dvolično vrednoteno. Na eni strani se poskuša prikazati njegovo nepomembnost in majhen prispevek k ohranjanju človekovega zdravja, temu primerno se tudi obravnava in mu dodeljuje pičila finančna sredstva, na drugi strani je zobozdravstvo največji problem v zdravstvu, ki buri duhove in polni časopisne stolpce.

Družbeno vrednotenje zobozdravstva ni ustrezno delu in naporom zobozdravstvenih delavcev, ki ga vlagajo v vsako posamezno storitev. Zato je nujno, da danes, ko smo pričeli to vrednotiti, zobozdravstvo najde svoje objektivno mesto v svobodni menjavi dela z združenim delom.

Razlogi za slabo vrednotenje zobozdravstvenega dela so naslednji:

— nepoznavanje in poenostavljanje pojmovanja stomatološkega dela;

— leta in leta prisotna miselnost med ljudmi, da je krivda za neizpolnjevanje potreb in zahtev po zobozdravstvenem varstvu izključno na strani zobozdravstvenih delavcev. Tako so le-ti stalni predmet kritike, čeprav so marsikje storili več, kot bi bilo sicer mogoče, vendar nikoli niso bili deležni družbene pohvale;

— finančno obravnavanje zobozdravstva, ki se kaže tudi v nagrajevanju zobozdravstvenih delavcev.

V desetih letih samoupravnega sporazuma o enotnem seznamu zdravstvenih storitev in njegovi uporabi v svobodni menjavi dela ter »Zeleni knjigi«, ki obravnava normative zobozdravstva, je obljubljen v primeru upravičene prekoračitve delovnega normativna nižji osebni dohodek. Najbrž to ne spodbuja k bolj racionalnemu delu, ampak obratno. Morda s takim načinom nagrajevanja zavestno želimo, da glede na pomanjkanje sredstev ne bi prekoračili normativov.

Kje je torej rešitev? Bolj zavzeto delo — slabše nagrajevanje. To je gotovo vse kaj drugega kot spodbujanje k boljšim rezultatom pri ureničevanju planskih nalog, obvladano zdravstveni razmer in k večji krepitvi delovne, ustvarjalne in obrambne sposobnosti prebivalstva.

In konkretno: zobozdravstveni delavci v obratni ambulanti Železarne Jesenice smo konec novembra že za 9 % presežili plan, ki ga je Zdravstvena skupnost Jesenice še pripravljala na finančno pokriti. Vsako nadaljnje preseganje vodi k nižanju osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev v obratni ambulanti, ker je to delo vezano na materialne stroške, ki pa se ne priznajo. Naj torej v decembru prenehamo z delom v obratni ambulanti, da si zagotovimo normalne osebne dohodke?

Vsekakor je dejstvo, da občinska zdravstvena skupnost ne more financirati niti treh zobozdravstvenih ekip, temveč le 89 % njihovega programa in 9 % prekoračitve. Razliko v višini 7 % pokriva Vatrostalna Jesenice in 4 % Železarna Jesenice po posebnem programu. Z dopisom 631/PB/KC pa Železarna Jesenice zahteva za te 4 % še boljše in kvalitetnejše usluge, obenem pa sprašuje, koliko se bo skrajšala čakalna doba pacientov.

Do leta 1972 zobozdravstvene ambulante na Jesenicah in v obratni ambulanti Železarne niso imele čakalne dobe. Po tem letu se je čakalna doba pričela daljšati, leta 1981 je bila dve leti, danes pa je že daljša. Vzroki za daljšo čakalno dobo so: prenehanje plačevanja nadurnega dela, prenehanje legalne privatne prakse in pomanjkanje sredstev za nove kadre. Naslednji in ne najmanj pomemben faktor za daljšo čakalno dobo v obratni ambulanti Železarne in zaostajanje v zobozdravstvenem varstvu je tudi struktura zaposlenih oziroma na novo sprejetih delavcev. V preteklem obdobju so bili v Železarno sprejeti večinoma delavci s prečno starostno dobo 20 do 30 let, pretežno iz drugih republik, kjer imajo zobozdravstveno varstvo organizirano še na nižji stopnji kot pri nas. Tako je pri večini delavcev potrebna sanacija zobovja. In če upoštevamo še fluktuacijo, je jasno, da je to začaran krog, ki mu ne moremo priti do konca.

Želja vseh nas, ki imamo na kakršenkoli način opraviti z zobozdravstvom, je, da se čakalna doba skrajša. Ponujajo se naslednje rešitve:

— Nastaviti nove zobne terapije (zaradi izvajanja programa stabilizacije in varčevanja v sedanjem obdobju nove nastavitve niso mogoče);

— Povečanje delovnih obveznosti v sedanjem delovnem času. Delovni normativ zobozdravstvenih delavcev se vsako leto povečuje. To gre deloma na račun boljše opremljenosti, deloma pa na račun večjega fizičnega dela zobozdravstvenih delavcev. Sedanje obremenitve zobozdravstvenih delavcev na Gorenjskem so med največjimi v Sloveniji.

To delo je kljub boljši opremljenosti še vedno težko delo in zahtevati neprestano povečanje obsega dela nima objektivnega opravičila. Izjemne napore od kateregakoli delavca lahko zahtevamo le istočasno z ustreznim materialno kompenzacijo ali beneficirano delovno dobo;

— Uvedba nadurnega dela. V zobozdravstvu že več let ni nadurnega dela, ker bremeni maso osebnih dohodkov. Takšno delo se opravlja le pri nadomeščanju večjih izpadov. Ob tem pa ne gre za povečevanje obsega dela, temveč le za izpolnjevanje delovnih programov.

Temu nasprotuje stabilizacijski program za leto 1983, ki velja tudi za leto 1984. Vanj smo bili namreč prisiljeni zapisati, da kadrovski normativi, priznani od občinske zdravstvene skupnosti, ne bodo prekoračeni.

Za boljše razumevanje problematike še naslednje:

Osnovna protislovja nastajajo, ko se soočamo z večjimi potrebami in zahtevami uporabnikov zobozdravstvenih storitev kot dovoljujejo materialne možnosti združenega dela. Ne gre pozabiti dejstva, da združeno delo Gorenjske namenja za zdravstvo 3,9 % družbenega proizvoda, Slovenija pa 5,1 %.

Eden od osnovnih kazalcev razvosti zobozdravstvenega varstva je tudi število prebivalcev na en zobozdravniški team. V Sloveniji je okoli 2000 prebivalcev na en team, v Kranju 1900 in na Jesenicah, kljub temu da smo združeni v SOZD GZC, 2567 prebivalcev na en zobozdravniški team. Pred leti pa smo imeli v obratni ambulanti Železarne celo 3500 pacientov na en team.

Gotovo je, da zobozdravstveni delavci obratne ambulante Železarne vseh teh problemov, kljub odrekanju in visoki zobozdravstveni etiki, nismo sposobni rešiti. To je problem širše družbene skupnosti. Čim prej se ga lotimo, prej bo rešen.

IZ ŽELEZARNE ŠTORE

PREDSTAVITEV NOVEGA TIPA TRAKTORJA

V temeljni organizaciji združenega dela Tovarna traktorjev štorske železarne so 13. decembra predstavili nov tip traktorja Štore 1104.

Traktor ima pogon na vsa štiri kolesa z nazivno močjo motorja 81 KW (110 KS). V traktor je vgrajen šest cilindrski Diesel motor z direktnim vbrzganjem in prostornino 5800 kub. cm. Motor je izdelal IMR Beograd. Ima popolnoma sinhroniziran menjalnik z dvanajstimi prestavi naprej s hitrostmi od 1,48 km/h do 25,70 km/h in tri vzvratne prestave s hitrostmi od 1,40 km/h do 11,90 km na uro.

Na zahtevo kupcev se lahko vgradi še super reduktor. Priključna gred za orodja ima lahko 540 ali 1000 vrtljajev v minuti in ima sinhronizirane vrtljaje z menjalnikom. Traktor lahko s hidravliko dvigne 3500 kg. Zavore pri traktorju so hidravlične — diskaste v oljni kopeli. Posebna pozornost je bila pri traktorju namenjena kabini, v kateri je urejen izjemen komfort. Kabina je hermetično zaprta z vgrajenimi filtri za prezračevanje. Vgrajeno je ogre-

Neskladje med potrebami in možnostmi nujno rodi tudi ekscesne situacije, ki se dnevno kažejo v izbruhih nezadovoljstva s strani pacientov. Tako je, na primer, pacient izrazil svoje nezadovoljstvo v 45. številki Železarja. Kljub velikim potrebam po zobozdravstvenih storitvah je naletel na prazno čakalnico, kar mu je zbudilo asociacije, kot jih je opisal v omenjeni številki Železarja. Tudi delavci, ki smo bili ta dan zaposleni, nismo bili najbolj zadovoljni, kajti ti isto popoldne nam je bilo delo popolnoma onemogočeno, ker je zaradi popravila na vodovodni instalaciji prišlo do izpada vode na širšem območju.

Glede na navedeno problematiko, o kateri je nedvomno prek javnih občil lahko obveščen sleherni občan, bi pričakovali več strpnosti s strani pacientov. Obenem menimo, da je potrebno več podpore, angažiranega in načrtnega dela širše družbene skupnosti, kar naj privede h koreniti sanaciji razmer v zobozdravstveni službi.

Vodja zobozdravstvene službe TOZD OAJŽ
Viktor Stražisar

TOZD JEKLOVLEK IZPOLNILA LETNI PLAN

Delavci TOZD JEKLOVLEK so v torek, 18. decembra, na popoldanski izmeni izpolnili letni družbeni plan 23.500 ton. To je toliko bolj razveseljujo, ker so letos v tej temeljni organizaciji dosegli tudi večji premik v kvaliteto. TOZD Jeklovlek je druga temeljna organizacija Železarne, ki je letos že izpolnila svoje planske obveze. Za praznik republike so plan, kakor smo že poročali, izpolnili delavci TOZD Hladna valjarna Bela.

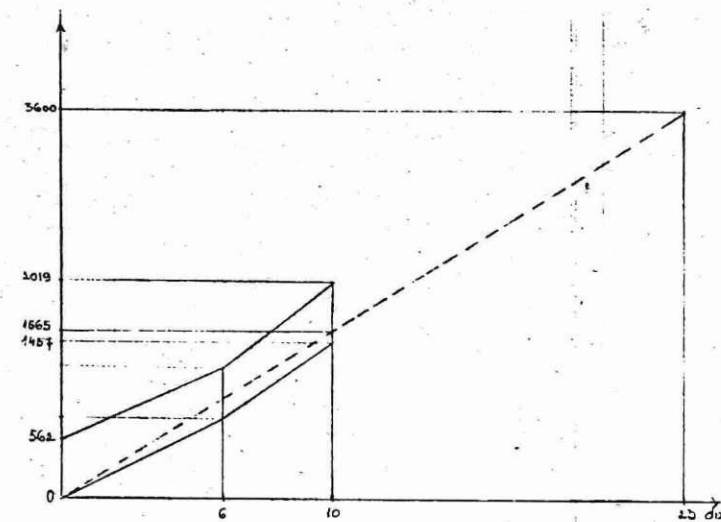
Delavcem TOZD Jeklovlek čestitamo k njihovem delovnemu uspehu.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V desetih delovnih dneh meseca decembra smo dosegli 1.457,1 milijona din realizacije — povprečno 145,7 milijona din na dan. Dnevna realizacija je, v primerjavi s prvimi šestimi dnevi meseca decembra, nekoliko porasla, vendar še vseeno nismo uspeli doseči planirane, ki znaša 156,5 milij. din na dan, torej smo še vedno za 10,8 milij. din pod doseganjem dnevne realizacije.

Nad pričakovano realizacijo smo še vedno zaradi rezerve iz oktobra in novembra, ko smo prodali za 562 milijonov din več blaga, kot smo si zastavili s programom za odpravo motenj v poslovanju.

Oddelek za nagrajevanje

Legenda: 2019 mio din dosežena realizacija s presežkom; 1565 mio din planirana realizacija za deset dni; 1457 mio din dosežena realizacija v desetih dneh.

EKONOMSKI POLOŽAJ ŽELEZARNE JE TREBA OCENJEVATI BOLJ CELOVITO

(Nadaljevanje s 1. strani)

munistov, ki ne spoštujejo vedno dogovorjenih smernic, ker osnovne organizacije pri svojem delu in reševanju problemov nimajo vedno širše družbene podpore, ker so slabo organizirane in kadrovske slabo popolnjene in ker prepočasno reagiramo na njihove ugotovitve in pobude.

Komunisti Železarne so se tvorno vključevali v reševanje vseh problemov, vendar nekaterih zastavljenih nalog še nismo rešili. Tako nismo uspeli z reorganizacijo vzdrževanja, združitvijo temeljnih organizacij Profilarna in Vratni podboji ter zmanjšati število zaposlenih v delovnih skupnostih.

Kljub temu je politični položaj v Železarni zadovoljiv, posamezni problemi, ki vnašajo nemir, pa niso bistveno vplivali na poslovne rezultate. Tako se je odnos do dela izboljšal, pa tudi poslovni rezultati so zadovoljivi.

Boris Bregant je gosta seznanil s pogoji poslovanja v preteklem in letošnjem letu ter poudaril, da so sanacijski ukrepi dali pričakovane rezultate, saj smo dosegli pomemben premik v tehnologiji in programu proizvodnje ter odnosu do dela. Velike preglednice pa nam povzročajo dolgoročni kupci, ki nam od leta 1982 dolgujejo 50 milijonov dolarjev, in izredno visoke tečajne razlike.

V planu za leto 1985 dajemo še večji poudarek kvaliteti, devizno problematiko pa bomo reševali z večjim skupnim izvozom v sestavljeni organizaciji in z drugimi slovenskimi in jugoslovanskimi predelovalci.

Dolgoročni razvoj Železarne je usmerjen v proizvodnjo trakov in pločevine, kvalitetnejši finalni program in namensko proizvodnjo. Za doseganje načrtovanih ciljev bo treba organizirati proizvodni proces na modernjših osnovah, da bomo zmanjšali stroške in izboljšali pogoje dela, ker osebni dohodek ni več ti isti dejavnik, ki edini oziroma prvi odloča o tem, ali bodo delavci ostali v Železarni ali ne.

Štefan Korošec je poudaril, da bodo morali delavci ne le obnoviti staro, temveč predvsem pridobiti novo znanje, vendar na nov, drugačen, bolj zanimiv način, ker so ljudje predačani, zato bo treba narediti program usposabljanja za vse vodstvene ravni.

V Železarni in v občini moramo še naprej voditi enotno in vztrajno politično aktivnost, pri tem pa moramo biti strpni tudi do drugih in drugačnih stališč, saj se akcijska učinkovitost in enotnost zveze komunistov gradi skozi borbo mnenj in ob skupnem delu. Nujno je treba doseči tudi večjo notranjo sintezo med osnovnimi organizacijami zveze komunistov in stalno akcijsko konferenco. Če tega ne bo, lahko nastane prazen prostor, ki dopušča možnosti za razne manipulacije. Zato je akcijska učinkovitost in idejna enotnost komunistov še vedno osnovna naloga, ki se mora odraziti tudi v večji krepitvi stalne akcijske konference zveze komunistov Železarne.

Lilijana Kos

ZDRUŽEVANJE DEVIZNIH SREDSTEV V SOZD SŽ V LETOŠNJEM LETU

(Nadaljevanje s 1. strani)

ročilo, so tudi združeni zneski manjši kot v lanskem letu. Vse manj je dejansko združenih deviz, naraščajo pa razni aranžmaji, po katerih železarne dobivajo surovine iz konvertibilnega področja. Kupci prispevajo v devizno bilanco SOZD Slovenske železarne okrog 45 odstotkov sredstev.

V razdobju januar—oktober so kupci združili 28.180.519 ameriških dolarjev v obliki gotovine, uvoženih surovin ali kompenzacij. Mesečno povprečje tako znaša 2,8 milij. ameriških dolarjev, povprečje v letu 1983 pa je bilo 3,4 milij. ameriških dolarjev. Po posameznih železarnah je priliv deviz, v oblikah, kot so navedene, v tem času znašal:

— Železarna Jesenice 16.756.984 am. dol.

— Železarna Ravne 7.974.843 am. dol.

— Železarna Štore 3.448.692 am. dol.

Od skupnega zneska združenih deviznih sredstev se 58,9 % nanaša

na gotovino, 19,4 % na uvoz surovin in 21,7 odstotka na kompenzacije.

Poleg navedenih prilivov so SOZD Slovenske železarne prejele tudi ICD, kar pomeni, da so kupci realizirali skupen izvoz po 65. členu zakona o deviznem poslovanju, pri čemer se naslednji zneski štejejo, kot da so železarne same realizirale izvoz:

— Sever Subotica	dolarjev 525.412
— KIG Ig	72.719
— RTB Bor FFP Milanovac	70.000
— Metalna Maribor	500.000
skupaj	1.168.131

Prilivi po tem izvozu se stekajo v tseh do šestih mesecih po izvozu in se registrirajo kot združevanje po 65. členu.

Če bi primerjali letošnje združevanje z realizacijo v preteklih letih, bi videli, da je bilo najuspešnejše leto 1983, ko so tudi devizni predpisi omogočali prenos deviz med podpisniki samoupravnih sporazumov.

SKUPNA SEJA DELAVSKEGA SVETA IN ZBORA INTERNE BANKE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Predsednik delavskega sveta Janez Pikon in predsednica zbora Interne banke SOZD Slovenske železarne sklicujeta jutri, 21. decembra, skupno sejo obeh samoupravnih organov. Poleg pregleda zapisnika in uresničevanja sklepov zadnjih sej obeh organov in nekaterih tekočih zadev bodo delegati obravnavali naslednja vprašanja:

— gospodarjenje v letu 1984; delegatom je bilo posredovano poročilo o poslovanju SOZD Slovenske železarne v devetih mesecih letošnjega leta, ki ga v skrajšani obliki, brez razpredelnice, objavljamo tudi v današnji številki Železarja;

— analiza uresničevanja srednjeročnega načrta Interne banke 1981—1985 za obdobje 1981—1983, ki so jo skupaj s poročilom o poslovanju Interne banke v devetih mesecih letošnjega leta prejeli delegati z vabilom (devetmesečno poročilo objavljamo v današnji številki);

— aktualni problemi deviznega financiranja in združevanja sredstev za razvoj črne metalurgije v SOZD Slovenske železarne (skrajšano informacijo objavljamo v današnji številki);

— financiranje delovne skupnosti skupnih služb SOZD Slovenske železarne (predlog bo podan na seji);

— urejanje odnosov Interne banke z Ljubljansko banko — temeljnimi bankami in sprejem predloga sprememb in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v Beograjsko banko — Temeljno banko Ljubljana ter statuta banke (gradivo so delegati prejeli).

IZOBRAŽEVANJE OB DELU ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

misija zveznih družbenih svetov za vprašanja ekonomske stabilizacije, je poudarjena politika razvoja vzgoje in izobraževanja, ki vključuje tudi izobraževanje ob delu. Posebej poudarjamo tiste cilje in naloge, ki so povezane z izobraževanjem ob delu in so seveda sestavni del politike dolgoročnega razvoja vzgoje in izobraževanja. To pa mora temeljiti predvsem na:

- povezovanju izobraževanja in dela in premoščanja njene odtujenosti od delovnih ljudi;
- nadaljnjem širjenju politike množičnega izobraževanja in izboljševanja socialne strukture učencev in študentov;
- krepitevi višjega in visokega šolstva na načelih izobraževanja ob delu in iz dela;
- uresničevanju permanentnega izobraževanja med vso delovno dobo delovnega človeka;
- krepitevi vpisne politike v usmerjeno izobraževanje vseh stopenj v skladu z resnimi potrebami združenega dela;
- zagotavljanju enotnih osnov sistema vzgoje in izobraževanja v vsej državi z uporabo istih načel programiranja vzgoje in izobraževanja;
- neprestanem posodabljanju in dvigovanju kakovosti celotnega vzgojno-izobraževalnega procesa in precej večji učinkovitosti;
- postopnem izenačevanju možnosti za izobraževanje, neodvisno od gmočnih razmer in socialnega porekla.

Te naloge preobrazbe vzgoje in izobraževanja so zajete v resolucijah X., XI. in XII. kongresa ZKJ in v dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije, kar pomeni, da morajo biti sestavni del programa dolgoročnega razvoja naše socialistične samoupravne družbe.

Ni treba dokazovati, da je temeljni cilj razvoja naše socialistične samoupravne družbe izobražen, ustvarjalni, kulturni in delovno usposobljen delavec oziroma delovni človek na sploh. Na tej podlagi nastajajo pogoji za stalno in stabilno uresničevanje materialnega, družbenoekonomskega in samoupravnega razvoja naše socialistične družbe. Pospeševanje razvoja družbenoekonomske osnove družbe je tudi podlaga za uresničevanje osvobodilnega človekove osebnosti in razvijanje sistema vrednot človeka in naše socialistične samoupravne družbe (socialnih, etičnih in drugih vrednot).

To pomeni, da morajo imeti znanost, znanstveno raziskovalno delo in izobraževanje pomembno vlogo kot vitalni dejavniki pri nadaljnjem razvoju in vsesplošnem napredku naše socialistične družbe. Prav vzgoja in izobraževanje, ki vključujeta tudi izobraževanje ob delu, lahko med drugim precej prispevata k rasti produktivnosti dela, dinamiki in učinkovitosti materialnega in družbenega razvoja naše družbe.

Zato mora biti izobraževanje ob delu, iz dela in za delo sestavina prizadevanj za uresničevanje dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, kar je poudarjeno tudi v sklepnih ugotovitvah predsedstva ZSJ (14. 6. 1984) o nadaljnjem razvoju delavskih univerz in izobraževanja ob delu. V teh sklepnih ugotovitvah je poudarjeno, da zahteve tehnično-tehnološkega razvoja, sodobne organizacije dela ter družbenoekonomskega in samoupravnega razvoja združenega dela pogojujejo, da delovni ljudje in občani stalno pridobivajo nova znanja in informacije. Zato mora biti izobraževanje ob delu, iz dela in za delo usmerjeno na uresničevanje nalog, ki so zajete v dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije. Nadaljnji razvoj izobraževanja ob delu mora biti torej povezan z nalogami, ki so zajete v dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije in so v sklepnih ugotovitvah predsedstva ZKJ določene, in sicer:

- izpopolnjevanje za samoupravljanje kot podlago za krepitev družbenoekonomskega položaja delavskega razreda v procesu dela in v vseh oblikah družbenopolitičnega življenja;
- razvijanje usmerjenega strokovnega izobraževanja delavcev oziroma odraslih v skladu s potrebami združenega dela in razvojnimi potrebami družbe;
- izpopolnjevanje in usposabljanje delavcev za uporabo nove tehnologije in organizacije dela, za večjo produktivnost dela in za zaščito v delovnem okolju;
- razvijanje funkcionalnega osnovnega izobraževanja delavcev in občanov, ki nimajo dokončne osnovne šole ali pridobljene osnovne splošne izobrazbe;
- izvajanje skupnih osnov usmerjenega izobraževanja za odrasle, kar velja za ustanove (npr. delavske univerze), ki izvajajo programe izobraževanja ob delu, iz dela in za delo.

To so le nekatere naloge, ki so navedene v sklepnih ugotovitvah predsedstva ZSJ o nadaljnjem razvoju izobraževanja ob delu ter delavskih in ljudskih univerz. Slediti mora torej večja aktivnost pri razvijanju in izpopolnjevanju izobraževanja delavskega razreda kot enega izmed bistvenih dejavnikov za uspeh pri uresničevanju dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, krepite socialističnih samoupravnih odnosov in premagovanja nasprotij in problemov v razvoju naše socialistične družbe. Sedanji praktični realizaciji samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja se mora pridružiti odločno uresničevanje strateških ciljev in nalog izobraževanja ob delu, iz dela in za delo. Tudi naša socialistična samoupravna družba ne more napredovati brez razvitega sistema izobraževanja ob delu ter stalnega izobraževanja in izpopolnjevanja delavcev in občanov.

Nadaljnji razvoj izobraževanja ob delu in iz dela ter stalnega izobraževanja mora gotovo temeljiti na:

- določeneje opredeljenem konceptu in sistemu izobraževanja ob delu;
- zagotovitvi ustrezne materialne osnove za to področje izobraževanja;
- upoštevanju potreb združene dela in razvojnih potreb družbe;
- upoštevanju potreb in interesov delovnih ljudi in občanov, da bi se razvili kot svobodne, ustvarjalne, izobražene in delovne osebnosti.

Zato je toliko bolj pomembno, da imajo ustanove, ki izvajajo izobraževanje in izpopolnjevanje ob delu, dolgoročne plane svojega razvoja, ki pa morajo izhajati iz razvojnih izobraževalnih potreb in planov združenega dela in družbenopolitične skupnosti. Seveda pa morajo biti razvojni plani izobraževanja ob delu in institucij, ki izvajajo to področje izobraževanja družbeno podprti, kar pomeni ne samo to, da morajo biti v skladu s splošnimi družbenimi usmeritvami, ampak da jih podpirajo zlasti subjektivne sile (sindikati, SZDL, zveza komunistov itd.) in drugi organi (npr. OIS) v naši socialistični samoupravni družbi.

Izobraževanje ob delu in za delo bo gotovo moralo biti s svojimi vsebinami in oblikami izpopolnjevanja povezano s prioritetskimi razvojnimi nalogami iz dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije kot, na primer:

a) povezovanje s cilji in in nalogami tehničnega in tehnološkega razvoja združenega dela in razvojnimi nalogami družbe. Sem lahko uvrstimo vsebine in naloge izobraževanja ob delu in za delo, ki so povezane s splošnimi cilji tehnološkega razvoja naše socialistične družbe, ki so opredeljene v dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije kot, na primer:

- uresničevanje ciljev socialistične samoupravne družbe v smislu humanizacije proizvodnih procesov in življenjskih pogojev, ohranjanja življenjskega okolja in razvijanja delovnega okolja, izboljševanja kakovosti, funkcionalnosti in učinkovitosti dela ter razvoja psihofizičnih kakovosti človeka;

— doseganje tehnološke in organizacijske ravni gospodarjenja, ki bo zagotavljala konkurenčnost na mednarodnem tržišču;

— stalen razvoj inovacij in ustvarjalnosti ob vzpostavljanju trdnih, funkcionalnih vezi in vzajemne odvisnosti izobraževanja, znanosti, raziskovanja in razvoja tehnologije itd.);

b) izobraževanje in izpopolnjevanje delavcev in občanov za nadaljnje razvijanje socialističnega samoupravljanja in splošnega družbenoekonomskega razvoja. To je toliko bolj pomembno, kot je poudarjeno v dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije, da je »socialistično samoupravljanje kot družbeni sistem postalo strateška opredelitev delavskega razreda, trajni način življenja in dela tako na ekonomskem kot na socialnem in političnem področju ter na vseh drugih področjih družbenega življenja in dela« (separat št. 20, Strategija in temelji razvojne politike). To pa pomeni razvijanje masovnega izpopolnjevanja delavcev in občanov za samoupravljanje ali izobraževanje delegatov in delegacij, nosilcev samoupravnih funkcij in funkcij v družbenopolitičnih organizacijah itd. V tej smeri mora biti prisotna odločnejša vzpodbuda za pospeševanje izobraževanja in izpopolnjevanja za samoupravljanje, vendar morajo biti izobraževalne vsebine bolj povezane z načelom iz prakse za prakso samoupravnega in družbenopolitičnega dela. Sestavina izobraževanja za samoupravljanje morajo biti tudi vsebine o ekonomskih zakonitostih, ekonomiki gospodarjenja in družbenoekonomskih odnosih, ki so bile doslej bolj domena splošne vednosti, ne pa tudi poglobljenega spoznavanja in usposabljanja za oblikovanje in usmerjanje gospodarskih mehanizmov. Le tako bo lahko delavec postal temeljni subjekt gospodarjenja, razvoja družbenoekonomskih odnosov in samoupravljanja.

Našteli bi lahko še druge naloge, ki so lahko predmet in vsebina izobraževanja ob delu, iz dela in za delo, ki so povezane z uresničevanjem dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije.

Ob tem je potrebno poudariti, da je potrebno za dosledno uresničevanje strategije, ciljev in nalog dolgoročnega razvoja naše socialistične samoupravne družbe temeljito domisliti vsebine in način uresničevanja izobraževanja ob delu in za delo. Zato postavljanje izobraževanja ob delu ter stalnega izpopolnjevanja delavcev in občanov ne pomeni samo za postavljanje ustanov za izobraževanje delavcev in občanov, ampak predvsem odvijanje vitalnega dejavnika, ki more bistveno in ustvarjalno prispevati k uresničevanju strateških ciljev in nalog dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije.

Na podlagi teh spoznanj je očitno, da je potrebno usklajeno delovanje vseh subjektov naše socialistične samoupravne družbe pri oblikovanju politike, programov dela in razvoja izobraževanja ob delu in za delo ter stalnega izpopolnjevanja in usposabljanja delavcev in občanov za delo, samoupravljanje in osebno življenje.

Srečko Krč

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 24. DO 30. DECEMBRA

24. decembra, Valentin MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, tel. št. 83-345.

25. decembra, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, tel. št. 82-118.

26. decembra, Anton KELVIŠAR, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Cesta na Golico 16.

27. decembra, Oskar KURNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.

28. decembra, Tomaž KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.

29. decembra, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, tel. št. 81-026.

30. decembra, Sašo KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, tel. št. 81-413.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv na domu. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 24. 12.	AVGUST NOVŠAK	FRANC ARNEŽ
TOREK – 25. 12.	ALOJZ SLIVNIK	IVAN ŠENVETER
SREDA – 26. 12.	BERTI KRAPEŽ	STANE ERŽEN
ČETRTEK – 27. 12.	VANDA ENIKO	ANTON BURJA
PETEK – 28. 12.	MIHA ŠLIBAR	EDO KAVČIČ
SOBOTA – 29. 12.	KLAVDIJ MLÉKUŽ	BRANE CEPIČ
NEDELJA – 30. 12.	BOŽIDAR INTIHAR	FRANC NEČIMER

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 24. do 29. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.

DISPANZER ZA BORCE: dr. Ivica Vreš.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta – dr. Matej Andoljšek.

V soboto, 29. decembra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta – dr. Matej Andoljšek.

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar in III. zobna ambulanta – mr. dr. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej. Za borce od 13.30 do 14.30.

V soboto, 29. decembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

RAZPORED DEŽURSTVA V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

22. in 23. decembra, Tomaž ZALOKAR, Jesenice, Titova 22, tel. št. 81-213.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65.

V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

ODSOTNOST V NOVEMBRU

	bolovanje %	red. letni dopust %	ostala odsotnost %	skupna odsotnost %
PLAVŽ	7,48	6,85	0,66	14,99
JEKLIARNA	4,78	5,76	0,97	11,51
LIVARNA	3,20	5,87	0,68	9,75
VALJ. BL. ŠT.	7,08	5,62	0,67	13,37
VALJ. ŽICE	6,94	5,76	0,87	13,57
VALJ. DEB. FL.	6,63	5,57	0,76	12,96
HL. VALJ. BELA	5,10	5,15	1,13	11,38
HL. VALJ. JES.	6,24	6,34	0,45	13,03
ŽIČARNA	6,37	5,92	0,63	12,92
PROFILARNA	5,95	5,48	0,25	11,68
V RATNI FODBOJI	4,79	7,51	0,44	12,74
JEKLOVLEK	7,62	8,79	0,81	17,22
ELEKTRODE	9,21	4,35	0,73	14,29
ŽEBLJARNA	5,88	6,76	0,63	13,27
STROJ. DELAVNICE	5,50	7,04	0,47	13,01
REMONT. DELAVNICE	5,85	8,42	0,54	14,81
VZDRŽEVANJE	4,19	5,58	0,61	10,38
ENERGETIKA	4,46	7,79	0,43	12,68
TRANSPORT	6,25	6,92	0,60	13,77
KO – FI	6,15	6,79	0,50	13,44
K S I	5,97	7,85	0,99	14,81
E T N	4,39	6,18	0,43	11,00
DRUŽ. PREHRANA	9,73	5,79	1,70	17,22
ŽELEZARNA	5,86	6,49	0,70	13,05

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna debele pločevine

OBJAVLJAMO PROSTE DELOVNE NALOGE

ŽERJAVOVODJA št. 7 D-3 8. kat. 1 oseba
ŽERJAVOVODJA št. 13 D-3 8. kat. 2 osebi

POGOJI: tečaj za žerjavovodje

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (na posebnih prijavnica, ki jih dobite na sprejemnem oddelku ali pri tajnicah), pošljite v roku osmih dni na naslov: Kadrovske sektor Železarne Jesenice, Cesta železarjev 8, Jesenice.

KORIŠČENJE LETNEGA DOPUSTA V PRIHODNJEM LETU

Zaradi mnogih vprašanj o koriščenju letošnjega dopusta v naslednjem koledarskem letu dajemo naslednje pojasnilo:

Namen dopusta je počitek in obnovitev delovne moči delavca, zato ga moramo izrabiti tedaj, ko počitek potrebujemo. To pa je realno gledano v tistem obdobju, ko izrabljamo delovno moč in ta ne zadoštuje več za nadaljnje uspešno delo. V naši zakonodaji velja, da naj delavec izrabli celotni dopust za tekoče koledarsko leto do konca tega koledarskega leta, vendar nam zakon o delovnih razmerjih dopušta presoditi, kdaj ga lahko izrabimo v naslednjem koledarskem letu. To smo izkoristili in zapisali v pravilnike o delovnih razmerjih, in sicer, da je možno izrabiti del letnega dopusta nad 12 delovnih dni najkasneje do konca februarja naslednjega koledarskega leta v primerih, ko ga ni bilo mogoče izrabiti v tekočem letu, in sicer zaradi:

- povečanje obsega dela,
- odsotnosti drugega delavca,
- odsotnosti delavca v času razporejenega dopusta,
- boleznih ali izobraževanja,
- vrnitve iz JLA v zadnjih dveh mesecih tekočega leta.

Glede na to, da je zadolžen za mesečno spremljanje in ocenjevanje izrabe delovnega časa odbor za delovna razmerja, mora biti predlog vodij o možnostih koriščenja dela dopusta v naslednjem koledarskem letu predložen odboru za delovna razmerja.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

10. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

V sredo, 12. decembra, se je na 10. redni seji sestal odbor za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne Jesenice. Obravnavali so poročilo o izvajanju sklepov prejšnje seje, smernice za delitev sklada skupne porabe za leto 1985, uskladišče lastne udeležbe pri prevozu delavcev, kriterije za izdelavo plana izredno plačane in neplačane odsotnosti, kriterije za zdraviliško in preventivno zdravljenje ter vloge iz naslova družbenega standarda.

Odbor je sprejel smernice ter izhodišča za delitev sklada skupne porabe v leto 1985. Sredstva za sklad skupne porabe naj se gibljejo v okviru resolucije SRS občine Jesenice, usmeritev za gospodarjenje v leto 1985 v SRS in družbenega dogovora o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke.

Sredstva, namenjena za jubilejne nagrade, osebne regrese, odpravnine, naj se povišajo v okviru dogovorjenih višin na ravni KOS SOZD SŽ; sredstva za regresiranje počitniških kapacitet in regresije za socialne podpore naj se gibljejo v okviru predvidenih potreb za regresiranje.

Sredstva, ki so potrebna za lastno dejavnost na področju kulture, telesne kulture, dela ZSMS, dela aktivna invalidov, kluba zdraviljenih alkoholikov in delavskega sveta Železarne, naj se povečajo, tako da se uskladijo s plani dejavnosti, vendar ne sme povečanje presežati 45 %. Posebej naj se formirajo sredstva za srečanje železarjev, ki bo namesto dosedanjega srečanja borcev NOV SOZD SŽ.

Stanovanjska sredstva naj se formirajo v skladu s planom nakupa družbenih stanovanj, sredstva za gradbene kredite pa v višini 80 gradbenih kreditov po 800.000 din in 80 adaptacijskih kreditov v višini 250.000 din, 20.000.000 din stanovanjskih sredstev pa naj se namensko veže.

Za 15.000.000 din naj se poveča vsota za predelavo samskega doma na Cesti bratov Rupar 8, neizkoriščena sredstva za predelavo v leto 1984 se prenesejo v leto 1985 za isti namen.

Sredstva za samoupravno komunalno skupnost naj se formirajo v planirani višini in se povečajo za dolg 13.372.000 din, ki je nastal v letu 1983 zaradi pomanjkanja sredstev čistega dohodka.

Sredstva, s katerimi podpiramo naložbe v širši družbeni standard, naj ostanejo nominalno na isti višini kot v letu 1984, oziroma se smejo povečati največ za 25 %, če bodo sredstva po zaključnem računu to dovoljevala.

Sredstva za pokrivanje obveznosti, sprejetih na osnovi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, se na osnovi sklepov samoupravnih organov povečajo za 45 %, kar je tudi predlog koordinacijskega odbora sindikata SOZD SŽ.

V primeru, da bi bila sredstva sklada skupne porabe oblikovana višje, kot se ocenjuje, jih je potrebno usmeriti v stanovanjsko gradnjo oziroma v nakup počitniških hišic.

Odbor je obravnaval predlog odredka za družbeni standard za povišanje lastne udeležbe pri kriteriju stroškov prevoza na delo s 300 din na 350 din. Ugotovil je, da je bila višina usklajena na sestanku komisije za družbeni standard pri KOS SOZD SŽ in da je IO KOOS Železarne Jesenice dal soglasje k predlagani us-

kladitvi prispevka. Odbor je po razpravi potrdil novo višino osebnega prispevka delavcev za prevoz na delo in z dela v višini 350 din na mesec, kar prične veljati s 1. januarjem 1985.

Odbor je obravnaval kriterije za izdelavo plana izredno plačane in neplačane odsotnosti in sklenil, naj se potrebno število dni iz tega naslova za kulturne, telesno kulturne in druge aktivnosti združi na nivoju delovne organizacije, strokovna služba pa mora skrbeti za pravilno koriščenje in o koriščenju poročati samoupravnim organom temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Sklenil je tudi, da bomo v letu 1985 združevali enako kvoto kot v letu 1984, to je 4.770 dni odsotnosti, notranja delitev pa mora biti v korist kulturnih aktivnosti za 200 dni večja. Če bo organizirana mladinska delovna brigada, ki bo delala na izgradnji nove jeklarne, se za te potrebe sme povečati kvota izredno plačane odsotnosti.

Nadalje je odbor postavil kriterije za zdraviliško zdravljenje, preventivno zdravljenje in oddihe delavcev v Ptujskih toplicah, Sklenih Teplicah v ČSSR in na morju (Biograd n/m in Crikvenica). Polovico dni odsotnosti delavci koristijo lastni dopust, polovico pa izredno plačan dopust. Prevoz delavcev krije delovna organizacija, 50 % regresirane dnevne cene krije vsak delavec sam, 50 % regresirane cene pa krije delovna organizacija.

Spisek predlaganih delavcev za zdraviliško zdravljenje pripravi di-

spanzer medicine dela obratne ambulante Železarne najkasneje do 15. januarja 1985. Spisek dobijo na vpogled vodje temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Tudi spisek predlaganih delavcev za preventivno zdravljenje pripravi dispanzer skupaj z oddelkom za zdravstveno in socialno varstvo najkasneje do 15. januarja 1985. Ta spisek dobijo na vpogled vodje temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in predsedniki osnovnih organizacij sindikata. Oba spiska predlogov pa obravnava odbor za oddihe in izlete pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice.

Odbor za kadre in družbeni standard je v nadaljevanju odobril finančno pomoč:

Gledališču Tone Čufar Jesenice 100.000 din za tehnično opremljenost odra. Prošnja se upošteva tudi pri delitvi sklada skupne porabe za leto 1985.

Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice — odboru za pohod na Stol 50.000 din za stroške organizacije pohoda.

Pevskemu društvu Vintgar Blejska Dobrava 80.000 din; ta prošnja se upošteva tudi pri delitvi sklada skupne porabe za leto 1985.

TVD Partizanu Gorje 50.000 din, prošnja se upošteva tudi pri delitvi sklada skupne porabe za leto 1985.

TVD Partizanu Jesenice 99.000 din za popravilo doma, prošnja se upošteva tudi pri delitvi sklada skupne porabe za leto 1985.

Zvezi za kegljanje na ledu Slovenije — Jesenice je odbor odobril sponzoriranje in 100.000 din za delno kritje stroškov evropskega prvenstva v kegljanju na ledu na Jesenicah. Sponzoriteljstvo zastopa delegat, ki ga bo določil poslovodni odbor Železarne.

Na koncu seje je odbor sklenil, da se bo stanje kadra z visoko in višjo šolo obravnavalo na prihodnji seji.

B. K.

TOZD Jeklovlek

19. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 7. decembra, je bila v TOZD Jeklovlek 19. redna seja odbora za gospodarstvo, ki jo je vodil predsednik Stane Horvat. Pri pregledu sklepov zadnje seje je odbor ugotovil, da so izvršeni, oziroma se izvajajo.

Odbor je v nadaljevanju obravnaval in potrdil oceno tehnične izboljšave št. 2802 »Izdelava polžastega vretena za povezovalne stroje« avtorjev: Vlada Repeta, Senada Suljanovića, Jožeta Torkarja, Matka Medja in Eda Šiferja. Posebno nadomestilo znaša 1.998.000 din, ki si ga avtorji delijo v enakih razmerjih.

Obravnavali so poročilo tehnologov TOZD in OTK o kvalitetni problematiki. Sklenili so, da se mora z ukrepi seznaniti ves kolektiv in jih obvezno izvajati.

Pri pregledu števila nadur in ur za manjkajoče v novembru so ugotovili, da je bilo 305 nadur in 106 ur za manjkajoče.

Potrdili so plan proizvodnje za mesec december, ki znaša 2.080 ton, od tega vlečenega jekla 1.720 ton, brušenega 180 in valjano poboljšane 180 ton. Planirani izvoz je 250 ton — Poljska.

Odbor je obravnaval še poročilo o ukrepih za ukinitev motenj v poslovanju, ki ga je podal vodja TOZD. V mesecu novembru je bil operativni

plan presežen za 148 ton ali 8,2 %, kar znaša 168 milijonov din, skupni prihranek pa 2.603.623 din. Prihranek v novembru bi bil pri izplenu lahko višji, vendar je površina topla valjanih profilov vedno slabša.

Odbor je obravnaval prošnjo sodelavca za malo uslugo — peskanje okenskih mrež in jo odobril. ET

Železarski globus

INDONEZIJA

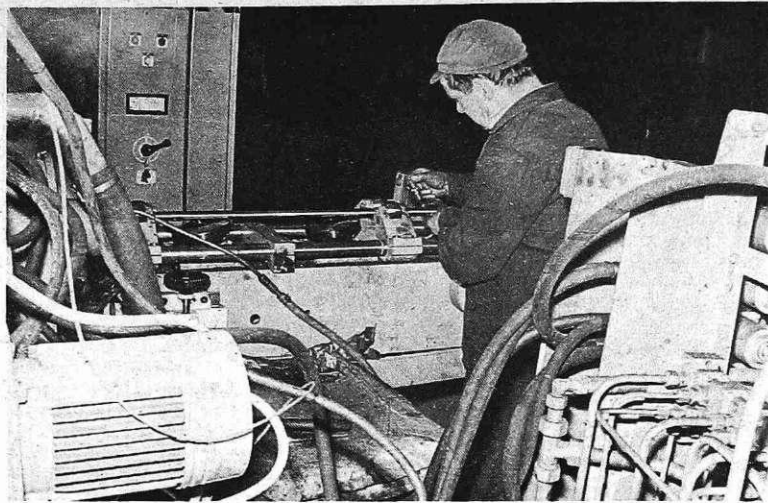
Na jugu indonezijskega otoka Sumatra je indonezijski znanstveni inštitut zgradil poskusno napravo za taljenje železove rude z letno zmogljivostjo 8.000 ton. Osnovna značilnost te naprave je, da uporablja za gorivo in reductant lesno oglje, ki ga bodo kuhali iz lesa bližnjih gozdov. Indonezija nima rezerv premoga, primerne za koksiranje in je ta postopek ena izmed možnosti za izdelavo grodlja za potrebe indonezijskih livarn.

da bi one posnemale žlindro iz ponvice. V zvezi s tem se sklicujejo na normativ delavcev, na dopuste in bolniško in pravijo: »V tem času bo pač mirovalo nedotaknjeno jemanje vzorcev iz ponvice, pošiljanje na OTK, nato vlecenje žlindre. VOD bo negodoval, če bo slučajno slabo posneto ali pa če bo teklo tudi jeklo. Za to delo imajo pa na VOD dovolj časa.« Mnenja so, da je odpravevalni napravi treba nameniti več časa, kajti na treh motorjih ne morejo nastati okvare kar čez noč. Tudi SDS elektropeči 2 in BBC peči pripominjata, da je potrebno zagotoviti dovolj delavcev za nemoteno delo ter da je treba čimprej usposobiti odpravevalno napravo, ker je delo zaradi zapršenosti hale in slabe vidljivosti zelo nevarno. SDS elektropeči 3 pa pravi: »Delamo v slabših pogojih kot v rudniku.« Mnenja je, da so bili trije motorji na odpravevalni napravi, ki ne delajo, prepozno reklamirani. Tudi posada SDS elektropeči 4 ne soglaša, da bi oni posnemali žlindro iz ponvice za VOD. »Kaj bo, ko bodo na peči samo trije, kar se v času dopustov vedno dogaja«, se vprašujejo člani te SDS. Opozarjajo tudi, da manjka v livni jami en delavec že več mesecev ter da odhaja še eden (na Belo). Predlagali so tudi naj se pri dostavi garnitur obvezno dostavlja tudi voz za lijak, kar se sedaj ne dogaja. »S tem si delamo dvakratno delo«, ugotavljajo. Zahtevajo tudi žerjavovodja za 15-tonski žerjav za posluževanje VOD, kajti livni žerjavovodja tega dela ne more opravljati, ne da bi prihajalo do zastojev. Ker se garniture ne tušira tako, kot bi bilo treba, trpe tako delavci, ki morajo garnituro podelati, kot tudi kvaliteta saržev. In še pripomba na delovne pogoje: »Glede odpravevanja hale pa je to sedaj nevzdržno. Žerjavovodje livnih in zakladalnega žerjava pred pečjo v takih pogojih ne morejo več varno delati.« SDS kontinuirno 1 in 2 sta zahtevali, da bi naslednjem sestanku SDS sodeloval nekdo iz poslovnega odbora, da bi odgovoril na nekaj vprašanj glede osebnega dohodka in padca standarda. SDS kamolom Trebež je razpravljalo o problematiki vrtanja in miniranja. Zaradi okvare vrtačnega stroja so namreč pri teh delih precej v zaostanku. V zimskem obdobju bo zaradi tega potrebno veliko več naporov ter strojne mehanizacije, da bomo zagotovili dovolj razminiranega dolomita, ugotavlja SDS. SDS ponovno gospodarstvo 2 se pritožuje zaradi pomanjkanja nekaterih vrst materiala, ki ga uporabljajo pri delu, pa tudi pripomočkov (stremenska veriga). Nepravilno se jim zdi, da se jemlje kontejner v livno jamo, kjer se uničuje zaradi prevelike teže. SDS ponovno

gospodarstvo 3 med drugim vprašuje, kdaj bo, oziroma če bo še v tem letu postavljen nov žerjav v ponvičnem gospodarstvu.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklovilarna 1 in 2. SDS jeklovilarna 2 vprašuje, zakaj ni mogoče dobiti novih delavcev v TOZD Livarna, saj so planske naloge velike.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD bluming 1, 2, 3 in 4, adjuštaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjuštaža štel 1 in 2, adjuštaža štel Javornik ter lužilnica adjuštaža štel. SDS vodstvo TOZD je izrekla precej pripomb v zvezi s poslovnim poročilom. Kritično so spregovorili tudi o svojem lastnem delu (delu vodstva TOZD), da niso naredili vsega, da bi bili poslovni rezultati boljši. Opozarjajo tudi na slabo kvaliteto vložka iz Jeklarne. To se vidi po večjih količinah nenamenskih slabov v adjuštaži bluminga, toda stroškov za to (za večje količine od planiranih) jim nihče ne priznava. »Ker dejanski asortiman vložka ni takšen, kot ga je predvideval letni plan, prodajna cena ne pokriva stroškov, ker prinaša izgubo«, pravijo in se vprašujejo, kdo je za to odgovoren. Zahtevali so, da dobijo »v tem mesecu (sestaneke je bil 7. novembra) plan za leto 1985, da bi imeli dovolj časa za vskladitve ali spremembe«, ne pa tako, kot v preteklosti, ko so se plani sprejemali na hitro, tik pred zdajci. Na takšen način ne bodo več sprejemali planov, ki največkrat niso odraz objektivnih možnosti. SDS se resno vprašuje, ali res TOZD Valjarna bluming-štekel letos desetkrat slabše dela, ker se je desetkrat povečala izguba v primerjavi z lanskim letom? Ali vsi sanacijski rezultati ne dajo nobenih rezultatov? SDS nadalje zahteva, da so za vse TOZD enaki kriteriji poslovanja, ne pa tako kot sedaj, da so za ene ugodnejši kot za druge. »Menimo, da smo v primerjavi z drugimi livarno nagrajevani«, pravijo, »saj smo izkoristili maso za OD (planirano) le okoli 86 %, na nivoju Železarne pa 91 %. Menimo, da je vloga valjarne v okviru Železarne drugačna, kot jo kažejo naši osebni dohodki, zlasti še zato, ker se ne čutimo odgovorne za vso izgubo oziroma za večino izgube v naši TOZD, ker smo večkrat ugotovili, da se stroški formirajo administrativno, ne pa na neki dejanski osnovi (izplen pri glavi, poravnava Ila itd.). Svoje kritične pripombe zaključujemo z naslednjim apelom na odgovorne: »SDS zahteva od odgovornih v Železarni, da resneje pristopijo k sanaciji valjarne, ki se takorekoč že ustavlja, ni pa zagotovljenih

Sodelavec pri novem brusilnem stroju v TOZD Jeklovlek (foto I. Kučina)

20. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V TOZD Jeklovlek je bila 11. decembra 20. redna seja delavskega sveta, ki jo je vodil predsednik Janez ŽIDAN. Po pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so izvršeni, oziroma se izvajajo.

Za tem so obravnavali poročila in sklepe odbora za gospodarstvo in odbora za delovna razmerja in nanje niso imeli pripomb.

Na seji so obravnavali samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v Železarni Jesenice in pregledali zapisnike samoupravnih delovnih skupin, ki so imele naslednje pripombe:

— metodologija je posredovana prepozno in bi jo morali obravnavati vsaj že lani,

— vse skupaj je preveč komplicirano in nihče ne ve, če bo s tem kaj pridobil,

— dodatki za izmensko delo so pre nizki,

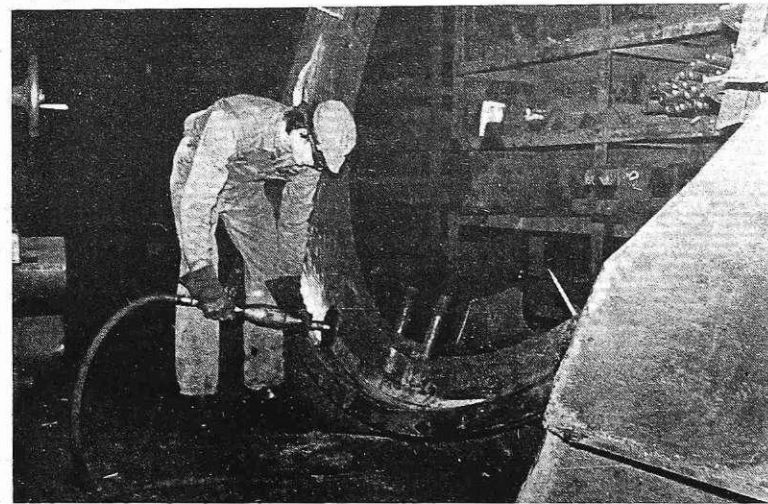
— premajhen je pregled nad sorodnimi delovnimi mesti,

— ocena izobrazbe je v prevelikem razponu, zato lahko hitro pride do izkrivljanja ocene delovnih mest,

— na popoldanski in nočni dodatek,

— da je proizvodno delo slabo vrednoteno glede na slabe oziroma iztrošene delovne naprave,

— glede zastojev na iztrošenih strojih predlagajo dopolnitev tega člena s tem, da ima delavec 100 % OD, če aktivno sodeluje pri odpravljanju napake,

Vzdrževalec v TOZD Valjarna žice in profilov (foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Po programu samoupravnih aktivnosti za november so SDS obravnavale predvsem rezultate poslovanja v prvih devetih mesecih letošnjega leta in so seveda že v okviru teh razprav opozarjale na razno problematiko, s katero se srečujejo pri svojem delu. Nekatere pa so nanjo opozarjale v okviru točke razno, oziroma pri drugih zadevah.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1, 2, in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. SDS aglomeracija 1, 2 in 3 v zapisniku z dne 5. novembra omenjajo, da je treba vprašanje pomanjkanja delavcev rešiti takoj. In sicer zato, ker dobivajo kosovno rudo, ki jo morajo presejati in ker nimajo vskladiščenih dovolj surovin za zimo (ruda, kamen, koksi). Boje se namreč razkladanja ob težkih pogojih (zamrznjeni vagoni, sneg). SDS plavž 1 se pritožuje nad dobavo rude slabe kvalitete, ker jim zvišuje proizvodne stroške. Pri dohodku so tepeni oni, ne službe, ki to nabavljajo, pravijo. Boli jih tudi to, da se jih prikazuje kot zgubaše in da se v isti sapi govori o nedoseganju plana v SM jeklarni zaradi pomanjkanja grodlja. Se pa tudi pohvalijo: »Kljub tako velikemu pomanjkanju delavcev zastajamo za planom samo 1 % in niti ene ure nismo stali s peči zaradi subjektivnih vzrokov, pač pa vedno zaradi raznih okvar in časa, ki je bil potreben za njihovo odpravo.« Zahtevajo pa tudi, da se z novim letom uredi dohodkovni odnos v DO in uvede dejansko nagrajevanje po delu ter da se uredijo kakovostna vprašanja predvsem za tiste obrate, ki so odpisani. SDS plavž 4 predlaga, naj bi ure za manjkajoče obravnavali kot dejanske ure, z vsemi dodatki, ali pa naj se že enkrat popolni normativ.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4. BBC peči, kontinuir 1 in 2, priprava Fe-legur, predelava, talilniških odpadkov ter ponvično gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS SM peči 2 in livna jama 2 v zapisniku z dne 3. novembra apelirata na vodstvo Železarne, da nabavi grodlj, da bomo lahko izdelali planirano količino jekla. SDS elektropeči 1 opozarja, da imajo še vedno probleme, ki jih tarejo že dalj časa. V livni jami negodujejo, ker že dalj časa nimajo kompletnih posad. Pečne posade so proti temu,

ZANIMIVOSTI IZ »GOSPODARSKEGA VESTNIKA«

V Gospodarskem vestniku številka 47, ki je izšel 30. novembra, smo zasledili nekaj zanimivejših člankov, zato jih nekoliko skrajšane posređujemo tudi bralcem Železara.

»POZLAČENA« ORODJA

V Institutu Jožef Štefan so uvedli tehnologijo, s katero na rezilna orodja nanesejo prevleko titanovega nitrida in s tem njihovo življenjsko dobo zelo povečajo.

Že štiri leta vznemirja vse vrste proizvajalcev v svetu nova visoka tehnologija, ki jo nekateri upravičeno primerjajo s prodorom mikroelektronike pred dvema desetletjema. V mislih imamo začetek uporabe »pozlačenih« orodij, ki v proizvodnjo prinašajo revolucionarne novosti: povečanje življenjske dobe orodij za 200 do 1000 odstotkov, povečanje produktivnosti in zmanjšanje stroškov proizvodnje za 20 do 40 odstotkov, boljše kakovost izdelkov, energetsko manj zahtevno tehnologijo, pomembno znižanje uvoza materialov za orodja in orodij ter končno nov, modernejši pristop h konstrukciji in uporabi orodij vseh vrst. Ta »pozlačena« orodja so v bistvu standardna orodja, ki so oplemeniteni oziroma prevlečena z nekaj mikronov debelimi in zelo trdnimi prevlekami titanovega nitrida (TiN).

Izjemno povečanje življenjske dobe orodij, kar je bilo še pred leti za tehnološko prava utopija, je le končni rezultat, ki ga uporabnik zazna zaradi izjemno velikih prihrankov. Izračuni kažejo, da lahko pri eni sami vrsti orodja (npr. kotalni ali pehalni rezkarji) v srednje veliki delovni organizaciji prihranijo nekaj deset milijonov dinarjev letno, ne upoštevajoč prihranka energije, časa za menjavo in obnovo orodij, časa izpada proizvodnje ter zaradi boljše površinske obdelave tudi zmanjšanja postopkov za fino površinsko dodelavo. Na zahodu so velike finančne prihranke že pred leti izvedli, zato ni čudno, da ocena izprede nekaj mesecev kaže, da so v letu 1983 samo v ZDA porabili za oplemenitenje orodij iz hitroreznih jekel in karbidne trdine (npr. razkarjev, navojnih in spiralnih svredov, orodij za preoblikovanje) preko 1,5 milijarde dolarjev, v Evropi pa preko 300 milijonov dolarjev. Ker pa je ta tehnologija močno zavarovana skrivnost, so vsote najverjetneje še veliko večje.

Uporabnikom nove tehnologije je namenjena najnovejša publikacija Instituta Jožef Štefan »Trde zaščitne prevleke in povečanje življenjske dobe orodij« (avtor B. Navinšek), ki je strokovni javnosti že znana kot »zelena knjiga v proizvodnji«. V njej je široko opisana problematika trdih prevlek in na Institutu J. Štefan z lastnim znanjem razvit postopek, ki je osnova te tehnologije. V knjigi so zbrani tudi rezultati sistematičnih testov iz proizvodnje. Vse to je v prvi fazi uvajanja nove tehnologije pomemben pripomoček pri šolanju tehologov, planerjev, vodilnih delavcev, konstruktorjev in delavcev za stroji.

Ob koncu leta 1984 imajo pozitivne rezultate pri več kot 30 različnih orodjih. Naj navedemo kot zanimivost povečanja življenjskih dob le za nekatera najbolj uspešna orodja:

- kotalni rezkarji (šest do devetkrat),
- oblikovni stružni noži (sedem do devetkrat),

- navojni svetri za aluminij in nerjavno jeklo (pet do dvanajstkrat),
- kovičniki in vlečne igle (šest do sedemkrat),
- orodje za hladno kovanje (do štirikrat),
- žage in ploščati rezkarji (pet do osemkrat),
- noži za struženje iz karbidne trdine (štiri do devetkrat),
- noži za skobljanje karbidne trdine (tri do štiriinpolkrat),
- križni vtičaki in odrezilne matrice (tri do štiriinpolkrat) itd.

Več oplemenitenih orodij je že v redni proizvodnji. Najdlje pri uvajanju te tehnologije se vsekakor v Iskrinih delovnih organizacijah Avtoelektrika, Električna orodja in Elektromotorji, v Tovilu, Elanu, Železarni Ravne, Eti, Sipu, Lesnini in Slovenijalesu. Sodelovanje na mednarodni razstavi BIAM v Zagrebu jim je prineslo tudi že velike porabnike iz Jugoslavije (npr. Prvomajska) in tudi proizvajalce orodij, kot so: FRA iz Čačka, IAT iz Trebinja in JAL iz Novega Sada.

190 MILIJONOV INOVACIJSKEGA DOHODKA

V Železarni Štore so lani z inovacijami dosegli prihranek v višini 13 odstotkov od akumulacije osebne dohodke, letos pa naj bi jim tovrstni rezultati prinesli 25 odstoten delež v načrtovani celotni akumulaciji. K temu je nedvomno pripomogla dobra organizacija MID, ki pri njih ne živi zgolj na papirju. Praktične izkušnje kažejo, da je z uvajanjem inovacijskih krožkov v neposredno proizvodnjo mogoče dokaj uspešno pospeševati skupinsko ustvarjalnost delavcev.

Kako se je v železarni v zadnjih devetih letih delež vseh zaposlenih, ki so avtorji inovacij, lahko povečal z 2 na 4 odstotke, medtem ko jih letos predvidevajo že več kot pet odstotkov? Z načrtnim, postopnim in sistematičnim pospeševanjem MID, uvajanjem centra Maribor, predvsem pa z rednim obravnavanjem in doslednim nagrajevanjem vseh inovatorjev. Tako so v letu 1983 dosegli inovacijski dohodek v znesku 90 milijonov dinarjev na podlagi 111 predlogov; letos so toliko predlogov dobili

že do septembra, medtem ko do konca leta računajo na 190 milijonov inovacijskega dohodka (to je 4,5 odstotka načrtovanega dohodka delovne organizacije).

Naj za primerjavo navedemo, da smo lani v naši železarni ustvarili 158 milijonov inovacijskega dohodka, za letošnje leto pa ocenjujejo, da bo inovacijski dohodek 112 milijonov, predvsem zato, ker je bilo obravnavanih manj inovacijskih predlogov.

NESTRUPENO SREDSTVO ZA ODSTRANJEVANJE RJE

Varno in ekonoimično sredstvo za odstranjevanje rje, ki so ga izdelali v Britaniji, ne poškoduje ostalih snovi: barve, gume, keramike, plastičnih snovi in tako dalje. Novo sredstvo je boljše od dosedanjih, ker povsem odstrani rjo z zdravih kovin in pušča površino higiensko čisto in nepoškodovano, pripravljeno za ponovno barvanje in poliranje.

Clear-rust, kot ga imenujejo, je namenjen predvsem uporabi v industriji. Je raztopina šibke organske kisline z emulzifikatorji, stabilizatorji in drugimi neškodljivimi dodatki. Razredčijo ga z vodo v razmerju pet delov vode na en del koncentrata. Po večkratni uporabi ga lahko zlijejo v lijak, ker se biološko povsem razkroji.

Raztopina ne odstranjuje le rje s kovin, ampak tudi cement in mavec z orodja, opeke ali kamna, rudninski pigment z medenine ali bakra in rjaste madeže z barvanih predmetov, radiatorjev in oblačil.

Clear-rust deluje tako, da odstrani kisik iz molekul rje in tako rjo ali rudninski pigment loči od spodnje, zdrave kovine. Encimi, ki so aktivirani in stimulirani v raztopini, delujejo kot katalitični organizmi, izločajo kisik iz spremenjene osnovne kovine, ki se razkroji, in tako odstranijo rjo z zdrave kovine. Encimi ne morejo napasti zdravih molekul čiste kovine, ki ostane nepoškodovana.

Ob temperaturi, višji od nič stopinj Celzija, je čas skladiščenja neomejen, z enim litrom pa lahko odstranijo več kot 76 gramov železovega oksida. Raztopino prodajajo v kontejnerjih po 1 in 25 litrov.

(Alexander Engineering Co Ltd, Thame Road, Haddenham, Nr. Aylesbury, Bucks, England HP17 8BZ).

Lilijana Kos

Adjustaža valjarne štel (foto I. Kučina)

skoraj nobenih rezervnih delov. Prav tako je potrebno pristopiti k sanaciji žerjavne proge v adjustaži bluminga, da se ne bo zopet zgodilo, da bo še kateri žerjav padel s proge, kar je glede na stanje proge in žerjavov v vsakem trenutku mogoče. Problematični so tudi ostali žerjavi in žerjavne proge v TOZD. Zaradi teh težav je bila tudi bistveno okrnjena proizvodnja TOZD. S temi pripombami se ujemajo tudi pripombe drugih SDS. Naprimer SDS bluming 1: »Člani SDS menijo, da ni njihova krivda za izpelen pri glavi, temveč jeklarska. Vse več pa je tudi sarž, ki morajo na skladišče zaradi A1 in je potem ogrevanje še enkrat daljše; tudi to bi moralo iti pod stroške jeklarne.« Na sestanku SDS bluming 4 so valjavci opozorili (2. novembra), da opažajo čedalje več slabih sarž. Opozarjajo predvsem na lunke, pa na slabo naložene kokile, ki jim zato povzročajo težave pri notranjem transportu. Vse to seveda vpliva na proizvodnjo v njihovi temeljni organizaciji. Zato predlagajo, naj o tem spregovorijo tisti, ki so za to odgovorni. SDS adjustaža bluming 1 ima pripombe na neenakomeren dohod materiala v adjustažo (enkrat preveč, drugič skoraj nič). Sicer pa ocenjujejo, da svoje obveznosti izpolnjujejo v redu in dosledno in da bi se moralo to odražati tudi pri njihovem osebnem dohodku. Pravijo tudi, da v njihovo adjustažo zaradi nehijskih razmer ni več potrebno voziti čaja. SDS adjustaža bluming 2 omenja, da je največja ovira pri doseganju plana pomanjkanje žerjavnih kapacitet (20-tonski žerjav) ter zelo slab material, ki skoraj ves zahteva 100 % čiščenje. Krivec je po njihovem mnenju martinarna. Boljši bi bil lahko tudi program valjanja, saj se srečujejo z istimi težavami kot adjustaža bluming 1: enkrat premalo, pa zopet preveč polizdelka. Tudi SDS bluming 3 opozarja na problem oskrbe s čajem. Pravijo, naj se jih s čajem ne naprej oskrbuje. Grelec naj bo tako kot doslej na odpremi, za prevzem čaja in čiščenja grelca pa se bodo na dnini že med seboj dogovorili. Nekateri člani so izrazili željo, da bi namesto čaja dobivali mleko v tetrapaku (vsaj flemarji, ki delajo v prahu in plinu). Na neenakomerni dotok materiala v III. halo ter na zelo slabo kvaliteto površine materiala opozarja tudi SDS adjustaža bluming 4. Kljub nenehnim opozorilom se stanje ne izboljša. Ta skupina je soglasno sklenila, da se jih zaradi nehijskih razmer v oddelku ne oskrbuje s čajem. Pripombe imajo tudi na nagrajevanje: »Člani SDS menijo, da je delo v našem oddelku izredno težko, zlasti zaradi izpada 20-tonskega žerjava in pomanjkanja delavcev, pa vendar

smo svoje planske obveznosti izpolnili, kar pa se nam ne odraža pri osebnih dohodkih.« Predlagali so tudi — prav zaradi pomanjkanja delavcev, naj se preuči možnost prehoda iz štiriizmenskega dela na triizmensko. Vse tri izmene bi v tem primeru lahko normalno delale z dvema linijama in s polno kapaciteto strojev, kar bi prav tako omogočilo izpolnjevanje planskih obveznosti. SDS adjustaža štel 1 in 2 je imela pripombe na kvaliteto jekla, ki prihaja iz TOZD Jeklarne. Takole pravijo: »Naj bi jeklarji ne gledali koliko, ampak kako narediti kvaliteto jekla, ki ga pošiljajo drugim TOZD v predelavo. Vsi skupaj se moramo zavedati, da smo plačani od tistega, kar prodamo in ne tistega, kar naredimo. Ni vseeno kakšna brama pride v TOZD Valjarne bluming-štel in gre skozi vse faze predelave, od ogrevanja, valjanja, kemične obdelave in tako naprej, do razreza na liniji. In ko je enkrat kolobar rezrezen, ugotovimo, da je polovica ali še več izmeta zaradi lunke. Zaradi tega je potrebno ves postopek znova ponoviti. Zato še enkrat poudarjamo, naj se jeklarji zavedajo stroškov, ki jih prinaša ponovni postopek dela, da izdelek pride do potrošnika-kupca.« SDS adjustaža Javornik in lužilnica, tako v zvezi s poslovanjem v devetih mesecih kot tudi pod razno opozarjajo na problematiko osebnih dohodkov. Delo »na Javorniku« je po njihovem mnenju premalo vrednoteno. Občutek imajo, da so zapostavljeni in da vodstvo ne kaže pravega zanimanja, da bi se stanje oziroma vrednotenje izboljšalo. SDS se ne strinja z razporeditvijo dohodka (čiste dohodka za osebne dohodke, ki je nižji, kot je poprečje Železarn.) Vprašujejo tudi, kaj je z novim razvidom del in zakaj se ne izvaja ter kaj je z osebnimi dohodki v TOZD, zakaj se ne izobesijo na oglasne deske. Nejevolni so tudi zato, ker menijo, da v drugih TOZD delavcem grope popravljajo, v njihovem TOZD pa tega ne morejo (zakaj!).

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnik SDS valjarne žice 2 in 4. SDS valjarne žice 2 je obravnavala nekatere probleme, ki se pojavljajo v zvezi s proizvodnjo in sprejela naslednje sklepe: Povečati proizvodnjo (kvalitetno in v tonah na izmeno). Zmanjšati Ila žico, 5. navijalec in 52Ø. Popraviti vodno napeljavo na I. in II. liniji proge 250Ø na 5. in 6. ogrođu in popraviti električno napeljavo (luč) na pultu proge 250Ø. Popraviti kabini na razkladalni napravi in pri zakladanju peči. Namestiti omarico za cevi in pištolo za avtoogeno rezanje na progi 350Ø. SDS valjarne žice 4 je oceni-

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

OSKRBA IN VARSTVO ŽIVINE V IZJEMNIH POGOJIH

Veterinarski

vod in četa sta organizacijsko prilagojena za prvo veterinarsko pomoč, za zakol živine in za dekontaminacijo živine. Enote so ustrezno opremljene od veterinarske torbice, orodja za klanje živine in pripomočkov za razkuževanje do osebne zaščitne opreme ter osebnih termoluminiscenčnih dozimetров. Vsaka enota ima tudi terensko vozilo.

Naceloma dajejo prvo pomoč poškodovanim živalim lastniki oziroma delavci, ki skrbijo za živino. Živalim, ki jim zaradi kakršnih koli razlogov ni bila dana pomoč, nudijo pomoč veterinarske enote civilne zaštite. Po opravljeni prvi pomoči, ki vsebuje zaustavitev krvavenja, namestitev prvega povoja in morebitno dekontaminacijo živali, sledi strokovni veterinarski pregled. Tega opravijo na sedežu veterinarskega zavoda (postaje) ali pa na mestu. Veterinarske enote civilne zaštite opravijo celovito dekontaminacijo živali na dekontaminacijski postaji za razkuževanje.

Ob bakteriološkem napadu ali obsežnih in nevarnih izbruhov kužnih bolezni je potrebno najbolj okuženo živalino osamiti v ogrado. Tam izvajajo vse veterinarske ukrepe s tekočimi razkužili in potrebno zdravljenje z antibiotiki. Tovrstna opravila tečejo pod vodstvom veterinarja in ustreznih služb.

Včasih je potreben tudi zakol večjega števila poškodovanih oziroma prizadetih živali. Ta dela opravijo klavci v javnih klavnicah ali pa uredijo zasilne poljske klavnice na prostem. Najpomembnejše je, da sta klanje in obdelava mesa pod stalnim nadzorom veterinarjev. Veterinar je obvezen, da pregleda vsako žival pred klanjem, nadzoruje zakol, pregleda meso in na osnovi tega izda pisni atest o neoporečnosti (oporečnosti) mesa.

PLIMA PANIKE IN PANIČNA OTRPLOST

Človek je v vojni še posebno izpostavljen telesnim in duševnim naporom. Odločilni dejavniki, ki povzročajo stres, so:

- strah pred smrtjo
- izčrpanost
- negotovost in
- lakota

Odziv na strah je znan, to je delovanje prvinskega nagona po samohranitvi. Strah je naravni znak, ki opozarja telo, naj se pripravi na nevarnost, da bi to nevarnost premagalo. Če se to ne posreči, bo človek pod stresom neuspele prilagoditve (to je sindrom adaptacije). Tedaj se bodo pri njem pokazali odzivi, ki jih označimo kot individualni duševni razkroj.

V nasprotju s tem je panika kolektivni odziv zmedene skupine ljudi na resnično ali namišljeno ogrožanje njihovega obstoja. Izvira iz ene osebe, deluje pa kot epidemija na obnašanje ostalih ljudi. Panika izbruhne tedaj, če je za tako stanje dovzetnih več ljudi. Vzrok za to je premajhna solidarnost v skupini, izguba zaupanja v predpostavljene, širjenje slabih novic ipd.

Brezglovo bežanje in otrplost od strahu sta skrajna odziva nekaterih ljudi, med tema dvema pa je še veliko bolezenskih znakov.

Pri paniki razlikujemo dve obliki odzivanja:

- plimo panike in
- panično otrplost

Plimo panike najpogosteje povzroči strah in pomeni beg v nestvarno dejavnost. Panična otrplost pa nastane najpogosteje zaradi groze in se izraža kot ravnodušje do groze in strahu. Panika se razvija po posameznih stopnjah kriznega razpoloženja in burnega odzivanja. Večkrat zadošča, da se pojavi pri eni sami osebi in že lahko zajame skupino (ki je bila disciplinirana). Tudi tukaj velja načelo: boljše preprečiti kot zdraviti.

V vojni je mogoče zmanjšati duševni razkroj, če upoštevamo naslednje:

- uresničevanje splošnih nalog varuje pred presenečenjem,
- vmesno poveljevanje in osebni zgled predpostavljenega ustvarjata občutek varnosti,
- redno obveščanje pomaga, da se človek prilagodi nevarnosti,
- preprosti in jasni ukazi preprečujejo negotovost in nesporazume, vsak posameznik mora imeti občutek, da je prav od njega odvisno, da bo naloga uspešno opravljena,
- zelo pomembna je skrb za ljudi v izjemnih pogojih,
- skupine ne ločujemo, če to ni zares potrebno. Duševno labilne osebe naj bodo zraven tistih, ki so trdni,
- smotrno poveljevanje je temelj uspeha,
- humor pripomore k sprostitvi ljudi, ki so v krizi,
- nujni čas za čakanje je potrebno izrabiti za počitek.

la (5. novembra) da je stanje nekorantne proizvodnje zaskrbljujoče in je potrebno vložiti vse naprave za njeno zmanjšanje. Poleg zastojev, ki prvenstveno vplivajo na nekorantno proizvodnjo, so po njihovem mnenju vzroki predvsem v pomanjkanju strokovnega kadra, kajti stalno premeščanje delavcev z enega na drugo delovno mesto le delno rešuje proizvodnjo, ne pa kvalitete dela. Posebaj opozarjajo tudi na problem vzdrževanja v TOZD, še posebej pa na progah Ø 250 in Ø 350. Razpravljali so tudi o odnosu nekaterih posameznikov do dela in sklenili, da se proti posameznikom, ki zapustijo delovno mesto, ustrezno ukrepa.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2. OTOP ter odprema. SDS proga 2400-1 se pritožuje nad kvaliteto toplega obroka, pa tudi zaradi nekaterih del, ki so po njihovem mnenju premalo plačana. SDS adjustaža 2400-1 ni zadovoljna (sestane je bil 2. novembra), ker jim v začetku meseca dela primanjkuje, ob koncu meseca pa morajo delati nadure za doseganje plana. Zahtevali so, da se naslednjega sestanka SDS udeležijo tudi vodja TOZD. Na sestanku SDS adjustaža 2400-2 so članci kritizirali slabo delo proge: »Na ploščah se pojavlja vedno več napak po krivdi proge, in sicer: krivo valjane količine, ozko valjane in škarjaste plošče.« Na sestanku SDS OTOP pa so imele rezalke pripombe na predlog dela na tri izmene. Menijo namreč, da ne bo zrezanih nič več plošč kot poprej, ker je ozko grlo transport z žerjavi. Na SDS je bilo dogovorjeno, da se reže do konca dneva, ne glede na to, ali so plošče gotove ali ne. S tem bo, tako menijo, boljše izkoriščenje delovni čas. Podana je bila tudi informacija o individualnih premijah na sektorjih: »Nobena od rezalk v mesecu oktobru ni dosegla pogojev, da bi bila upravičena do premije. Do sklepa odbora za delovna razmerja se premija obračunava po starem sistemu in bo tako tudi za mesec oktober izplačano 94 din na izmeno. Žerjavovodje OTOP menijo, da je njihovo delo glede na povečan obseg dela premalo vrednoteno.

(nadaljevanje prihodnjič)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

ZADNJE SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE V TEM LETU

(Nadaljevanje s 1. strani)

vprašanja delegatom oziroma delovnim ljudem in občanom ob številnih teoretičnih in drugih razpravah, ki so v letošnjem letu potekale v Jugoslaviji na različnih nivojih. Kako ob vsem tem poudariti še kaj novega, na način, ki bo dovolj zanimiv in razumljiv vsem berilcem, se sprašuje predsedstvo. Pri tem pa je najbrž treba poudariti, da ne gre za nič novega, temveč za konkreten, kritičen in ustvarjalen odgovor, kako v naši občini uresničujemo tretje poglavje slovenske ustave, ki pa ga gradivo ne ponuja.

Sicer predsedstvo v svojem poročilu navaja nekaj problemov v zvezi z uresničevanjem ustavne zasnove občine, kot so neodgovornost temeljnih nosilcev planiranja, prepočasno statusno in dohodkovno povezovanje kovinske predelovalne industrije, prepočasen razvoj malega gospodarstva glede na program, slabo delovanje delegatskega sistema in preveliko vlogo države pri razporejanju dohodka, na deviznem področju in pri politiki cen. To je prav gotovo nekaj resnih problemov in težav, med katerimi pa so nekateri tudi posledica neučinkovitosti občine, ki ima v rokah tudi zakone in sankcijske ukrepe. Vendar pa je še vrsta drugih nalog, ki jih ustava pripisuje občini, pa o njih v poročilu ni govora (npr. usklajevanje gospodarskega in družbenega razvoja in druga vprašanja, ki jih navaja tudi zvezno gradivo, ki je bilo objavljeno v 13. številki Poročevalca aprila letos). Gradivo za delegate, objavljeno v Delegatu, je bolj podobno zasnovi za pripravo poročila o uresničevanju ustavne zasnove jesenjske občine, kot pa poročilo, iz katerega bi lahko povzeli konkretne ukrepe in akcije za hitrejšo uresničevanje ustavne zasnove naše občine.

ANALIZA DELOVANJA DELEGATSKEGA SISTEMA

Sekretariat občinske skupščine predlaga delegatom v razpravo analizo izvajanja delegatskega sistema v občini v letu 1984. Pri tem navaja, da je letošnje gradivo bolj informativna značaja, ker je bilo teoretičnega na to temo že dovolj in ker zelo obvezujoči sklepi po obravnavi take analize v letu 1982 niso imeli pravega pozitivnega učinka, ki je bil pričakovan in zaželen za leto 1983.

Analiza ugotavlja, da je delo zbora združenega dela relativno slabo glede na prisotnost delegatov, število razprav, delegatskih vprašanj in podobno in da vzroki za to nastajajo že prej, ker v nekaterih okoljih (delegacijah in konferencah delegacij) delajo dokaj slabo. Sicer je bila sklepčnost tega zbora v letošnjem letu nekoliko večja (64 %), vendar se kar deset delegacij oziroma konferenc delegacij petkrat in več niso sestale, oziroma je njihov delegat neopravičeno izostal s seje, od devetih sej zbora združenega dela. Po petkrat so neopravičeno izostali delegati iz: TOZD Valjarna žice in profilov, Litvarna, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice, Družbena prehrana — vse Železarna, po sedemkrat TOZD Elektrode — Železarna in Združenje samostojnih obrtnikov, po osemkrat pa delegata iz TOZD Žičarna — Železarna in Emona Kranjska gora, več delegatov pa je bilo odsotnih po trikrat in štirikrat.

Da bi sekretariat dobil bolj zanesljivo odgovore na vprašalnik o delu delegacij oziroma konferenc delegacij, je tega posredoval vodjem TOZD oziroma direktorjem OZD, kljub temu pa jih 18 ni odgovorilo, med njimi osem TOZD in ena delovna skupnost iz Železarne. Nekaj odgovorov je za nadaljnje delo delegacij oziroma delegatov vrednih vse pozornosti, predvsem družbenopolitičnih organizacij in strokovnih služb.

Mnogo boljša prisotnost na sejah je zabeležena v zboru krajevnih skupnosti (81 %), ki tudi dela dobro, kar je seveda pogojeno z dobrim in zavzetim delom delegacij, kakor navaja analiza.

Tudi krajevnim skupnostim je sekretariat poslal krajši vprašalnik z namenom, da bi dobil vpogled v delo delegacij. Kar sedem krajevnih skupnosti, od trinajstih, pa v enem mesecu ni dalo odgovora (Rateče-Planica, Kranjska gora, Dovje-Mojstrana, Hrušica, Podmežakla, Sava in Žirovnica). Odgovori so glede dela delegacij dokaj spodbudni.

Tudi v družbenopolitičnem zboru se je, v primerjavi z lanskim letom, udeležba na sejah povečala. Delegati, razen redkih izjem, v zboru dejan-

ske nastopajo kot delegati družbenopolitičnih organizacij, kar kaže, da se tudi gradiva obravnavajo na nivoju občinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij, ali v njihovih organih.

Komisije in druga delovna telesa občinske skupščine so se redno sestajala in uresničevala svoje z odlokom o ustanovitvi določene pristojnosti. Ti organi so se v letošnjem letu sestali od tri do desetkrat. Manj uspešne pa so bile komisije, katerih delovanje je bolj načelno opredeljeno ali se prekriva z drugimi organi. Skupine delegatov, ki delegirajo delegate v zbor združenega dela in zbor občin Skupščine SR Slovenije so se redno sestajale, vendar pa se je zmanjšala prisotnost na sejah, zato so bile v zadnjih mesecih izvedene nadomestne volitve. Čeprav letos ugotavljajo boljše povezanost skupin delegatov z združenim delom, so skupine še vedno premalo oborožene s strokovnimi mnenji ustreznih institucij, pa tudi družbenopolitičnih organizacij.

Poročilo navaja, da se je v letošnjem letu od obstoječih družbenih svetov občine Jesenice (družbeni svet za družbenopolitični sistem in samoupravljanje, družbeni svet za varstvo okolja in gospodarjenje s prostorom in družbeni svet za družbenoekonomske odnose) sestel le svet za družbenopolitični sistem in samoupravljanje. Vprašanju delovanja sveta svetov, navaja poročilo, bodo v prihodnjem letu predvsem družbenopolitične organizacije občine morale posvetiti več pozornosti.

Po mnenju organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, ki so ga posredovale na že omenjenem vprašalniku, je delo delegacij za samoupravne interesne skupnosti veliko slabše kot delegacij za zbor združenega dela in krajevnih skupnosti. Nasprotno pa strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti v svojih odgovorih, razen komunalne in stanovanjske skupnosti, ki nista poslali odgovorov, bolj optimistično ocenjujejo delo delegacij in delegatov, predvsem glede na udeležbo na sejah skupščin in uspešno delo skupščinskih teles. Najbolj problematična je telesnokulturna skupnost, katere seje skupščine so največkrat na robu sklepčnosti, delovna telesa pa »kronično«/nesklepčna.

V krajevnih skupnostih je formalno zelo razvejena samoupravna struktura, ki zajema veliko število prebivalcev, ocena njihovega dela pa je težja, ker sekretariat, kot že rečeno, od vseh krajevnih skupnosti ni prejel odgovorov na vprašalnik. Odgovori in praksa pa kažeta, da je aktivnost posameznih samoupravnih teles v krajevnih skupnostih zelo različna, največkrat odvisna od posebnosti posamezne krajevnice skupnosti.

Sekretar sekretariata občinske skupščine poročilo zaključuje z ugotovitvijo, da verjetno stanje v jesenjski občini pri izvajanju delegatskega sistema ni nič slabše pa tudi ne boljše kot drugje. Meni, da take analize, brez ukrepov za odpravo ugotovljenih slabosti in odstopanj nimajo nobenega smisla, zato bi o teh ugotovitvah morali spregovoriti v vseh delegatskih okoljih in sprejeti tudi ustrezne ukrepe.

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE STATUTA OBČINE

Vsi trije zbori so 16. oktobra obravnavali osnutek sprememb in dopolnitev statuta občine Jesenice, ki jih je predložila komisija za pripravo sprememb in dopolnitev, in ga posredovali v javno razpravo. Glede na to, da gre pri spremembah in dopolnitvah le za usklajevanje z nekaterimi novimi zakoni (zakon o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, zakon o urejanju prostora, zakon o urejanju prostora in zakon o družbenem sistemu informiranja) je razumljivo, da sta bili v razpravi dani le dve pripombi in še ti nebestveni, ki pa jih glede na besedilo zakonov komisija ni mogla upoštevati.

OSNUTEK ODLOKA O PRORAČUNU OBČINE ZA LETO 1985

Osnutek odloka s podrobno obrazložitvijo dovoljene porabe v letu 1985, glede na porabo v letošnjem letu in proračunskih dohodkov, za prihodnje leto po dovoljeni rasti predvideva 291.490.000 din prihodkov in prav tolikšno razporeditev prihodkov. Prihodki realizirani nad dogovorjenim obsegom, v predvideni višini 359.000 din, pa se bodo izločili na posebno partijo žiro računa proračuna namensko za financiranje programa blagovnih rezerv in interven-

cij v porabi hrane ter vlaganj v kmetijstvo v občini.

Ob tem Izvršni svet občinske skupščine predlaga tudi sprejem dopolnila letošnjega proračuna, glede na dovoljeno novo višino porabe, ki je 6.519.000 din višja od prejšnje. Od tega se 737.000 din nanaša na porabnike, ki so izvezli iz limita, 2.183.000 din je posledica povečanja zgornje meje povečanja splošne porabe s 37,7 % na 39,9 %, 3.597.000 din pa je dodatno dovoljena poraba, določena po dopolnilu k družbenemu dogovoru o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin v SRS v letu 1984.

ODLOK O ZAČASNEM FINANCIRANJU PRORAČUNSKIH POTREB V LETU 1985

Ker je delegatom zborov na tej seji predlagan šele osnutek proračuna občine za prihodnje leto, Izvršni svet predlaga v razpravo in sprejem odlok o začasnem financiranju proračunskih potreb občine v prvem tromesečju 1985 v višini največ 25 % zneska izdatkov proračuna za leto 1984.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE

Sedma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti KO-FI je bila v torek, 13. novembra. Na njej so obravnavali devetmesečno poslovno poročilo in informacijo občinskega sindikalnega sveta.

Glede reorganizacije delovnih skupnosti so menili, da so premalo opisane prednosti in pomanjkljivosti nove in stare organiziranosti. Sedanja oblika je malo bolj organizirana se jim zdi dokaj v redu; za prvo varianto bi se odločili le v primeru, da bi bili ekonomski kazalci boljši.

Obravnavali so informacijo o sklepih sveta za delovne in življenjske pogoje ter podprli sklep o analiziranju pokojninske osnove, saj prav delavci Železarne v primerjavi z drugimi dobijo zelo nizke pokojnine. Sprejeli so pobudo društva upokojencev o skladu solidarnostne posmrtninske pomoči.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Na enajsti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila v sredo, 14. novembra, so obravnavali devetmesečno poslovno poročilo temeljne organizacije in Železarnice in priprave na letno konferenco.

Pogovarjali so se tudi o stimulaciji in menili, da bi jo morali dobiti za vseh devet mesecev, saj je tisti, ki so v oktobru болоvali, niso prejeli. Menijo, da to ni pravično v primeru, če je delavec vseh devet mesecev delal, v oktobru pa je zbolel in ni prejel stimulacije. Povprečni osebni dohodek so v njihovi temeljni organizaciji že tako precej nižji od poprečja Železarne.

DELOVNA SKUPNOST E-TKR-NG

Na peti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila v petek, 23. novembra, so obravnavali priprave na letno konferenco, stanje družbenih dejavnosti v občini in poročilo s seminarja v Kranjski gori.

Predsedstvo zveze sindikatov Slovenije občine Jesenice je izvajanje stabilizacijskih ukrepov v družbenih dejavnostih pozitivno ocenilo in meni, da so na področju osebnih dohodkov notranje rezerve izkoriščene, zato ne bi smeli dopustiti nadaljnega zaostajanja osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih za osebnim dohodkom v gospodarstvu. Družbene dejavnosti je torej treba obravnavati kot sestavni del gospodarstva.

Odbor se je seznanil z informacijo o rasti osebnih dohodkov v občini in menil, da v družbenih dejavnostih ne sme biti večjega zaposlovanja, osebni dohodki pa se morajo bolj vsklajevati z dohodki v gospodarstvu. V negospodarstvu občine Jesenice so se namreč osebni dohodki povečali za 28 odstotkov, v gospodarstvu za 24 odstotkov, v Železarni pa le za 21 odstotkov.

Obravnavali so aktivnosti v zvezi s pripravo dolgoročnega in srednjeročnega plana občine Jesenice in menili, da se Železarna premalo ozira na okolico, kar kaže njena nepovezanost s kovinsko predelovalno industrijo. Premalo uporablja znanje

Stara Sava v ivju (foto I. Kučina)

PROGRAM DELA ZBOROV SKUPŠČINE V LETU 1985

Predsedstvo Skupščine občine Jesenice predlaga delegatom v razpravo osnutek programa dela zborov Skupščine občine v letu 1985. Osnutek je zelo skrbno urejen po vsebinskih območjih in časovnih terminih, po javni razpravi pa naj bi sprejeli vsi trije zbori v mesecu februarju 1985.

Delegati zbora združenega dela in

zbora krajevnih skupnosti bodo poleg navedenih vprašanj obravnavali in sklepali še o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o davkih občanov in o soglasju k spremembam in dopolnitvam samoupravnega sporazuma o ustanovitvi občinske zdravstvene skupnosti, k spremembam in dopolnitvam statuta temeljnih organizacij, združenih v delovno organizacijo VIZ Jesenice in k statutu gledališča Tone Čufar Jesenice.

svojih delavcev, čeprav ima za to dovolj ustreznega kadra. Poleg tega Železarna v svojih planih nima alternativnih možnosti, ker se preveč naslanja na ustaljeni način. Razvoj Železarne je preveč utemeljen na razvoju črne metalurgije, premalo pa je poudarjen razvoj predelovalne industrije.

TOZD TRANSPORT

Sedmega decembra je bila letna konferenca osnovne organizacije TOZD Transport. Na njej so obravnavali poročila o delu in sprejeli finančni načrt za leto 1985.

V svojem poročilu je vodja temeljne organizacije omenil nekatere težave, ki so jih imeli v preteklem letu. Pojasnjeno je bilo, kako je z nabavo lokomotive in kadrovskimi problemi na železniškem oddelku. Vprašanje strojevodij bo delno rešeno v prihod-

njem letu, saj bo že januarja odšlo na Železniški izobraževalni center v Ljubljano pet delavcev na usposabljanje za strojevodje. Vsi kandidati so bili predhodno testirani in zdravniško pregledani, imajo pa tudi ustrezno izobrazbo kovinarske smeri.

Investicijska dejavnost bo v prihodnjem letu usmerjena predvsem v nabavo lokomotiv in v nekatera dela, ki so povezana z gradnjo nove jeklarne.

Sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi je bilo zadovoljivo. Spregovoril je tudi o samoupravnem sporazumu o delitvi sredstev za osebne dohodke ter menil, da obstajajo nekatere nejasnosti, predvsem kaj bo novi sporazum z metodologijo vrednotenja delovnih nalog pravzaprav prinesel.

KADROVSKO GIBANJE V NOVEMBRU

	SKLENILI DELOVNO RAZMEJJE				PREKINILI DELOVNO RAZMEJJE				de jure stanje 30.11.1984	Planirano število zaposlenih
	iz JLA	stipendisti	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko	po sklepu odb. sa in upokojeni	umrli		
PLAVŽ					2			2	211	220
JEKLARNA			7	7	2	3	2	10	664	723
LITVARNA					1			1	77	86
VALJARNA HL.ŠT.	1		8	9			2	3	353	380
VALJARNA ŽICE		2	2				2	2	159	165
VALJ. DEB. PLOČ.			2	2			2	2	177	170
HL. VALJARNA BELA			1	1					277	279
HL. VALJARNA JES.			1	1	1	1	1	3	203	216
ŽIČARNA	2		2	4	1	4		5	225	250
PROFILARNA									66	70
VRATNI PODBOJI									55	48
JEKLOVLEK		1	1				1	1	142	148
ELEKTRODE			1	1			1	1	246	255
ŽEBLJARNA			2	2			1	1	83	95
STROJ. DELAVNICE			2	2	4			4	314	335
REMONT. DELAVNICE		1	3	4		1	1	2	508	505
VZDRŽEVANJE	1		1	2	1		2	3	558	556
ENERGETIKA	1			1	1		1	2	236	247
TRANSPORT			4	4		3	2	5	368	374
DS KO-FI									288	281
DS K S I			2	2			4	4	323	350
PRIPRAVNIKI S. V. VS ŠOLA							1	1	27	-
DS E T N									484	490
DRUŽBENA PREHRANA			2	2		1	2	3	172	170
SKUPAJ	5	1	41	47	9	16	17	55	6216	6413

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: MIRKO GRČAR, 1925, Valjarna žice — 37 let v ŽJ; VALENTIN JANSKA, 1933, Jeklarna — 33 let v ŽJ; VLADIMIR PEČAR, 1924, Transport — 32 let v ŽJ; LADISLAV SIMONIŠEK, 1932, Valjarna žice — 28 let v ŽJ in MAKS ŠTREMELJ, 1924, Hladna valjarna Jesenice — 32 let v ŽJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI: ČAZIM AVDIČ, 1949, Transport — 12 let v ŽJ; ANKA BABIČ, 1937, Družbena prehrana — 24 let v ŽJ; BEHIRETA HODŽIČ, 1937, Žebljarna — 13 let v ŽJ; MARIJA MIHELIC, 1935, Družbena prehrana — 28 let v ŽJ; MILIVOJ NIKOLIČ, 1934, Valjarna bluming štel — 28 let v ŽJ; UROŠ PAVLIČ, 1954, KSI — 10 let v ŽJ; LJUDMILA PETRIČ, 1939, Jeklovlek — 14 let v ŽJ in JOŽE ŠOLAR, 1942, Jeklarna — 19 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavkam in sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

POSLOVANJE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V DEVETIH MESECIH

Na skupni seji delavskega sveta in zbora Interne banke SOZD Slovenske železarnice, ki bo 21. decembra, bodo delegati obravnavali tudi poročila o poslovanju SOZD Slovenske železarnice v devetih mesecih in v oktobru letošnjega leta, katerega v celoti objavljamo.

Letos se je industrijska proizvodnja nekoliko povečala. V Sloveniji je bila, na primer, v devetih mesecih za približno 3 % večja kot lani v enakem času. V Jugoslaviji je povečanje še nekoliko večje. Deloma se je izboljšala tudi likvidnost gospodarstva, k čemur je precej prispevala nova politika obrestnih mer. Še en uspeh beležimo: zopet se je nekoliko zmanjšal zunanjetrgovinski primanjkljaj, predvsem zaradi skromnega uvoza. To so tudi glavna področja, za katera lahko rečemo, da so se stvari začele izboljševati.

Žal pa se marsikje gospodarska gibanja še naprej zapletajo. Najresnejši problem je visoka inflacija. Ta se namreč zaenkrat prav nič ne umirja in tako statistika ugotavlja, da so bili življenjski stroški septembra letos kar za 54 % višji kot lani v tem mesecu, cene industrijskih izdelkov pa so bile višje kar za 63 %. Taki rasti cen osebni dohodki niso mogli slediti in so se letos realno zopet znižali, v Sloveniji v povprečju za okoli 4 %. Nadvse problematična je tudi dohodkovna učinkovitost gospodarstva. Čeprav se je akumulacija iz dohodka v gospodarstvu precej povečala, moramo žal ugotoviti, da pri tem ne gre za realne spremembe, ker je za ta uspeh zaslužen predvsem naš obračunski sistem.

PROIZVODNJA V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Z letošnjimi proizvodnimi dosežki ne bi smeli biti zadovoljni. V blagovni proizvodnji smo sicer v primerjavi z lanskim letom nekoliko napredovali (za 3 %), žal pa smo sočasno proizvedli veliko manj, kot smo načrtovali (za 7 %). Od vseh delovnih organizacij je Železarna Štore v proizvodnji dosegla take rezultate, kot jih je z načrtom predvidevala, surovega jekla pa je izdelala celo več, kot je načrtovala.

V proizvodnji se srečujejo z resnimi problemi predvsem pri oskrbi s surovinami iz uvoza. Nezadovoljiva oskrba, ki je posledica pomanjkanja deviz, povzroča tudi težave pri proizvodnji kvalitetnih jekel, zaradi česar je prizadeta ekonomska učinkovitost metalurgije.

DELITEV DRUŽBENEGA PROIZVODA V DEVETIH MESECIH

(TABELA 1)

Opis	Indeksi rasti 84:83		Struktura delitve			
	SŽ	gosp. SRS	SŽ	gosp. SRS	1983	1984
1. Družbeni proizvod	132	160	100	100	100	100
— dohodek	132	164	76	86	86	88
— amort. — min.	132	138	24	14	12	12
2. Obvezn. iz dohodka	153	172	32	37	33	36
3. O. doh. + skup. por.	138	147	34	36	39	36
— os. doh.	140	147	31	33	35	33
— skup. por.	121	146	3	3	4	3
4. Sred. za reprod.	105	166	34	27	28	28
Amort. (celot.)	127	139	25	16	13	13
PS + RS	44	201	9	3	12	15

(TABELA 2)

Opis	I.—IX. 1984							
	Jes.	Rav.	Št.	Ve.	Pl.	To.	Ži.	SOZD
1. Družbeni proizvod	100	100	100	100	100	100	100	100
a) dohodek	64	80	83	86	74	79	89	76
b) min. amort.	36	20	17	14	26	21	11	24
2. Končna potrošnja	80	73	86	79	71	82	77	79
a) OD + SP	35	37	36	32	39	44	45	36
b) obv. iz doh.	39	30	43	43	24	31	29	37
c) infrast. + nerazv.	6	6	7	4	8	7	3	6
3. Akumulacija (1—2)	20	27	14	21	39	18	23	21
a) amortizacija	36	20	19	14	26	21	11	18
b) poveč. zalog	—12	17	3	11	5	30	—44	2
c) za razšir. rep.	—4	—	—8	—4	8	—33	56	1
4. Dejanske invest.	39	20	14	13	13	2	8	24

(TABELA 3)

DO	I.—IX.		IND	Gibanje po kvart.	
	1983	1984		I. + II.	III.
1. Železarna Jesenice	0,81	0,48	59	—	0,96
2. Železarna Ravne	1,09	0,98	90	0,87	1,09
3. Železarna Štore	1,15	0,88	77	0,75	1,01
4. Železarnice	0,98	0,74	76	0,43	1,05
5. Veriga Lesce	0,90	1,07	119	1,01	1,13
6. Plamen Kropa	1,19	0,90	76	0,95	0,77
7. Tovil Ljubljana	0,82	0,81	99	0,80	1,67
8. Žična Celje	1,07	1,14	107	0,90	1,38
9. Predelovalci	0,97	1,01	104	0,96	1,06
10. MI Ljubljana	0,94	1,16	123	1,14	1,18
11. DSSS	1,00	1,00	100	1,00	1,00
12. SOZD SŽ	0,98	0,77	79	0,50	1,04

PRODAJA

Večjih težav pri prodaji do sedaj sicer še ni bilo, opaža pa se, da se predvsem domače tržišče precej umirja. Zato je treba v naslednjih mesecih že računati s prvimi težavami pri prodaji. To nam utegne povzročiti številne probleme, ker bo ob manjšem povpraševanju po jeklu še težje uresničevati devizno in dinarsko združevanje sredstev.

Na področju izvoza beležimo v povprečju dokaj skromne uspehe. Naš konvertibilni izvoz je sicer nekoliko porasel (za 6 % v devetih mesecih), klirinški pa je nasprotno močno nazadoval, tako da smo skupaj letos na tuje prodali precej manj kot lani. Tendence stagnacije oziroma nazadovanja izvoza opazamo že več mesecev in ne bomo smeli biti preseñeni, če bomo ob koncu leta ugotovili, da nam tudi pri konvertibilnem izvozu ni uspelo uresničiti lanskega letnih dosežkov.

Vrednost prodaje se je letos močno povečala. V devetih mesecih smo namreč s prodajo zaslužili kar za 69 % več kot lani v enakem času. Verjetno ni treba posebej poudarjati, da imajo v tem primeru glavno zaslugo bistveno višje cene. V metalurgiji so se cene povečale predvsem v poletnih mesecih.

INVESTICIJE

Za investicije smo v devetih mesecih porabili 4.165 milij. din, kar je dvakrat več kot lani v enakem času, obenem pa toliko, kot smo letos do sedaj obračunali amortizacije. Kar zadeva investicije, prihaja torej do prvih premikov k večjim vlaganjem, k čemur pa sedaj prispeva predvsem Železarna Jesenice. Ta je namreč v poletnih mesecih uspela zaključiti priprave za gradnjo jeklarne 2 in prvi večji finančni izdatki v zvezi s to naložbo so že nastali.

LIKVIDNOST

Lani se je likvidnost precej poslabšala, predvsem zaradi velikega porasta zalog. V prvem polletju letos so se zaloge nekoliko zmanjšale, v poletnih mesecih pa so se ponovno povečale, tako da so bile v septembru večje kot na začetku leta. To pa

vseeno ni bistveno vplivalo na našo likvidnost. Ta se je letos popravila, čeprav smo precej investirali, predvsem zaradi razmeroma velikih dodatnih dolgoročnih sredstev, ki smo jih pridobili (kreditni v zvezi s programom Kapela, združevanje sredstev potrošnikov jekla). Dolgoročna dinarska zadolženost se je v devetih mesecih povečala kar za 3.278 milij. din (neto 2.133 milij. din), kar ni veliko manj od zneska, ki smo ga v tem času porabili za naložbe v osnovna sredstva.

Ocene o razmeroma ugodni likvidnosti seveda tudi to pot ne veljajo v enaki meri za vse delovne organizacije. V nekaterih se namreč problemi v zvezi s sredstvi dokaj zaostrejujejo (Veriga, Tovil).

V nasprotju z dinarsko likvidnostjo imamo tudi letos izjemno velike težave z devizami. Njihovo pomanjkanje nas čedalje bolj pesti, tako da ostaja devizno financiranje tudi v naprej najresnejša omejitev v našem poslovanju.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

V poprečju se je število zaposlenih letos povečalo za 1 %, k čemur je prispevalo predvsem povečano število delavcev v Železarnah Ravne in Štore. V Železarni Jesenice pa nasprotno število zaposlenih tudi letos nazaduje. V tej delovni organizaciji postaja pomanjkanje delavcev vedno bolj resen problem. Seveda velja to le za delavce v neposredni proizvodnji.

Poprečni osebni dohodek v devetih mesecih letošnjega leta v SOZD Slovenske železarnice je bil 25.535 din, kar je sicer 40 % več kot lani v enakem času, obenem pa premalo, da bi z osebnimi dohodki lahko sledili rasti življenjskih stroškov. Tako so bili letos realni osebni dohodki železarjev kar za 10 % nižji kot lani. To nazadovanje je precej večje od poprečja v gospodarstvu, kar je posledica skromnih dohodkovnih rezultatov, ki smo jih beležili do sredine letošnjega leta.

Predvidevamo, da bomo zaostanek osebnih dohodkov v zadnjem četrtletju precej nadoknadili, če bomo le obdržali vsaj takšne dohodkovne rezultate, kot so bili v poletnih mesecih.

CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA DELITEV

Letošnji celotni prihodek je za 72 % večji od lanskega predvsem zaradi izjemne rasti cen. Žal ostale ekonomske kategorije, izvedene iz celotnega prihodka, ne rastejo tako hitro. Tako smo družbeni proizvod v primerjavi z lanskim letom nominalno povečali le za 32 %, dohodek tudi za toliko, čisti dohodek pa celo le za 17 %. Za osebne dohodke smo namenili 40 % več sredstev kot lani in ker je čisti dohodek rasel počasneje, nam je precej manj sredstev ostalo za akumulacijo. Lani smo namreč ob devetmesečnem obračunu v SOZD za akumulacijo namenili 1.299 milij. din, letos pa le 545 milij. din, vendar je ta rezultat bistveno boljši od tistega ob polletju, ko smo imeli že zelo velike izgube. Tudi to pot jih imamo, vendar precej manjše. Predvsem pa upamo, da jih bomo uspeli do konca leta v veliki meri pokriti.

V zadnjih treh mesecih je torej prišlo v dohodkovni uspešnosti našega poslovanja do precejšnjih premikov na bolje. Natančnejše podatke navajamo v nadaljevanju.

SPLOŠNA OCENA FINANČNO-EKONOMSKE UČINKOVITOSTI

(glej tabelo 1 in 2)

DELITEV DRUŽBENEGA PROIZVODA V DEVETIH MESECIH

Za presojo uspešnosti poslovanja so zanimivi tudi podatki o strukturi delitve družbenega proizvoda v letošnjem letu (9 mesecev), ki so navedeni za vse DO v tabeli 2.

Glede podatkov, navedenih v tabeli 2, naj opozorimo na podatek pod 3 c, ki kaže, kolikšen del družbenega proizvoda je posamezni delovni organizaciji ostal za investicije, ko je iz bruto akumulacije pokrila amortizacijo in prirast zalog. Večina delovnih organizacij očitno za razširjeno reprodukcijo tudi tokrat ni ustvarila nobene akumulacije.

Oglejmo si še podatke v tabeli 3 o vrednosti neto dohodkovne mere po posameznih delovnih organizacijah.

Na osnovi navedenih podatkov bi smeli o ekonomsko-finančnih dosež-

AVGUSTU KARBI ČESTITKA OB 60-LETNICI

Včeraj, 19. decembra, je vodja operativne priprave dela v naši železarni inž. AVGUST KARBA praznoval svoj življenjski jubilej, 60-letnico, odkar je zagledal luč sveta v Celju, hkrati pa letos mineva 35 let, odkar se je kot diplomirani inženir metalurgije zaposlil kot asistent v naši martinarni.

Dva jubileja, ki vzbujata veliko spoštovanje že sama po sebi, če pa k temu dodamo še odgovorna dela, ki jih je opravljal in jih opravlja v Železarni in njegovo dolgoletno aktivno dejavnost na kulturno prosvetnem področju v občini in ne nazadnje, njegovo 33-letno zavzeto sodelovanje pri oblikovanju našega tednika Železar, potem so besede mnogo preskromen izraz za iskrene čestitke k njegovima jubilejema. Ne mislimo na darila, ki jih navadno ob takih jubilejih poklanjamo, ampak na človeško toplino, pozornost in hvaležnost za opravljeno delo in spoštovanje do opravljenega dela v času velikih prelomnic v naši železarni. Tega ne moremo izraziti z besedami, temveč z odnosom, ki pa je vedno bolj zaprt sam vse, z odnosom do minulega dela, na katerem sloni sedanje živo delo.

Z jeklom, vročino, prahom in dimom se je srečal že po gimnazijskih letih, vendar ga to ni odvrnilo od študija na metalurški fakulteti, na kateri je diplomiral leta 1950 in se zaposlil v naši železarni, najprej kot asistent, kasneje pa obratovodja martinarne. Leta 1963 je bil imenovan za pomočnika tehničnega direktorja, odgovornega za talilnice, šest let za tem je postal direktor proizvodnje Železarnice, leta 1973 pa je bil izbran za direktorja temeljne organizacije združenega dela Valjarne, po

novi organizaciji temeljnih organizacij pa je postal vodja operativne priprave dela v Železarni. 35 let vztrajanja na tako odgovornih delih in opravljenih ni le odraz njegovega odnosa in pripadnosti metalurgiji, temveč tudi strokovne sposobnosti, ki jo je generacija, ki ji pripada, vedno dopolnjevala z novimi znanji in spoznanji.

Do pred nekaj leti je bil tudi zelo prizadeven sooblikovalec kulturnega življenja v občini, še predvsem na glasbenem, gledališkem in likovnem področju. Zaradi vse obsežnejšega poklicnega dela pa tudi utrujenosti je te aktivnosti precej opustil, čeprav bi včasih še kako potrebovali njegovo preudarno mnenje in prisotnost. Vsekakor pa je na kulturnem področju opravil veliko delo in bil eden redkih intelektualcev iz Železarnice, ki so veliko prostega časa namenili kulturnemu razvoju občine.

Mnogo bi lahko še pisali o našem dvojnemu jubilantu Avgustu Karbi, ki še vedno zelo prizadevno in prizadeto živi z našo in za našo železarno. Čeprav že nekoliko utrujen, saj je v preteklem obdobju Železarna že večkrat preživljala hude čase, ki jih je pomagal premagovati, z optimizmom gleda na nadaljnji razvoj Železarnice. Še vedno ga krasijo zanj tako značilne osebnostne lastnosti: prizadevnost, odgovornost in doslednost do višjih del ali nalog, ki jih danes mnogokje še kako pogrešamo.

Augustu Karbi ob njegovem življenjskem in delovnem jubileju želimo, da bi imel čim več posnemalcev v mladi generaciji, da bi ga njegova vitalnost in ustvarjalnost spremljala tudi v prihodnje, predvsem pa mu želimo zdravja in osebnega zadovoljstva.

kih, ki jih letos v SOZD Slovenske železarnice uresničujemo v poslovanju, reči predvsem naslednje:

— Realno smo v devetih mesecih ustvarili precej nižji družbeni proizvod kot lani v enakem času. V tem pogledu smo tudi manj uspešni kot gospodarstvo v poprečju. Razlogi za to so predvsem velike spremembe cen, ki so bile do polletja izrazito nam v škodo. Kasneje so naše prodajne cene naraščale nekoliko hitreje kot nabavne, zato se je od polletja dohodkovni položaj precej popravil, kar se neposredno kaže v zmanjševanju izgub tekočega poslovanja.

Poleg gibanja cen nam tudi letos ekonomski položaj izredno poslabšuje devizno financiranje, ker se v našem poslovanju pojavljajo ogromni stroški zaradi tečajnih razlik, raznih doplačil v zvezi s pridobivanjem deviz, dodatnih obresti in podobno;

— zaradi manjšega družbenega proizvoda smo v SOZD Slovenske železarnice morali veliko bolj kot ostalo gospodarstvo zmanjšati realna sredstva za osebne dohodke ter skupno porabo. Ne glede na to se je struktura delitve družbenega proizvoda precej poslabšala na račun akumulacije. V SOZD SŽ je tako letos delež bruto akumulacije v družbenem proizvodu celo nižji kot v gospodarstvu v poprečju, kar je nenevarno, predvsem zaradi visoke kapitalne intenzivnosti črne metalurgije;

— podatki o neto dohodkovni meri kažejo, da so se razlike v uspešnosti poslovanja med delovnimi organizacijami precej povečale. Položaj v železarnah se je poslabšal, v predelovalnih organizacijah pa se je nekoliko izboljšal. V poletnih mesecih je predvsem v Železarnah prišlo do opaznega izboljšanja dohodkovnega položaja;

— podatki o akumulaciji, ki posameznim delovnim organizacijam

ostaja za razširjeno reprodukcijo po pokritju amortizacije ter prirasta zalog, nas še posebej opozarjajo, kako skromna je naša reprodukcijska sposobnost. Obenem pa ti podatki kažejo, da je še kar ugodna dohodkovna uspešnost v nekaterih delovnih organizacijah v precejšnji meri le formalnost.

To kratko analizo lahko zaključimo z ugotovitvijo, da se v poslovanju Slovenskih železarn srečujemo z razmerami, ki jih lahko opredelimo kot krizne. Položaj je podoben tudi v ostalem gospodarstvu, le da je črna metalurgija še bolj prizadeta, predvsem zaradi težav, ki jih povzroča njeno devizno financiranje. Uspešnejše reševanje deviznega financiranja ostaja zato še naprej eden osrednjih pogojev za to, da bomo lahko bolj učinkovito poslovali.

Železarski globus

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Ameriška železarska družba Ludlum Steel Co. je pred kratkim objavila vest, da razvija nov postopek za vlivanje nerjavnega jekla v trakove debeline 2 mm. Razvoj tega projekta traja že šest let in so zanj porabili sedem milijonov dolarjev. Zaenkrat je postopek še v laboratorijski fazi in odliče so bile šarže do teže 250 kg, vendar bo kmalu sledilo poskusno obratovanje. Z uporabo tega postopka odpade vplivanje slabov na pravi za kontinuirno vlivanje, toplo valjane trakove in prvo valjanje ter žarjenje v hladni valjarni. Znano je, da sta pričeli skupno razvijati postopek vplivanja trakov ogljikovih jekel tudi ameriški železarski družbi United States Steel Co. in Bethlehem Steel Co.

POSLOVANJE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V OKTOBRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

V Valjarni debele pločevine niso dosegli načrtovane skupne proizvodnje. Naročila so bila v oktobru dimenzijsko neugodna. Primanjkovalo jim je tanjše pločevine za rezanje na škarih, debelejša pločevina za rezanje na sektorjih pa je bilo preveč.

V Hladni valjarni Bela so dosegli v letošnjem letu drugo najvišjo mesečno proizvodnjo. Dobava vložka je bila zadovoljiva. Tudi proizvodnja dinamov kvalitete je bila uspešna. Izdelali so 460 ton dinamov jekla in 326 ton nerjavnega jekla.

V Hladni valjarni Jesenice niso dosegli proizvodnega plana, ker je bil v septembru le delno opravljen remont Siemag valjavskega ogrodja. Izdelali so 460 ton dinamov jekla in 151 ton kvalitetnih jekel.

V Žičarni so še vedno imeli težave s pomanjkanjem delavcev. Izdelali so 971 ton patentirane žice, 530 ton VAC in 58 ton EPP žice.

V Profilarni so imeli težave s prebiranjem materiala, namenjenega izvozu in niso dosegli skupnega mesečnega plana proizvodnje.

Pri proizvodnji vratnih podbojev in v Jeklovleku niso imeli težav in so mesečni plan skupne proizvodnje presegli.

Pri proizvodnji elektrod so imeli nekaj težav zaradi premajhnih količin vlečene varilne žice, zato načrtovane proizvodnje niso dosegli, presegli pa so jo pri oploščenih elektrodah, varilnih praških in ognjevarnem materialu.

V Željalni planirane proizvodnje za oktober niso dosegli. Imeli so težave s pomanjkanjem delavcev in mehanskimi okvarami strojev. Odprema je zaostala za proizvodnjo. Vzrok je v kompletiranju naročil za izvoz v ZDA in v občasnem pomanjkanju kontejnerjev.

ŽELEZARNA RAVNE

V oktobru so v Jeklarni izdelali rekordno količino surovega jekla. Mesečni plan so presegli za 21 %. Čeprav so dosegli rekordno proizvodnjo, so imeli precej proizvodnih težav. Zaradi negotovosti dobave kanalnih opek so bili prisiljeni improvizirati proizvodnjo. To je povzročilo visok izdeček in visoke proizvodne stroške. Zaradi pomanjkanja legur, predvsem FeCr, niso izdelovali srednje in visoko legiranih programov. Proizvodni obrati zato kljub visoki tonazi ne morejo izpolnjevati pogodbenih obveznosti.

V Jeklovleku so dosegli 97 % mesečnega načrta skupne proizvodnje. Izvoz je bil nekoliko nižji kot v preteklih mesecih. Izdelovali so zahteven asortiment, ki je terjal večje kapacitete pri termični obdelavi in kakovostni vložek. Ker tega ni, se je močno povečal delež neuspele proizvodnje. Nizke prodajne cene izvoza in namenske proizvodnje imajo za posledico, da celotni prihodek raste počasneje od proizvodnje.

Tudi v Valjarni so dosegli rekorden obseg proizvodnje in planirano mesečno proizvodnjo presegli za 15 %. Močno so presegli proizvodnjo gredic, glede na asortiment pa tudi proizvodnjo profilov. Odprema za izvoz je bila zelo dobra, za domači trg pa nekoliko slabša.

Pri skupni proizvodnji v Kovačnici v oktobru niso dosegli planirane proizvodnje zaradi prekomernih zastojev pri kvalitetnejšem asortimentu, visokega izdečka in pomanjkanja delavcev. Izdeček zaradi slabe kvalitete ingotov je znašal 400 ton, po krivdi Kovačnice pa 70 ton.

V Jeklovleku so presegli planirano skupno proizvodnjo. Največ so izdelali brušenega jekla, manj vlečenega, luščenega jekla in žice pa so izdelali precej manj, kot so planirali. Dobave vložnega materiala po pogodbah za izvoz in namensko proizvodnjo in valjarne zaostaja, kar se bo negativno kazalo v novembrski proizvodnji.

V Orodjarni so presegli mesečni plan proizvodnje za 8 %. K temu je prispevala dobra oskrba z vložnim materialom, nadurno delo in splošno prizadevanje vseh zaposlenih. Izvoz je presegel načrte.

Pri proizvodnji strojev in delov so imeli velik izdeček pri ulitkih. Drobni asortiment valjev, pomanjkanje klinov in manjši opravljeni delovni ur so povzročili zaostanek za planirano proizvodnjo.

Proizvodnja industrijskih nožev je bila uspešna kljub neugodnemu asortimentu in pogostim okvaram strojev.

Proizvodnja vzmeti in pnevmatičnih strojev je bila manjša od planirane. Vzrok je v številnih okvarah strojev, neprimernem vložku, kakovostnih problemih, pri vzmeteh pa v pomanjkanju naročil.

V oktobru so izdelali več rezalne orodja, kot so planirali, čeprav je primanjkovalo naročil za orodje z izvrtino. Izvoz je presegel pričakovanja.

Kovinarstvo je doseglo nizko proizvodnjo, ki je posledica velikega izpada obdelovanih strojev, nedobavljenega materiala za zobate vence in odsotnosti delavcev zaradi vojaških vaj.

Pri proizvodnji armatur so v oktobru presegli mesečni plan za 36 %. K dobremu rezultatu je prispevala neovirana proizvodnja, dobra oskrba z vložnim materialom in zadosten obseg naročil.

Proizvodnja in prodaja TOZD Bratstvo je že več mesecev nizka in do konca leta ni upanja za izboljšanje.

ŽELEZARNA ŠTORE

V Železarni Štore so v oktobru za 11 % presegli mesečni plan proizvodnje končnih izdelkov. Izdelali so 17.416 ton jekla in jeklenih izdelkov.

Proizvodnja sivega surovega železa je za 4 % zaostala za planirano in je znašala 3.218 ton. Razlog za nedoseganje plana je v remontu TH peči.

V Jeklarni so izdelali 10.642 ton surovega jekla in zaostali za planom za 4 %. Imeli so več težav zastojev na agregatih, generalni remont na EOP I in podaljšani remont na EOP II. Zastojem se je pridružil še pomanjkanje mase za torketiranje sten peči, sinterdolomita za vzdrževanje dna peči in neredna dobava apna in ferolegur.

V Valjarni I so izdelali 2.331 ton valjanih izdelkov, kar je nekaj manj, kot so planirali.

Tudi v Valjarni II so v oktobru zaostali za mesečnim planom. Izdelali so 9.666 ton valjanih profilov. Programi niso potekali po operativnem planu. Valjali naj bi okrogle profile premera od 40 do 50 mm, ki imajo visoko produktivnost, dejansko pa so valjali profile z nižjo produktivnostjo. Primanjkovalo jim je tudi vložka, zlasti gredic. Zaradi tega so morali menjati programe, izpleni so bili slabši, prav tako produktivnost, proizvodni stroški pa višji. Povpraševanje po njihovih izdelkih upada.

V Jeklovleku so izdelali 1.317 ton hladno predelanih profilov, 660 ton brušenih profilov in 657 ton vlečenih profilov. Planirane količine pri vlečenju niso dosegli, zaradi večjih količin specialnih profilov, ki so povzročali težave, poleg tega pa ves mesec ni obratovala vlečna linija Schumag. Predelali so 17 % specialnih profilov, 28 % brušenih in vlečenih profilov pa so predelali za izvoz. V oktobru so skupaj izvozili 3,9 ton izdelkov.

V Livarni I so v oktobru izdelali 2.267 ton izdelkov. Imeli so zastoje na indukcijski peči BBC-1, primanjkovalo pa jim je tudi kokilne zlozmnice.

V Livarni II so zaostali za planirano proizvodnjo. Vzrokov za to je več, glavna pa sta pomanjkanje in slaba kvaliteta koksa ter velika odsotnost delavcev na najbolj kritičnih mestih v čistilnici in v talilnici.

V obdelovalnici litine so obdelali 98 ton ulitkov, v obdelovalnici valjev pa 319 ton valjev in s tem presegli plan.

V Tovarni traktorjev so v oktobru izdelali 406 traktorjev ali deset manj od sorazmernega mesečnega plana. Imeli so težave zaradi pomanjkanja hladilnikov (Ikarus, Zemun) in plastične mase (Fiat).

PLAMEN KROPA

V Plamenu so v oktobru izdelali 746 ton izdelkov in presegli sorazmerno mesečno proizvodnjo za 5 %. Proizvodnja letošnjega leta znaša 6.870 ton, kar je 3 % manj, kot so planirali in 2 % manj kot v enakem obdobju lani. Prodaja izdelkov je za 3 % večja od proizvodnje.

TOVIL LJUBLJANA

V Tovilu so izdelali 201 tono izdelkov, kar je 7 % več od sorazmernega mesečnega plana. V letošnjem letu so izdelali 1.937 ton izdelkov in za 3 % presegli proizvodni plan. Glede na enako obdobje preteklega leta so izdelali 1 % več izdelkov. Prodaja za 1 % presega proizvodnjo.

VERIGA LESCE

V oktobru so izdelali 1.093 ton izdelkov in za 2 % zaostali za planom. V letošnjem letu so izdelali 10.733 ton izdelkov, kar je 1 % več kot v enakem obdobju lani in 4 % manj od letošnjega plana. Prodaja je za 17 % presegla proizvodnjo.

V Vijakarni so presegli sorazmerni mesečni plan proizvodnje. Zaostaja le proizvodnja vijakov z žaganim navojem, lesnih vijakov profila 5,1–6,0 mm ter standardnih in IKL zakovic. Vzrok je v pomanjkanju kapacitet stiskanja, naročil in v nekvolitnem orodju.

V Verigarni sorazmernega plana niso dosegli. Zaostali so za 5 %. Izdelali so manj visokoodpornih verig, snežnih verig za tovorna vozila in traktorje ter zaščitnih verig zaradi pomanjkanja materiala, naročil in kapacitet za termično obdelavo.

Proizvodnja sidrskih verig je precej manjša od planirane (31 %), ker jim je primanjkovalo kapacitet pri odgorevno varjenih verigah ter zaradi prepozne dobave materiala za večje dimenzije, kar je pogojevalo večjo proizvodnjo drobnih dimenzij.

V Kovačnici v oktobru niso dosegli planirane proizvodnje. Izdelali so manj dvoverzičnih transporterjev, ker jim je primanjkovalo sestavnih delov iz internega trga. Manjša od planirane je bila tudi proizvodnja kavljcev, odkovkov, serijske izdelave, škopcev in opremljenih žičnih vrvi zaradi premajhnih kapacitet in naročil ter slabe dobave delov iz kooperacije.

V TOZD TIO so imeli večje odstopanje od proizvodnega plana pri pnevmatskih nihanjih in membranskih cilindrih ter pri pnevmatskih razvodnikih NV 10 in NV 25. Težave jim je povzročalo pomanjkanje materiala in kapacitet.

ŽIČNA CELJE

V oktobru so dosegli 2.183 ton proizvodnje, kar je 37 % več od sorazmernega mesečnega plana. Kumulativna proizvodnja letošnjega leta je 14 % večja od proizvodnje v enakem obdobju preteklega leta in 10 % zaostaja za planirano v letošnjem letu. Prodaja je 2 % večja od proizvodnje.

Uspešna je bila proizvodnja mrežastih armatur, okovanih sit, vzmetnic, avtomobilskih sedežev in vlečenja žice za SSSR.

Manj uspešna pa je bila proizvodnja transportnih trakov, pletiva, vibro sit in val vzmeti, ker jim je primanjkovalo materiala.

PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA IN SUROVEGA ŽELEZA

V oktobru so v železarnah izdelali 16.608 ton surovega železa ali 6 % manj, kot smo načrtovali. V letošnjem letu smo izdelali 169.787 ton, kar je 4 % manj kot v enakem obdobju lani in 4 % manj, kot smo planirali za letošnje leto. Proizvodnja belega surovega železa na Jesenicah je 6 % manjša od planirane, proizvodnja sivega surovega železa v Štoreh pa je enaka planirani za letošnje leto.

Proizvodnja jekla je bila v oktobru 6 % večja od sorazmernega mesečnega plana. Izdelali smo 75.748 ton jekla, od tega 26.489 ton v SM pečeh in 49.259 ton v elektropečeh. Kumulativna proizvodnja letošnjega leta znaša 701.017 ton in za 2 % presega proizvodnjo enakega obdobja preteklega leta, za planirano pa zaostaja za 2 %. Proizvodnja SM jekla je bila v oktobru 2 % večja od sorazmernega mesečnega plana, proizvodnja elektrojekla pa je za 10 % presegla planirano. V kumulativni obe za malenkost zaostajata za letošnjim planom in presegata proizvodnjo v preteklem letu. Železarni Jesenice in Ravne sta v oktobru presegli mesečne plane proizvodnje za 2 % oz. 21 %, Železarna Štore pa svojih obveznosti ni izpolnila; zaostala je za 4 %.

PROIZVODNJA KONČNIH IZDELKOV

V oktobru so železarne izdelale 61.763 ton končnih izdelkov, kar je 1 % manj od sorazmernega mesečnega plana. Železarni Ravne in Štore sta plan dosegli, Jesenice pa so zaostale za 7 %. V kumulativni letošnjega leta zaostajata za planirano količino Železarna Jesenice (za 11 %) in Železarna Ravne (za 8 %), glede na enako obdobje preteklega leta pa imajo vse tri železarne večjo proizvodnjo (od 2–7 %). Kumulativni obseg prodaje je za 4 % večji od obsega proizvodnje.

Predelovalne organizacije so v oktobru izdelale 4.223 ton končnih izdelkov in za 17 % presegle plan. Najbolj izstopa Žična, ki je sorazmerni mesečni plan presegla za 37 %, sledita ji Tovil s 7 % in Plamen s 5 %. Zaostala je le Veriga za 2 %. V letošnjem letu so predelovalci izdelali 33.896 ton izdelkov, kar je 5 % več kot v enakem obdobju lani in 6 % manj od kumulativnega plana. Razen Tovila vse predelovalne organizacije zaostajajo za kumulativnim planom od 3–10 %. Obseg prodaje je za 7 % presegel obseg proizvodnje. (glej tabelo 1)

PRODAJA KONČNIH IZDELKOV

V desetih mesecih letošnjega leta smo v SOZD SŽ prodali 764.731 ton jekla in jeklenih izdelkov. S tem smo za 23 % presegli prodajo enakega obdobja preteklega leta in za 17 %

TABELA 1: PROIZVODNJA IN PRODAJA KONČNIH IZDELKOV ŽELEZARN IN PREDALOVALCEV (v tonah)

DO	Proizvodnja			Prodaja			Indeksi		
	Izvršitev kum. 1983	plan 1984 kum.	Izvršitev mesečna	1984 kum.	1984 kum.	5/2	5/3	6/5	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Želez. Jesenice	292.887	341.024	31.672	304.016	328.651	104	89	108	
Želez. Ravne	114.813	127.205	12.675	117.307	115.911	102	92	99	
Želez. Štore	147.766	156.259	17.416	158.606	156.752	107	102	99	
Skupaj železarne	555.466	624.489	61.763	579.929	601.314	104	93	104	
Plamen	7.030	7.083	746	6.870	7.050	98	97	103	
Tovil	1.926	1.877	201	1.937	1.954	101	103	101	
Veriga	10.616	11.205	1.093	10.733	12.569	101	96	117	
Žična	12.597	15.959	2.183	14.356	14.611	90	137	102	
Skupaj predelovalci	32.169	36.125	4.223	33.896	36.194	94	117	107	
SOZD SŽ	587.635	660.614	65.986	613.825	637.508	104	93	104	

TABELA 2: KOLIČINSKA PRODAJA NA DOMAČEM TRGU IN V IZVOZU (v tonah)

DO / Opis	Izvršitev kum. 1983		Plan 1984 kum.		Izvršitev mesečna		1984 kum.		Indeksi	
	1/2	3	4	5	6	7	8	9	6/3	6/4
ŽELEZARNE										
1. skupna prodaja		585.342	612.532	72.068	728.586	124	118			
1.1. domači trg		481.276	490.571	58.881	482.049	100	98			
1.2. izvoz — skupaj		104.066	121.960	13.187	246.537	236	202			
1.2.1. konvert. skupaj		87.645	106.218	12.154	237.144	270	223			
1.2.2. kliring — skupaj		16.420	15.742	1.032	9.393	57	59			
PREDALOVALCI										
1. skupna prodaja		33.773	36.118	2.937	36.144	107	100			
1.1. domači trg		26.635	23.072	2.236	25.504	95	110			
1.2. izvoz — skupaj		7.138	13.046	701	10.640	149	81			
1.2.1. konvert. skupaj		3.173	4.740	554	5.246	165	110			
1.2.2. kliring — skupaj		3.964	8.305	146	5.394	136	64			
SLOVENSKE ŽELEZ.										
1. skupna prodaja		619.115	648.651	75.005	764.731	123	117			
1.1. domači trg		507.911	513.644	61.117	507.553	99	98			
1.2. izvoz — skupaj		111.204	135.007	13.888	257.178	231	190			
1.2.1. konvert. skupaj		90.819	110.959	12.708	242.390	266	218			
1.2.2. kliring skupaj		20.385	24.048	1.179	14.787	72	61			

kumulativni plan za letošnje leto. Na domačem trgu smo v letošnjem letu prodali 507.553 ton jekla in jeklenih izdelkov. S tem se približujemo prodaji v preteklem letu, za letošnjim kumulativnim planom pa zaostajamo le še 2 %. Izvozili smo 257.178 ton jekla in jeklenih izdelkov. To je kar 131 % več kot v enakem obdobju lani in 90 % več, kot smo planirali za deset mesecev letošnjega leta. Na konvertibilno področje smo izvozili 94 % izvoženih količin. S tem smo močno presegli letošnji kumulativni plan in izvoz v preteklem letu. Izvoz na klirinško področje je za dobro četrtino manjši kot v enakem obdobju preteklega leta, za letošnjim kumulativnim planom pa zaostaja 39 %.

Železarne v letošnjem letu za več kot 100 % presegajo planirani izvoz, na domačem trgu pa so prodale 2 % manjšo količino izdelkov, kot smo planirali. Izvoz na klirinško področje dosega le 59 % planirane količine.

Predelovalne delovne organizacije so na domačem trgu prodale 10 % več, kot smo planirali, v izvozu pa zaostajajo za 19 % na račun slabe prodaje na klirinško področje.

V mesecu oktobru je bila prodaja zelo dobra in smo prodali 75.005 ton jekla in jeklenih izdelkov in presegli mesečni plan za 15 %. Na domačem trgu smo prodali 61.117 ton, izvozili pa smo 13.888 ton jekla in jeklenih izdelkov.

Mesečni plan smo s tem presegli za 18 % na domačem trgu in za 2 % na tujem trgu. Na konvertibilni trg smo prodali 91 % izvoženih količin in presegli mesečni plan za 14 %. Prodaja na klirinški trg dosega le slabo polovico mesečnega plana (glej tabelo 2).

V letošnjem letu smo v SOZD SŽ prodali za 61,4 mia din jekla in jeklenih izdelkov. To je 5 % manj, kot smo planirali in 69 % več, kot smo prodali v enakem obdobju preteklega leta. Povečanje je predvsem posledica višjih prodajnih cen in le v manjši meri večjega količinskega obsega prodaje. Medtem ko je planirana prodaja na domačem trgu vrednostno presežena, so rezultati količinsko močno povečanega izvoza slabi. Vrednostni obseg izvoza (v dolarjih) je slabši kot v preteklem letu, za letošnjim kumulativnim planom pa zaostaja 20 %. To velja zlasti za klirinški izvoz, ki zaostaja za planom skoraj za 40 %. Izvoz na konvertibilno področje je večji od izvoza v preteklem letu, za kumulativnim planom pa zaostaja za 13 %.

Železarne so v letošnjem letu ustvarile s prodajo na domačem trgu toliko, kot so planirale, z izvozom pa so dosegle le 80 % planiranega deviznega priliva, zlasti na račun slabše prodaje na klirinškem področju, kjer so ustvarile le dobro polovico planiranega prihodka.

Predelovalci so s prodajo na domačem trgu ustvarili 13 % večji prihodek, kot so planirali, z izvozom pa 26 % manjšega (v dolarjih), pri čemer zaostaja prodaja na konvertibil-

no področje za 30 %, na klirinško pa za 20 %.

V oktobru smo v SOZD SŽ prodali za 8,2 mia din jekla in jeklenih izdelkov. S tem smo za 27 % presegli mesečni plan. Prodaja na domačem trgu je bila za 33 % večja, devizna prodaja pa za 6 % manjša od mesečnega plana. Na konvertibilnem področju smo dosegli 5 % večji devizni prihodek, na klirinškem pa 34 % manjšega, kot smo planirali.

Železarne so presegle plan vrednostne prodaje na domačem in na konvertibilnem trgu, predelovalci pa le na domačem trgu. Izvoz na klirinško področje je bil povsod za 20–40 % manjši od planiranega.

MEDSEBOJNE DOBAVE

Železarna Jesenice je v letošnjem letu dobavila drugim delovnim organizacijam v SOZD SŽ 7.159 ton jeklenih izdelkov ali 74 % planiranih količin. Dobave Verigi so izpolnjene 44 %, Tovilu 61 %, ostalim delovnim organizacijam pa od 80–90 %. Najbolj zaostajajo dobave valjane žice in vlečenega jekla, ki so za okoli 40 % manjše od planiranih količin.

Železarna Ravne je dobavila drugim delovnim organizacijam v SOZD SŽ 4.419 ton jeklenih izdelkov in s tem izpolnila 68 % plana. Zaostajajo dobave gredic, kovanih izdelkov in jeklenih odlitkov. Dobave Železarni Štore so izpolnjene le 44 %.

Železarna Štore je v letošnjem letu dobavila drugim delovnim organizacijam v SOZD SŽ 20.959 ton jeklenih izdelkov. S tem je izpolnila plan medsebojnih dobav 89 %. Kasnijo dobave valjanega paličastega jekla, ki ga največ potrebuje Železarna Ravne, zato so obveznosti do te organizacije izpolnjene le 71 %.

KADRI IN OSEBNI DOHODKI

V oktobru je povprečni osebni dohodek za 182 ur dela znašal 35.475 din. Železarne so dosegle povprečje 35.449 din, predelovalne organizacije 35.120 din, storitvene pa 44.644 din. Predelovalne delovne organizacije so s tem že skoraj dosegle povprečje železarn in tudi ne zaostajajo več za povprečnim OD SOZD SŽ.

Storitvene organizacije presegajo povprečni OD SOZD SŽ za 26 %. Razen Železarni Štore, Tovila, Metalurškega inštituta in Interne banke, ki so oktobra izplačale nekaj nižje povprečne OD kot v septembru, so ostale delovne organizacije izplačale višje OD. Največje spremembe so imeli Veriga (46 %), Železarna Jesenice (18 %) in Žična (10 %).

Osebnih dohodkov so se v delovnih organizacijah SOZD SŽ v desetih mesecih letošnjega leta povečali za 46 % glede na enako obdobje preteklega leta in so dosegli povprečno višino 26.589 din. Železarni Jesenice in Štore za to rastjo zaostajata za 2, Plamen in Tovil pa za 6 oziroma 7, Interna banka za 4, DSSS SŽ pa za 3 inde

TABELA 3: POPREČNI OSEBNI DOHODKI/182 UR

DO	Kum. popr. 1983	Doseženi OD in prejemi iz sr. DO		Indeksi 4/2
		za mesec	za obdobje	
1	2	3	4	5
Železarna Jesenice	18.001	35.020	25.832	144
Železarna Ravne	18.318	39.301	27.288	149
Železarna Štore	19.043	29.968	27.498	144
Plamen	16.955	28.339	23.693	140
Tovil	17.866	27.303	24.837	139
Veriga	16.358	40.337	25.688	157
Žična	16.784	32.097	24.911	148
MI	25.114	45.523	36.713	146
IB SŽ	23.626	39.910	33.498	142
DSSS SŽ	25.351	43.994	36.205	143
SŽ	18.170	35.475	26.589	146

presejajo: Železarna Ravne za 3, Veriga za 11 in Žična za 2 indeksni točki.

Razen Železarne Jesenice so vse delovne organizacije že presegle planirano rast OD za letošnje leto (glej tabelo 3).

Konec oktobra je bilo v SOZD SŽ zaposlenih 18.641 delavcev, od tega v železarnah 15.862, v predelovalnih organizacijah 2.630, v storitvenih organizacijah 115 in v DSSS SOZD SŽ 34 delavcev. Glede na september se je število zaposlenih v železarnah zmanjšalo za 51, v predelovalnih organizacijah pa za 8 delavcev.

Poprečje zaposlenih v desetih mesecih leta znaša 18.476 delavcev in je le za 1 % večje od enakega poprečja preteklega leta. Razen Železarne

Štore nobena od delovnih organizacij še ni dosegla planiranega števila zaposlenih v letošnjem letu.

ZUNANJETRGOVINSKA BILANCA

V letošnjem letu smo v SOZD SŽ izvozili za 68,5 mio dolarjev izdelkov, uvozili pa za 81,2 mio dolarjev. Kritičje uvoza iz izvoza je 84 % in se je v primerjavi z devetimi meseci izboljšalo za 1 %.

Izvoz na konvertibilno področje je znašal 53,3 mio dolarjev, uvoz pa 57,2 mio dolarjev. Pokrivanje konvertibilnega uvoza z izvozom je 93 %. Izvoz na klirinško področje je znašal 15,2 mio dolarjev, uvoz s tega področja pa 24,0 mio dolarjev. Klirinški uvoz je pokrit z izvozom 63 %.

POSLOVANJE INTERNE BANKE JANUAR—SEPTEMBER

V splošnih gospodarskih gibanjih se v zadnjih mesecih ni mnogo spremenilo. Industrijska proizvodnja je sicer še vedno razmeroma visoka, večina ostalih ekonomskih kazalcev pa kaže, da se razmere še naprej zaostrujejo. Predvsem velja to za inflacijo, ki se ne umirja, saj so bile v septembru letos cene industrijskih izdelkov že za 60 % višje kot v enakem mesecu lani, življenjski stroški pa so v tem času porastli za okoli 54 %.

Razmeroma slabo je tudi z izvozom, saj raste vrednostno veliko počasneje, kot se je načrtovalo, fizično pa je glede na lansko leto celo nazadov. Izredno problematična je tudi dohodkovna uspešnost: realno namreč gospodarstvo ne ustvarja več dovolj dohodka oziroma akumulacije za svojo enostavno reprodukcijo. In to kljub temu, da se osebni dohodki realno še zmanjšujejo. Še naprej se zaostruje tudi dejavna likvidnost, čeprav se dolgovi do tujine praktično sploh ne odplačujejo. Pa še v eni obliki se čedalje bolj kaže zaostrenost gospodarskih razmer, in sicer v nepokritih tečajnih razlikah. Te se predvsem v bankah pojavljajo v ogromnih zneskih, delujejo pa, to postaja vedno bolj očitno, kot zelo aktiven dejavnik inflacije.

Tudi v SOZD Slovenske železarne se ne moremo pohvaliti z gospodarskimi uspehi. Ne gre nam najbolje v proizvodnji, zaostruje se devizna likvidnost, več kot problematična je naša dohodkovna uspešnost, slabo napredujemo v izvozu, pa tudi pri uresničevanju razvojnih načrtov zopet močno zaostajamo. Osebnih dohodkov smo železarji znižali letos v poprečju bolj kot drugi, pa vendar se otepamo z velikimi poslovnimi izgubami. Le glede dinarske likvidnosti se za sedaj ne moremo pritoževati, vendar pričakujemo tudi glade tega spremembe na slabše.

O poslovanju Interne banke bi glede uresničevanja njenih letošnjih načrtov lahko rekli predvsem naslednje:

1. Skupna vrednost sredstev, ki so združena v Interno banko, se je glede na stanje na začetku leta povečala za 36 %. Absolutna vrednost tega porasta znaša 2.550 milijonov dinarjev; od tega zneska odpade na spremembe, ki so nastale v poletnih mesecih kar 120 milijonov dinarjev, kar je skoraj polovica porasta v tem letu. Zanimivo je, da so se to pot naložbe investicijskega poslovanja povečale hitreje kot kratkoročne naložbe. Glavne zasluge ima za to investicijska poraba v zvezi z gradnjo jeklarne 2 na Jesenicah. Ta naložba je bila namreč v poletnih mesecih prijavljena pri Službi družbenega knjigovodstva in so bila tedaj angažirana tudi znatna sredstva, ki se jih zagotavlja prek Interne banke. Pri tem gre deloma za sredstva, ki jih združujejo same članice Interne banke, deloma pa za sredstva, ki jih prek nje združujejo porabniki jekla.

Kratkoročne naložbe Interne banke so se, kot že rečeno, v primerjavi s stanjem na začetku leta povečale razmeroma malo, le za 10 %. Vseeno pa je Interna banka uspešno pokrila praktično celotno povpraševanje svojih članic po teh sredstvih.

2. Veliki problemi se pojavljajo v deviznem poslovanju Interne banke predvsem seveda zaradi pomanjkanja deviz. Tovrstni problemi so sicer zadnja leta že običajni, vendar je treba reči, da se zadnje mesece močno zaostrujejo. Interni banki namreč resno grozi, da se bo v kratkem srečala s problemom devizne neliqidnosti, kar bi imelo potem resne posledice tudi za oskrbo proizvodnje s surovinami iz uvoza. Zaradi zago-

taavljanja devizne likvidnosti bo potrebno v Interni banki sprejeti nekatere izredne ukrepe, ki bodo povezani tudi z velikimi materialnimi žrtvami.

3. Razmeroma lepe rezultate uresničuje Interna banka dohodkovno. Njeni prihodki so skoraj za 90 % večji, kot so bili lani v enakem času. Seveda so se povečali tudi odhodki, vendar nekoliko počasneje. Zato se je skupni dohodek še posebno hitro povečal in se je v primerjavi z lanskim letom več kot podvojil. Ti rezultati so v prvi vrsti posledica višjih obrestnih mer, ki smo jih za kratkoročne kredite v poletnih mesecih zaračunavali že v višini 42 %, sedaj na jesen pa so bile povišane kar na 52 %.

Obresti so tako visoke zaradi visoke inflacije. Po vsebini so torej postale tehnika revalorizacije finančnih razmerij in torej s pravih dohodkom niti nimajo več veliko skupnega. To lahko ilustriramo tudi z naslednjim primerom: Če bi revalorizirali dolgoročna sredstva, ki jih v Interni banki v letošnjem letu uporabljamo za kratkoročno kreditiranje in z njimi Interna banka tudi doseže pretežni del skupnega dohodka, bi rezultati te valorizacije znašali v devetih mesecih okoli 370 milijonov dinarjev. To pa je približno toliko, kot je bilo v tem času doseženega v okviru njenega poslovanja skupnega dohodka. Tudi ta primerjava kaže, da gre pri skupnem dohodku Interne banke predvsem za obliko nadomestila izgub, ki jih v njej združena sredstva utrpijo zaradi inflacije.

V naslednjih mesecih bo skupni dohodek verjetno naraščal počasneje, ker bo Interna banka očitno morala precejšen del sredstev nameniti za reševanje devizne problematike, kjer pa so dohodkovni rezultati razmeroma skromni.

4. Poslovanje Interne banke in njenih članic nasploh bo v naslednjih mesecih verjetno precej prizadeto zaradi zakona o obratnih sredstvih. Ta zakon bo namreč zavrnil dolgoročno združevanje sredstev, saj ima ustrezno finančno pokrivanje zalog prednost pred združevanjem. Delovanje teh zakonskih usmeritev se že kaže konkretno tako, da se je združevanje sredstev potrošnikov jekla za razvoj črne metalurgije skoraj v celoti ustavilo. Težave pa bodo tudi pri združevanju znotraj posameznih delovnih organizacij in Interne banke.

Poročilo zaključujemo z ugotovitvijo, da se nominalne vrednosti, s katerimi imamo opravka v Interni banki, sicer povečujejo, bodisi ko gre za sredstva ali za dohodek. Stvarne spremembe pa so kaj skromne, ali pa so celo negativne. Tako nam tudi analiza uresničevanja sedanjega srednjeročnega načrta Interne banke kaže, da se je realna vrednost sredstev, ki jih združujemo v okviru Interne banke, v preteklih treh letih opazno zmanjšala. To je samo ena od pojavnih oblik, v kateri se kaže, kako veliko materialno škodo nam povzroča inflacija.

(Delegati so ob gradivu prejeli tudi več razpredelnice, ki prikazujejo poslovanje Interne banke).

PRED 14. SEJO SKUPŠČINE SKUPNOSTI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

V zadnji številki Železarija, smo 13. decembra objavili prvi del povzetkov gradiv za 14. sejo skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije, danes pa povzemamo še preostalo gradivo.

Družbeni dogovor o ukrepih in aktivnostih pri uveljavljanju in izvajanju štetja zavarovalne dobe s povečanjem, s katerim se opredeljujejo:

- ukrepi in aktivnosti za odpravljanje težkih in zdravju škodljivih delovnih razmer za zagotovitev varnih in humanih delovnih pogojev — razmere in delovno okolje, tako da do uporabe instituta zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, sploh ne bi prišlo;

- priznanje zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem kot izjemni in skrajni varstveni ukrep v primerih, ko ugotovimo, da z vsemi predhodnimi varstvenimi ukrepi in normativi ni mogoče v celoti odpraviti ali zmanjšati težkih in zdravju škodljivih razmer in delovnega okolja;

- obveznost stalnega preverjanja delovnih razmer, delovnega okolja in aktivnosti organizacij združenega dela pri odpravljanju težkih in zdravju škodljivih vplivov.

Ukrepi za odpravljanje težkih in zdravju škodljivih delovnih razmer in delovnega okolja so zlasti:

- uvažanje varnejših in bolj zdravih delovnih, tehnoloških in drugih postopkov ter opreme in sredstev za osebno varstvo delavcev pri delu,

- skrajšanje delovnega časa,

- začasno ali trajno prerazporejanje delavcev na druga dela oziroma naloge (rotacija),

- zdravstvena in varnostna prosveta ter strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje delavcev,

- dodatni načrtni odmori, počitki, podaljšani letni dopust in ustrezna prehrana.

- programirana zdravstvena rekreacija delavcev in vzgoja delavcev za zdrav način življenja,

- dosledna uporaba opreme in sredstev za osebno varstvo delavcev pri delu,

- preventivni zdravstveni pregledi.

Izvršni svet SR Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Zveza sindikatov Slovenije se zavezujejo, da se bodo zavzemali za oblikovanje takšne politike razporejanja dohodka, ki bo omogočala stalno rast sredstev za uvajanje sodobne in varnejše tehnologije ter za odpravo in zmanjševanje težkih in zdravju škodljivih delovnih razmer v organizacijah združenega dela.

Te cilje bomo vgrajevali v letne, srednjeročne in dolgoročne planske dokumente o družbenoekonomskem razvoju Slovenije.

Iz gradiva za to točko dnevnega reda je razvidno, da se vsi zavzemajo za sanacijo delovnih razmer in ostalih negativnih vplivov. Šele v skrajnih primerih naj bi prišlo do uporabe zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, kot skrajnega varstvenega ukrepa.

Udeleženci dogovora soglašajo, da bomo zavarovalno dobo s povečanjem kot skrajni varstveni ukrep uporabili, ko z vsemi predhodnimi ukrepi varstva delavcev pri delu ne bo mogoče odpraviti težkih in zdravju škodljivih delovnih razmer ter zagotoviti varno delo, oziroma ko ugotovimo, da delavci nekaterih del oziroma nalog po določenih letih ne morejo več uspešno opravljati.

Določanje zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, ne sme biti sredstvo za skrajševanje zavarovalne dobe in zniževanje starostne meje kot pogoja za pridobitev pravice do pokojnine tam, kjer to ni nujno, pa tudi ne sredstvo za reševanje kadrovske, starostne in druge problematike v organizacijah združenega dela.

Predlogu za priznanje dobe, ki se šteje s povečanjem, ki ga lahko podajo organizacije združenega dela, nosilci samostojnega osebnega dela in njihova združenja, mora biti priložena strokovna dokumentacija, izdelana po enotni metodologiji in zlasti naslednja dokazila:

a) poročilo o že uporabljenih varstvenih in drugih ukrepih, program ukrepov za zmanjšanje oziroma odpravo škodljivih vplivov, ki znatno delujejo na zdravstveno stanje in delovno zmoglost delavcev na takšnih delih,

b) opisi del oziroma nalog, na katerih se predlaga uvedba zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem,

c) podatki o številu delavcev, ki opravljajo dela oziroma naloge, na katerih se predlaga uvedba zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, za oceno povečanih obveznosti za plačilo prispevka skupnosti,

d) dokazila, da imajo v samoupravnih splošnih aktih ali s sklepi samoupravnih organov urejena naslednja vprašanja:

- način zagotavljanja sredstev za uresničevanje ukrepov za odpravljanje težkih in zdravju škodljivih delovnih razmer ter morebitne uporabe instituta povečanja zavarovalne dobe,

- roke in način odpravljanja težkih in zdravju škodljivih vplivov na zdravstveno stanje in delovno zmoglost delavca, kot podlage za štetje zavarovalne dobe s povečanjem,

- spremljanje razmer pri takih delih, skladno z zakonom o varstvu pri delu, kot na primer: postopke in način periodičnih pregledov in preizkusov delovnih naprav in priprav ter periodičnih preiskusov kemičnih in bioloških škodljivosti, mikroklima itd.,

- način občasnega oziroma trajnega prerazporejanja delavcev, ki delajo na težkih in zdravju škodljivih delih oziroma nalogah,

- spremljanje zdravstvenega stanja, periodične preglede in ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva delavcev, ki delajo na najtežjih in zdravju škodljivih delih, skladno z zakonom o varstvu pri delu,

- pogoje, način in roke strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja delavcev, ki zaradi starosti ne morejo več uspešno opravljati določenih del, oziroma nalog, za opravljanje drugih ustreznih del,

- naloge v zvezi z obveznim strokovnim usposabljanjem delavcev in preizkušanjem znanja delavcev o varstvu pri delu, skladno z zakonom o varstvu pri delu,

- posebej označevanje del oziroma nalog, ki se štejejo kot težka in zdravju škodljiva,

- dnevno in tedensko trajanje delovnega časa na takšnih delih oziroma nalogah,

- odmori, počitke, dopuste in odsotnosti delavcev z dela na takšnih delih oziroma nalogah,

- dnevno, tedensko in letno reaktivno dejavnost.

Za ugotovitev dejanskega stanja lahko skupnost zahteva tudi druge potrebne podatke in dokazila.

Udeleženci dogovora soglašajo, da je priznavanje zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, časovno omejeno, traja lahko le toliko časa, dokler obstajajo razlogi, ki so jo narekovali.

Po izteku določenega roka za revizijo del oziroma nalog, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, bo skupnost v primerih, ko bo ugotovila, da organizacije združenega dela ne uresničujejo programa aktivnosti za odpravo težkih in zdravju škodljivih delovnih razmer, za te organizacije združenega dela določila povečane prispevne stopnje za plačilo prispevkov za zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem.

Udeleženci dogovora soglašajo, da so dela oziroma naloge, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, zavezana reviziji, ki jo začne skupnost po uradni dolžnosti 12 mesecev pred iztekom roka, določenega v sklepu o priznanju zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem.

Iz celotnega gradiva o tem vprašanju je razvidno, da smo prišli do spoznanja, da je tudi tu potrebno napraviti korak naprej in narediti določen red.

Stane Torkar

Remont škarij za razrez pločevine (foto I. Kučina)

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V letošnjem avgustu so v novi sovjetski železarni OEMK (Oskolski elektro metalurški kombinat) v bližini mesta Kursk, ki ima v svojem sestavu štiri 150-tonske obločne električne peči, odšli prvi šarž. Celotno opremo za to sodobno jeklarno, ki ima letno proizvodno zmogljivost 1,45 milijona ton surovega jekla in v svojem programu samo plemenita in legirana jekla, je dobavilo zahodnonemško podjetje Krupp. V končni fazi izgradnje bo ta jeklarne imela sedem peči in bodo v njej lahko letno izdelali 2,4 milijona ton surovega jekla.

BRAZILIJA

Prva brazilska železarna Tubarao, ki vliva slabe za prodajo na domačem in tujem tržišču in je pričela obratovati v novembru leta 1983, je v letošnjem juniju izdelala prvi milijon ton surovega jekla, zato do konca leta načrtujejo dva milijona ton. Od te količine vlitih slabov bodo kupile brazilske železarne 40 % in tuje 60 %. Glavna tuja kupca sta japonska železarska družba Kawasaki in italijanski Finsider, ki sta tudi največ sovlagala v izgradnjo te železarne. Ta železarna je tudi prvi korak v prizadevanjih brazilske vlade, da bi namesto železove rude prodajali nekatere železarske polizdelke.

JAPONSKA

V japonski železarni Fukuyama, ki pripada železarski družbi Nippon Kokan, je pred kratkim pričela obratovati peta naprava za kontinuirano vlivanje slabov in druga vroča valjarna trakovi. Z napravo za kontinuirno vlivanje slabov in vročo valjarno trakovi bodo uvedli tudi nov tehnološki postopek, katerega značilnost je, da bodo slabe takoj transportirali v valjarno trakovi na valjanje in s tem stroške za ogrevanje slabov v primerjavi s stroški za ogrevanje v hladnem stanju zmanjšali za eno šestino. Predvidevajo, da bodo 80 % vseh odlitih slabov prevajali na ta način.

ŠVEDSKA

Pred kratkim je švedsko železarno Avesta, ki je eden največjih evropskih proizvajalcev nerjavnega jekla predvsem na področju pločevine in cevi, obiskala delegacija iz LR Kitajske. Namen obiska je bil ugotoviti možnosti za prenos švedskega tehnološkega znanja za izdelavo nerjavnega jekla v kitajske železarne. Avesta je že do sedaj dobavljala manjše, vendar redne količine izdelkov iz nerjavnega jekla v LR Kitajsko, čeprav je znano, da na tem tržišču prevladujejo danes predvsem japonske železarne.

OKUPACIJA JAVORNIKA

Toda kakor hitro je legel spet nazaj, so se prigrisili k hudobnemu delu mravljinca. Teh pa ni bilo malo. In tako Lužanu ni zmanjkalo dela vse do svita.

Nič čudnega, če za naše mame ni našel lepih besed, saj Lužan ni bil neumen, ampak le brez noge, in je torej vedel, da se je barakarska svojat zarotila zoper njega.

A sedaj, ko so ga odpeljali, zasute-ga z rdečimi nageljni, se je marsikatero oko zarosilo v slovo.

Ko je zazijala praznina, je nekdo od barakarjev povedal, da je bila Lužanova noga žrtvovana za Kraljevo Jugoslavijo, da jo je izgubil v neki bitki za Maribor, toda kot vojni invalid je prejel zanj le toliko, da je lahko enkrat na dan jedel, spal pa v hlevu, in še to le zavoljo dobrega Ložovega srca.

Poleg Lužana smo imeli blizu naše barake starčka, Črva po imenu; imel je tako črno brado kot noč. O njem sem si najbolj zapomnil pesmi-ko, katere pa nisi smel pošepniti kate-teremu od njegovih vnukov. Če si jo, si moral namazati podplate.

Takole se je glasila:

Črv prv' se je v skret udril — strogo prepovedana pot!

Iz meni neznanega razloga me je Črv imel rad. Kadar koli je požečel zadnji košček tobaka za čikanje, je vselej izbral mene, da sem mu šel iskat klobaso. Dal mi je staroju-goslovanskega kovača z naročilom, ka-tero vrsto klobase iz tenkih tobako-vih listov naj mu prinesem. Zavitek je bil resnično podoben papricirani klobasici, neredko me je imelo, da bi si je košček odrezal in pojedel s kruhom.

Izdatek za nakup te slastne toba-ko-ve klobasice je stari Črv vedno mene vpisal v posebno knji-žico, ki je ostal, pa v manjšo žico.

Ch knjig in knjižic je imel cel kupček, vse pa je imel spravljene v veliki skrinji, na kateri je starček rad podremaval. Bil je kot Odisej, kadar je spal s svojo prečasto črno brado na beli blazini; manjkala mu je le še tunika, z zlatom obrobljena, pa bi bil pravi antični Grk.

Ustuge, ki sem mu jih delal, pa ni nikoli poplačal, pravzaprav je bilo zanj plačilo že to, da sem mu smel prinesiti klobaso in da sem potem smel strmeti v njegovo lično vpiso-vanje števil v tiste knjižice.

Le bežno se spominjam njegove ženice, ki je je bilo le za četrč Črva. V zvezi z njo mi je najbolj ostal v spo-minu pogovor o nji, češ da jo je po-bral kis, ki da ga je rada pila. Morda so odrasli pod prisposodo kisa mi-slili vino.

Z brado zaraščeni Črv je do ženine smrti stanoval v baraki, potem pa je pravico do zastonskega kvartirja, ki so ga imeli le delavci v Železarni, prepustil enemu od sinov, sam pa se je odselil k staremu Kunavcu, ki je leto prej, preden je Črv izgubil svojo suhljato ženičko, tudi izdihnil svojo dušo proti strminam Mežaklje. Ku-navčevina se je po smrti starega do-besedno raztreščila kakor kostanje-

va ježica, v manj ko pol leta je bila hiša prazna; naglo je pobralo vdovo, hči se je naveličala krmiti prašiče in je nekam odšla, pravili so, da k ciga-nom, sinovi pa so si razdelili osta-nek, hišo in sadni vrt ter oral zemlje. In v to prazno zevanje so se kmalu naselili ubožni ljudje, ki so bili še ubožnejši od nas, barakarjev, in med katere se je hočeš nočeš moral pri-štetiti po ženini smrti tudi Črv. Usoda mu je v izgnanstvo dodelila še hčer-ko Faniko, ki je očeta gleštala, kakor smo tedaj imenovali na Javorniku skrb za starše, mu kuhala, prala, v glavnem pa sta se pripravala za denar, ki ga je starček imel pod klju-čem in v skrinji, na kateri ni spal le podnevi, ampak tudi ponoči, čuval je svoj borni zaklad.

A s to hišo, ki se je tako naglo spraznila pristnega kmečkega ži-vljenja in se poselila z ubožniki vseh vrst, hočem povedati nekaj drugega.

Tole.

Nekoč je bila to velika kmetija na obrobju Javornika, kmetija, ki je ne-kaj veljala. Otroci smo bili vedno uporabljeni za mlatenje snopov pše-nice ali ječmena, rži na gumnju, po-tem pa po starem običaju obdarova-ni s polnimi peharji suhega sadja in orehovi.

Stara Kunavka je pod hruško za nas barakarje nastavila velik sod za pomije, iz katerih so se redili njeni številni prašiči, a v zahvalo za zve-sto polnjenje sodu smo barakarji vsako zimo, ko so pri Kunavcu klali, prejeli toliko krvavic, kolikor članov je štela družina, navrh pa je Kunav-ka navrgla še koščke mesa, temu re-pek, onemu parkelj ali oparjen uhelj.

Hleve je imela polne govedi, njive posejane in obdelane, toda meni se niti sanjalo ni, da je Železarna pri-silila starega Kunavca, da ji je pola-goma moral odprodati večino svojih plodnih zemljišč. Na teh njivah pravzaprav stoji ves Javornik. To je Kunavca naposled kot kmeta strlo in uničilo. Popolno uničenje pa je zadelo hišo z njegovo smrtjo, saj se je notranja moč hiše v nekaj mese-cih razletela. Od vsega je ostal le oral zemlje z drevjem ter kozolcem na robu, kjer je raslo nekaj skriven-čenih češpelj, razmajan plot in stara v starost pogrezajoča se hiša, iz ka-tere so začele rotati trume ščurkov naravnost v barako. Kakor da smo mi krivi, da stare Kunavčevine ni več.

A brž ko smo eno trumo ščurkov pokončali, je navalila druga, števil-nejša in krvoločnejša.

Barako je malone vzdignilo.

Kot je v navadi pri ljudeh, smo najprej tajili drug pred drugim, da nas obiskujejo črni ocvirki, sami in skrivši smo jih potresali z apnom, škropili s petrolejem, kisom, nazad-nje pa smo le morali drug pred dru-gim priznati, da se bojujemo z golaz-nijo. Še več, da je boj z njo brezupen.

Prepričani smo bili, da je golazen udarila na dan iz podpodja, zato smo iskali po kotih luknje, in če smo jih našli, smo jih premazali s kitom. Toda zaman. Ščurkov je bilo nasled-njega dne prav toliko kakor prejš-

njega. Navdajal nas je obup. Stara mama je nazadnje sklenila roke in začela zoper ščurke moliti. Sinovi in hčere, to je moje tete in strici, so se ji smejali, toda stara mama je bila s temi molitvicami zelo blizu resnice.

Nekako po mesecu dni boja s črno golaznijo je odpela sveto pismo in tam je stalo črno na belem, da Bog pošilja nad nesvete narode različne kazni: kobilice, kugo, strupene mu-he, metulje in celo kače. Jaz sem ji od barakarjev prvi verjel, da smo kaznovani od preljubega Boga, in sem vneto molil za grehe, svoje in druge. Nisem pa vedel, kaj grehi so, le besedo greh, greh, greh sem tri med zobmi.

Čeravno se je potem kmalu poja-snilo, odkod v baraki ščurki, sem skupaj s staro mamo ostal pri pre-pričanju, da so kazen božja.

Res pa je bilo to, da so živalce ro-male v osmih kolonah dan in noč — ponoči seveda bolj — naravnost od Kunavca proti baraki. Po naključju jih je odkril krofasti Pajer, kako nas oblegajo. Z leščerbo je sledil od izvo-ra koloni, ki je napadala njegovo stanovanje.

In drugega dne smo imeli kaj sli-šati, ko je Pajer zategoval besede, zlasti eje in aje, da je treba to videti, namreč ščurke, saj gredo nad nas kakor vojska; imajo poveljnike in gredo po zidu navzgor brez težave, tako kakor po tleh, del jih gre na podstrešje, del pa skozi okenske špranje v prostore; povsod vdirajo noter — a kar je res najbolj važno, armada ščurkov prihaja od Kunav-ca.

Od tam, nam je pokazal z roko. Nihče ni vedel, zakaj prihajajo k nam. Zakaj zapuščajo svoje udobno staro bivališče.

O teh skrivnostnih obiskih smo se-znanili tudi Lojza, ki je kot najsta-rejši sin prevzel ostanek Kunavčevine. Bil je nemalo zbezan, zatrdil nam je, da je kot otrok sicer videl kdaj pa kdaj to nadlego, a le dva, tri ščurke, ne pa toliko, kot pravimo mi — armado. Obljubil je, da bo zadevo raziskal.

Napredni del barakarjev se je str-nil okoli zamisli, da je treba boj s ščurki sprejeti s strupi proti sadnim škodljivcem, nenapredni del pa je bil še dalje prepričan, bil je v manj-sini, da je treba ščurke odvrniti z molitvami.

Nekega dne pa se je ta neenaki dvojni nehal, napredni so bili pre-pričani, da je zmagal strup, nena-predni, to je mi, otroci in naše stare mame, pa smo verjeli v svoje moli-tve. Ščurkov, kot odsekano, ni bilo več na spregled. Vzpostavljene je bil mir, oziroma, kakor se meni danes dozdeva: premirje.

Zdi se mi, še danes, da so ščurki po neki skrivni želji res prišli v ba-rako, ne božji, ampak človeški. Stara mama je imela prav, ko je naslutila v napadalni množici golazni skrito mtaščenje. Prepričan sem, da se je stari Kunavec moral z grenkobo po-slavljeni od nekoč tako cvetočega in zaokroženega posestva, ki je redilo toliko sinov. A to posestvo so trgali gospodje od železarskega koncena kos za kosom — in to za delavske ščurke, kakor je moral stari Ku-navec sam pri sebi imenovati nas, naše očete, ki so res čisto črni prihajali s sihtov. Množica teh črnih možicev ga je naposled oropala vse plodne zemlje, razen tistega orala okoli hi-še. Ščurki, ki so nas kmalu po njego-vi smrti v taki obilnosti začeli obis-kovati, so bili, po mojem, le snovni del njegovega nazora o nas.

»Kaj je s teboj, madona? Ljudje se zabavajo, plešejo, ti pa tu ves poscan in scagan... Lep bedak si mi, da se ga takole nacediš.« Še enkrat ga je poskušal postaviti na noge, vendar se je južnjak tudi tokrat sesedel nazaj na tla. Dvignil je glavo, topo se je zastrel navzgor k Seržu in začel hripavo peti:

»Nočas ču, draga, tebi šaptat nežne rječi, nočas ti tebi reči, kol'ko te ljubim ja...« Za trenutek je umolknil, kot da bi se skušal spomniti naslednje ki-tice, nato pa nadaljeval:

»... Ta divna noč nek dugo traje...« »Ho, ho,« se je zakrohotal Serž. »Me zanima, kaj boš ti nocoj opravi-l pri svoji dragi... Poscan si. Smrdiš kot dihur. Fej!«

Južnjak se je pri teh Serževih besedah ozrl navzdol med noge in je šele zdaj ves pretresen ugotovil, da ima mokre hlače.

»Popišao sam se... Zaista sam se popišao... Do davola!«

A ta iskra strženosti v južnjakovi glavi je takoj nato ugasnila. Nenadoma je začel na ves glas rjuti kot zver, tako da so mu pošinjele ustnice in so mu žile v sencih modrikasto nabrekli.

Prav tedaj sta šla mimo dva mlada človeka, fant in punca. Držala sta se za roke. Ko sta videla južnjaka na tleh in ga slišala, kako kriči, je fant strokovnjaško pripomnil: »Delirium tremens.« — »Kaj je to — delirium tremens, Bojči?« je dekle s sladkim glasom vprašalo svojega spremljevalca. »Kaj ne vidiš?« je odvrnil fant v pojoči ljubljansčini. »Film se mu je utrgal, ne.« Dekle se je polglasno zasmejala in za hip zaljubljeno položila svojo glavo na fantovo ramo.

Zaljubljeni parček je šel naprej, mimo so hodili tudi drugi ljudje, pijani južnjak pa je še kar naprej kričel butal s pestmi po steni, dokler se ni v njem nekaj prelomilo in je sredi najhujšega besnila nenadoma utihnil. Serž je od daleč videl, kako mu v neslišnem, sa krčevitem joku drgetajo ramena.

Hreščeč glas v zvočniku je napovedal: »Vlak za Postojno, Pivko, Divačo, Sežano, zveza za Reko, Pulo, stoji na drugem peronu. Potniki vstopite, vlak je pripravljen za odhod. Potnikom in voznemu osebju želi-mo srečno vožnjo in mnogo delovnih uspehov v novem letu tisoč de-vetsto enainsedemdeset.«

EDO TORKAR

18

ZIMA SERŽA POLAJNARJA

Serž se je glasno zarežal. Vse se mu je zdelo smešno. Tako smešno in preprosto. Stekel je po stopnicah navzgor, po tri, štiri naenkrat — preskakoval, in se povzpela na peron številka dve. Peron je bil že sko-raj prazen, v vagone so se tlačili še zadnji zakasneli potniki. Serž si je z ledenomrzlo vodo iz fontane omočil ustnice in potem z rokami v že-pih obstal sredi perona, ne vedoč, kaj bi. Prometnik z rdečo šilasto ka-po na glavi in s signalno tablico v roki je pogledoval na uro in se že pri-pravljaj, da bo dal znak za odhod. Serž se je ozrl po vlaku. Vsa okna v vagonih so bila zaprta, le iz sprednjega vagona se je sklanjala ven ne-ka dekliska glava. Mehki pšenični lasje, sinje oči in dvoje majhnih, od mraza pomodrelih dlani, ki sta ji viseli čez rob odprtega okna. »Kje sem že videl tak obraz?« se je vprašal Serž. Tako čudno znan se mu je zdel. »Saj to je Zojka!« ga je prešinilo. »Tista mlasa Slovačinja Zojka, s katero sva pred šestimi leti skupaj preživela počitnice na otoku Krku.« Medtem, ko je nepremično gledal dekle na oknu vagona, se je pred njim še enkrat raztegnila tista dolga peščena obala s posušeni-mi morskimi zvezdami in praznimi lupinami školjk in polžev. In spet je zaslišal Zojko, kako mu govori: »... Ne, Serž, pusti me, ne smeš se me tako dotikati. Bodi dober z menoj, prosim te...«

Prometnik je signaliziral odhod. Plavalaska v prvem vagonu se je nečemu glasno zasmejala, nato pa stresla z glavo in zaprla okno. Vlak se je škripaje premaknil in dolga kača zelenih vagonov se je zmeraj bolj hitro pomikala naprej.

Nekaj časa je odsotno strmela v vagone, ki so zmeraj hitreje ropo-tali mimo njega v noč, potem pa je, kot da bi ga nekaj zbudilo, začel teči vzdolž odhajajočega vlaka.

»Ne!... Ne!... Stoj!... Boš padel pod kolesa!... Slišiš!« se je začel vpiti prometnik, ko je sprevidel, kaj namerava Serž. Toda Serž ga ni poslušal. V teku se je še zadnji trenutek oprijel držala pri vratih zad-njega vagona, se z vso močjo odgnal in skočil na stopnico.

Ves zasopel in z razbijajočim srcem je odprl vrata in stopil v vagon. Šel je po celem vlaku vzdolž kupejev, iz katerih se je povsod ra-zlegala vesela novoletna muzika tranzistorjev in kasnetih magnetofon-ov, in kjer so povprek čez sedeže ležali vampasti možki in poveljanih oblekah in stegovali smrdeče noge v preznojenih nogavicah čez nasla-njala sedežev.

Mislil je, da Zojka še vedno stoji zunaj na hodniku prvega vagona in da čaka nanj. Ko pa je prišel v vagon, je videl, da je hodnik prazen. Bil je razočaran, ker je ni bilo. Bil je razočaran, ker je bil prepričan, da se mu je prej nasmešnila in je celo videl, kako mu je pomahala z roko, preden je zaprla okno.

Že je mislil iti iz vagona ven, ko jo je zagledal skozi presledek v zavesi zadnjega kupeja. Takoj je vedel, da se je zmotil in da to ni Zoj-ka. Kakšna ogromna razpoka je zazijala med podobo, ki jo je nosil že toliko let v sebi in tem dekletom, ki jo je videl tu.

Nadaljevanje

MARTIN PREŠEREN

3

IZIGRANA SMRT IN SUŽNOST

(IZBRANI ODLOMKI)

»Gospod narednik, zakaj pa tega vojaka ne odnesejo v stavbo, kjer je zasilna bolnica,« je vprašal Marko poleg stoječe-ga narednika.

»Čakajo na nekakšno komisijo, da bo odredila, kam naj odpeljejo nemškega vojaka,« je odgovoril narednik.

Kot čudo iz drugega sveta so si ljudje ogledovali nemške-ga vojaka, ki je z obvezano roko nemočen ležal na nosilih, del povi-ja, s katerim je bil povezan prek prsi, pa se je videl tudi pri odpeti srajci. Njegova skoraj nova vojaška bluza je bila okrvavljena. Marko je gledal v obraz mladega simpatičnega fanta, kako je nemočen ležal na nosilih in čakal nadaljnjo uso-do. Ni govoril, niti vzdihoval zaradi ran, ki jih je imel po telesu. Njegove oči so bile nenehno uprte nekam v daljavo. Bog ve, kaj si je ta trenutek mislil, morda je mislil na očeta, mater, brate, sestre ali dekle, mogoče na mlado ženo in otroka. Marko se je vojak naenkrat zasmilil, posebno ob misli, da je doma pu-stil svojo ženo z otrokom, za katerega je služil svoj vsakdanji kruh, zaposlen kje v kakšni tovarni in se veselil vsakdanjega življenja, ko je v naročju zibal svojega otročka in objemal svo-jo ženo. Poslali so ga v prve vrste, da gre osvajat njemu nezna-no deželo. Tako so mu ukazali njegovi nadrejeni in moral je ubogati, tudi za ceno svojega življenja. Nihče od njegovih ne-ve, da sedaj leži ranjen na nosilih v tuji deželi brez moči, brez upa, da bi se rešil.

Marku je bilo dosti tega ogledovanja, zato se je predrehjal iz kroga radovednežev in odšel proti cesti. Isto je storil tudi Jo-že in neznan navednik, ki je prav tako prišel, da si ogleda pr-

vega nemškega vojaka, ki ga je zajela naša vojska. Vsi trije so se vračali molče v vas, k svoji edinici.

»Kaj misliš o tem Nemcu?«, je Marko hotel vedeti Jožetovo mnenje.

»Kaj naj bi pa mislil, človek je kot midva, tudi nama se lahko kaj takega zgodi. Veš, Marko, ne sovražim ga. Mogoče ni niti Nemec, kaj pa, če je Avstrijec, prepričan pa sem, da je de-lavec, ki se ni mogel, tako kot midva, upreti mobilizaciji, prišel pa je lahko že s kakšne druge »fronte«, mogoče s Poljske ali iz Francije, kaj veš, odkod ga je prineslo. Ej, kako bi ljudje lepo živeli, če ne bi bilo teh uničevalnih vojn. Za vse je dosti kruha na svetu, le delati je treba, ne pa se pretepati. Samo, kar tako se pa tudi mi ne damo, da bi drugi lahko z nami delali, kot bi se jim ljubilo in kar bi hoteli, ne to pa ne! Marko, da tisočkrat bolj sovražim naše petokolonaše, kulturbundovce in volks-deutscherje, ki so zavestno šli v Hitlerjevo stranko in prodajali domovino in jo tudi prodali, kot vse izgleda. Vojaček, ki so ga naši ujeli, je pač slepa pokorščina vojaka. Slepa pokorščina je pač strah pred kaznijo, ki te čaka, kazen pa se zaradi dezerter-stva v vojnem času po sodbi vojaškega sodišča lahko spremeni v smrt, zato je pokorščina obvezna, posebno za vojaka. Kaj pa je pravzaprav vojna? Na bojnem polju vedno nekdo nekoga preganja, če ne ti njih, pa oni tebe, kdor je pač močnejši. No, kaj je ujeti nemški vojak kriv, da sedaj nemočen leži vs krivav na nosilih? Prav nič. Izvrševal je povelje svojega predposta-vljenega in prav nič drugega! Ali je pri nas kaj drugače? Ja-vljen je premik in sli bomo, pa če nam je to všeč ali pa ne; no ali ni tako, Marko?«

»Ja, mi mu ne moremo prav nič pomagati! Sam si je sku-hal kašo. Kaj pa je silil prek naše meje? Saj nima tu prav nič opraviti! Sedaj naj mu pa Hitler pomaga,« se je oglašil nare-d-nik in se pri tem na rahlo nasmešnil.

»Če bi bilo po moje, bi odpravil vse meje na svetu. Tako pa na globusu izgledamo, kakor kakšni vrtičkarji. Večkrat se sprašujem, zakaj so te meje potrebne, komu služijo ti vrtovi, ki so ograjeni z živo ograjbo? Zakaj ne bi bil svet brez meja, pa ne bi bilo ne sporov, niti vojn,« je menil Marko.

»Ja, če bi bili ljudje vsi enakih misli. Dokler bo bogatin vladal na svetu in rezal kruh siromakom, toliko časa ne bo mi-ru. Ko pa bo vsa revščina na svetu skupaj potegnili in odpravi-la bogatine, takrat bo pa zavladal mir v svetu. Da tja je pa še dolga dolga pot in na tej dolgi poti bo umrlo še veliko ljudi,« je dopolnjeval Jože.

Mimo je pridrvela skupina vojakov in nekaj civilistov, ki so glasno vpili: »Gremo gledat ujetega nemškega vojaka.« Ne-kdo je celo zavpil: »Ugnali bomo hudiče švabske.«

»Preklete kurbe švabske,« se je slišalo, ko so kletve zamrle za vogalom prve hiše.

»Fanta, ali sta slišala, kakšno navdušenje vlada med voja-ki zaradi ujetega nemškega vojaka. Vidita, to je morala, ki nam je sedaj najbolj potrebna, posebno med vojaki. Če bi nam še kdo pomagal, vama povem, da nabijemo Nemce, da bi si za-pomnili,« je modroval narednik.

»Samo kdo?« sta v en glas vprašala Marko in Jože.

»Tega tudi jaz ne vem, mislim pa na Ruse. Edino oni bi nam lahko pomagali, samo takoj bi morali napasti Nemce, pa smo rešeni najhujših skrbi, sicer pa bomo videli, kaj bo poka-zal čas,« je narednik razlagal dalje.

PREMIK

Ko so se Marko, Jože in narednik približali že v mrak po-greznjeni vasi, se je narednik pri hiši, kjer je bil nastanjen štab, poslovil in Marku ter Jožetu voščil srečno pot, z obljubo, da jih bo med potjo že kje poiskal. Marko in Jože sta poveče-rjala kar pri vojaški kuhinji. Le redki vojaki so se sukali po dvo-rišču in okrog kotlov, drugi so že vsi odšli na svoja mesta. Tudi Jože in Marko sta odšla proti kmetiji, kjer so bili naloženi vo-zovi. Dvorišče je bilo temno in tudi okna v hiši so bila zaradi zatemnitve zagrnjena. Še enkrat sta pregledala in pretipala svoje vozove. Bili so pripravljeni za na pot.

Po deseti uri zvečer so vozarji pričeli vpregati konje in vo-le v vozove. Kmet je prižgal na dvorišču luč, da so laže opra-vljali svoje delo. Ura se je nagibala že čez enajsto, ko je prišel ukaz, da se prične premik enote.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Teme 103. seje izvršnega sveta OS Radovljica, ki je bila 11. decembra, so bile: usklajevanje splošne porabe občin z ugotovljeno rastjo ustvarjenega dohodka v gospodarstvu in oblikovanje amandmajev k predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine za leto 1984, aneks k družbenemu dogovoru o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin Slovenije v letu 1984, osnutek dogovora o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin Slovenije v letu 1985, dopolnitev smernic za dolgoročni plan občine, predlog zvišanja pristojbin za opravljanje voznških izpitov na Jesenicah in v Kranju, pravilnik o organizaciji in pravilnik o sistematizaciji del in nalog komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo, predlog za izdajo soglasja k ponovni kandidaturi direktorja Zdravstvenega doma Radovljica in poročilo o poteku zamenjave osnovnih dokumentov za posredovanje ukrepov pripravljenosti.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je 10. decembra na 16. seji obravnavalo gradivo za decembrsko sejo družbenopolitičnega zbora OS Radovljica. Govorili so tudi o poteku in oceni temeljnih kandidacijskih konferenc v KK SZDL. Sprejeli so sklep o spremembi dosedanjega sklepa o oblikovanju in delegiranju v občinsko kandidacijsko konferenco. Razpravljali so tudi o delovnem osnutku gradiva za programsko sejo OK SZDL in sklenili, da bo ta seja sklicana 20. decembra 1984. Na seji so imenovali častni odbor za izvedbo zbora gorenjskih aktivistov OF.

Vsi trije zbori Skupščine občine Radovljica so 12. decembra na ločenih sejah obravnavali in s številnimi pripombami sprejeli predlog smernic za dolgoročni družbeni plan občine Radovljica za obdobje 1986–1995 in do leta 2000. Sprejeli so tudi predlog družbenega dogovora o skupnih osnovah za določanje osebnih dohodkov in drugih prejemkov funkcionarjev v Sloveniji. Zbori so potrdili osnutek programov dela za svoj zbor v letu 1985 in periodični načrt dela za prvo-tromesečje 1985. Sprejeli so tudi osnutek sprememb in dopolnitev poslovnika občinske skupščine, ki se nanaša na opravljanje funkcije sekretarja zbora oz. njegov mandat ter na spremembo kandidacijskega in glasovalnega postopka za predsednika in podpredsednika skupščine. Delegati vseh treh zborov so razrešili in imenovali več svojih predstavnikov oz. delegatov ter sklenili, da se podeli plaketa občine Radovljica glavni inšpekciji ljudske obrambe iz Beograda, ki je s svojim usmerjevalnim pristopom pripomogla k boljšemu organiziranju SLO in družbene samozaščite v občini Radovljica.

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica so razrešili dolžnosti dosedanjega predsednika skupščine Borisa Šetina, ki bo opravljal delo pomočnika republiškega javnega tožilca v Ljubljani.

Zbor združenega dela in družbenopolitični zbor skupščine občine Radovljica sta na ločenih sejah sprejela dopolnjeni predlog srednjeročnega programa razvoja Triglavskega narodnega parka.

Pred zasedanjem zborov občinske skupščine Radovljica je OK SZDL sklicala občinsko kandidacijsko konferenco. Delegati so bili seznanjeni s potekom kandidacijskih konferenc v krajevnih skupnostih oz. KK SZDL in o možnih kandidatih za novega predsednika občinske skupščine. Odločili so, da za izvolitev predsednika kandidirajo: Miroslav Birk, Jože Dežman in Bernard Tonejc. Volitve bodo 26. decembra na seji vseh treh zborov občinske skupščine.

V sejni dvorani Skupščine občine Radovljica je bila 20. decembra letna programska seja občinske konference SZDL Radovljica. Delegati in drugi vabljeni udeleženci so poslušali poročilo predsednika OK SZDL o delu socialistične zveze v občini v zadnjem letu in o njenih nalogah za prihodnje leto. Podano je bilo tudi finančno poročilo o realizaciji finančnega načrta v desetih mesecih 1984 in ocena do konca leta ter finančni načrt za leto 1985. Izvedli so nadomestne volitve članov v predsedstvo OK SZDL in sprejeli programske usmeritve za delo OK SZDL Radovljica v letu 1985. V razpravi je bilo izrečenih precej kritičnih pripomb na gradivo in tudi več koristnih dopolnil in predlogov, ki so vnešeni v program.

Svet za informiranje pri OK SZDL Radovljica je 11. decembra kritično ocenjeval gradivo o informiranju, ki je bilo posredovano kot delovni osnutek informacije za programsko sejo OK SZDL. Svet je sklenil izločiti nekatere dele te informacije in predlagal okroglo mizo o problematiki informiranja v občini. V ta namen je imenoval tričlansko delovno skupino, ki bo pripravila potrebno gradivo do 31. marca 1985.

Ko je obravnaval predlog iniciativnega odbora za ustanovitev nove literarne revije na Gorenjskem, je svet za informiranje pri OK SZDL Radovljica po tehtnem razmišljanju zaradi sedanjih težkih finančnih razmer menil, da v načelu ne zavrača pobude za izdajanje takšne revije, vendar pa v radovljski občini ne vidi možnosti za financiranje njenega izhajanja. Svet za informiranje je izrekel pomislek tudi glede določil družbenega dogovora za financiranje osrednjega glasila SZDL Jugoslavije »Borba«, ker je število naročnikov v naši republiki zelo majhno. Vzrok pa je, da »Borba« ne izhaja v slovenščini.

Predsedstvo občinskega odbora ZS Radovljica je 5. decembra na 26. seji presojalo uresničevanje resolucije o družbeno-ekonomskem razvoju občine od januarja do oktobra 1984. Obravnavalo je tudi gradivo za decembrsko sejo skupščine občine, kadrovske priprave v sindikalnih organizacijah za volilno sejo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in priprave za letno sejo občinskega sveta ZS Radovljica.

Odbor za organizacijsko kadrovsko politiko in izobraževanje pri občinskem svetu ZS Radovljica je na zadnji seji oblikoval predlog, da občinski svet ZSS Radovljica izreče soglasje h kandidaturi Marjana Orožna za predsednika RK ZSS, Francke Herga za podpredsednico in Ljuzeta Fortuno za sekretarja RS ZSS. Izrekel je soglasje o razrešitvi in imenovanjih članov republiškega sveta in njegovega predsedstva, kakor je bilo predlagano v večini občinskih svetov ZS Slovenije.

Do novembra 1984 so v akciji »Knjige v knjižnico«, ki jo izvajajo sindikati, poslale posamezne delovne organizacije na žiro račun občinskega sveta ZS Radovljica 84.050 din, Almira Radovljica pa je nakazala neposredno na žiro račun Knjižnice A. T. Linhart 34.100 din. Akcija poteka še naprej, zato smemo upati, da bodo nakazale svoj delež tudi tiste OZD, ki doslej tega še niso storile.

Predsedstvo OK ZRVS Radovljica je prejšnji teden na svoji seji ocenilo organizacijo, potek in udeležbo na orientacijsko taktičnih pohodih v oktobru in novembru, ki so jih izvedle krajevne organizacije ZRVS. Odziv starešin je bil dober, prav tako opravljeni pohodi. Od 4. do 6. decembra se je v Radovljici, na Bledu in v Bohinju udeležilo strokovnega predavanja generalpolkovnika Rudolfa Hribernika-Svaruna nad 700 rezervnih starešin. Na seji so se dogovorili tudi o pripravah na proslavo dneva JLA, ki bo 21. decembra v Bohinju.

Zaradi številnih odprtih vprašanj s področja komunalne dejavnosti, ki težijo vse občane radovljske občine, je OK SZDL Radovljica sklicala posvet o tej problematiki. Udeležili so se ga predstavniki komunalne skupnosti, izvršnega sveta in družbenopolitičnih organizacij občine. Predstavili so svoje težave in predložili možne rešitve, vsi skupaj pa so poudarjali, da je mogoče uresničiti vse potrebe in želje le, če bo dovolj sredstev.

Po podatkih komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri OS Radovljica je izvršni svet na eni od svojih sej ocenil, da bodo OD v gospodarstvu v letu 1984, v primerjavi z letom 1983, višji za 48 %. Do te stopnje lahko povečajo OD tudi v negospodarstvu, če je to v skladu z načrtovanimi in doseženimi delovnimi rezultati in če imajo dovolj sredstev.

Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo OS Radovljica je že sredi novembra v sodelovanju z drugimi upravnimi organi in službami izdelal poročilo o uresničevanju politike družbeno-ekonomskega razvoja občine za leto 1984 in osnutek resolucije o politiki uresničevanja usmeritev družbenega plana občine za leto 1985. Oba osnutka sta bila že v razpravi v Izvršnem svetu in v delovnih telesih skupščine in na družbenopolitičnih organizacijah, kjer je bilo podanih več pripomb in dopolnil. O sprejemu obeh dokumentov bodo odločali delegati na zadnjih letošnjih zasedanjih zborov občinske skupščine, ki bodo 26. decembra.

Na vsakoletni razpis za najboljši pisni sestavek z naslovom »Zmaga mrtvega bataljona«, posvečen junaškemu boju borcev III. bataljona Prešernove brigade, ki je bil 15. decembra 1943 na Goreljkju, so šole poslale organizacijskemu odboru za proslavo »Zmaga mrtvega bataljona« 75 spisov, ki so jih izbrale v osmih razredih v vseh gorenjskih osnovnih šolah. Po oceni posebne komisije pri občinskem odboru ZZB NOV Radovljica je bil najboljši spis Urške Kavalir iz osnovne šole dr. Josipa Plemmlja z Bleda. Ta spis so prebrali na proslavi na Goreljkju, sočasno pa imenovali in nagradili še devet drugih najuspešnejših učencev.

Ker je bilo v zadnjem času v skupščinah SIS in občinski skupščini Radovljica postavljenih več delegatskih vprašanj o ceni Obzornika delegatov in delegacij SIS, ki ga ureja skupna strokovna služba SIS družbenih dejavnosti Radovljica, so strokovne službe pripravile izračun. Tako je oktobrska številka Obzornika SIS družbenih dejavnosti Radovljica s poštnino vred v nakladi 2050 izvodov s po 82 stranmi delegatskega gradiva veljala skupaj 360.000 din. To je precej manj, kot so bili delegati najprej obveščeni na občinski skupščini. Obzornik SIS tiska Knjigovoznica in tiskarna Radovljica.

Alpski letalski center Lesce je v novembru izdal v obliki brušure program in finančni načrt strokovne in športne dejavnosti za leto 1985. V uvodu so opisani rezultati poslovanja in športnih dejavnosti v letu 1984. Omembe vreden je podatek, da 170-članski kolektiv ALC poleg izredne aktivnosti na področju športa, vzgoje in usposabljanja, kjer dosega vrhunske rezultate, zagotavlja s prostovoljnim delom kar dve tretjini potrebnih denarnih sredstev za svojo dejavnost. V programu za leto 1985 je predvideno, da bodo usposobili 13 novih pilotov in padalcev, proračun za celotno dejavnost ALC pa je 21.135 tisoč din.

Prve dni decembra so iz Radovljice preselili opremo poslovnih prostorov in zaloge iz trgovine in skladišča KŽK TOZD Kooperacija v novozgrajeno stavbo v Lescah nasproti tovarne Zito. Sočasno so podrli vse stare zadržne objekte v Radovljici. Tu bodo takoj začeli graditi osrednje izobraževalno središče računalništva ljubljanskega Intertrade na IBM napravah. Za nov objekt KŽK v Lescah je Intertrade prispeval svoj delež 58 milijonov din.

Na letošnjem 15. mednarodnem sejmu učil in šolske opreme v Beogradu je tovarna Elan Begunje v svojem paviljonu razstavila predvsem najnovejše izdelke široke uporabe za šolske telovadnice. »Trimlet«, univerzalno klop za dviganje roč, razne ročke s plastičnimi ploščami ter sani »Davos«. Obisk Elanovega razstavišča je bil tokrat še bolj množičen, zanimanje pa je bilo posebno veliko v dnevih demonstracije uporabe razstavljenih izdelkov.

Kulturna skupnost Radovljica vsako leto namenja znatna sredstva za spomeniško varstvene akcije. Polovico tega denarja za vsako dogovorjeno akcijo prispeva tudi Kulturna skupnost Slovenije. Ta je v letu 1984 namenila za obnovo spomenikov v radovljski občini 1.190.000 din. S tem denarjem in deležem občinske kulturne skupnosti so letos izdelali dokumentacijo Studor za saniranje kmečke hiše, za nadaljevanje obnovitvenih del na razvalinah gradu Kamen pri Begunjah, za restavriranje pročelij v starem mestnem jedru Radovljice in za obnove posege na nekaterih manjših spomeniških objektih v občini.

V okviru kulturne akcije za delovne kolektive v radovljski občini sta občinski svet zveze sindikatov in Kulturna skupnost Radovljica v novembru in decembru organizirala obisk opere v Ljubljani z ogledom slovenske opere Gorenjski slavček. Zaradi velikega zanimanja delavcev in njihovih ožjih sorcev so organizirali avtobusni prevoz in razporedili vse prijavitelce v štiri izmene. Vse štiri predstave si je ogledalo 1942 udeležencev.

Muzejsko galerijski odbor pri Kulturni skupnosti Radovljica je tudi letos organiziral tradicionalno novoletno razstavo likovnih del likovnikov iz radovljske občine. Njihova dela — slike, okrasni predmeti, keramični izdelki, voščilnice in spominki, so tudi naprodaj za novoletna darila. Ob otvoritvi razstave so organizatorji pripravili koncert, na katerem sta s sopransko kljunasto flavto in prečno flavto nastopila Maja Gogala in Klemen Ramovž. Razstavo si lahko ogledate do 31. decembra.

PROSLAVA NA POKLJUKI

Tako kot vsako leto je bila tudi letos 15. decembra pri spomeniku padlih borcev na Pokljuki — na Goreljkju spominska svečanost. Ta vsakoletna prireditve spominja na neenakopraven boj tretjega bataljona Prešernove brigade, ki se je odvijal le nekaj ur, po dolgem, utrudljivem pohodu v Lovčevem hotelu na Goreljkju. Po izdaji so jih obkolile in napadle nemške policijske enote. Domala vsi borci so padli, razen nekaj posameznikov, ki se jim je posrečil preboj iz tega ognjenega obroča.

V tem boju je 15. decembra 1943. leta padlo devetinsedemdeset borcev tretjega bataljona Prešernove brigade. Na ta boj spominja tudi spomenik, ki stoji na tem kraju. Spomenik je velik plato, na katerega je privarjeno različno orožje, s katerim sta se spopadala nasprotnika. Izdelal ga je kipar in pisatelj Tone Svetina z Bleda.

Kako čudovita je Pokljuka. Ko smo se peljali po lepi asfaltirani cesti v mogočne gozdove Pokljuke, nas je že sredi te poti pozdravilo lepo, jasno sončno vreme, za seboj pa smo zapuščali turobno, nadležno gosto meglo. Ob dvanajsti uri se je začela proslava. Radovljski moški pevski zbor A. T. Linhart je zapel državno himno, nakar je spregovorila podpredsednica OK ZSMS Radovljica o bojih in pohodih mrtvega bataljona. Sledil je bojni pozdrav borcev, recitacije radovljskih dijakov, vojaška enota v bojni opremi pa je izstrelila častno salvo, predstavniki družbenopolitičnih organizacij pa so položili vence.

Razglašena so bila tudi imena učencev osnovnih šol, ki so po razpisu pisali spise o tem hrabrem »mrt-

vem bataljonu«. Najboljši spis izmed petinsedemdesetih, kar jih je pregledala posebna komisija, je napisala Urška Kavalir iz osnovne šole prof. dr. Josipa Plemmlja z Bleda. Ta spis je tudi sama prebrala pred spomeni-

Kot da ni zime (foto J. Jekler)

kom. Za nagrado je dobila knjigo o Prešernovi brigadi, ki jo je napisal Stanko Petelin-Vojko, izročil pa jo ji je prvi komandant te brigade Ivan Javor-Igor. Proslave so se udeležili vidni predstavniki občinskih organov in družbenopolitičnih organizacij občine Radovljica, ki je bila tudi organizator te proslave, borci NOV, v častnem pozdravu pa se je priklonilo kar dvaintrideset praporov organizacij ZZB NOV. Prisotnih je bilo tudi veliko pripadnikov JLA, ki bivajo na Pokljuki na Rudnem polju.

Žal so zaradi pomanjkanja snega odpovedali smučarskotekaška tekmovalna v organizaciji TVD-PARTI-ZANA Gorje. Predvideno je, da bodo ta tekmovalna na Pokljuki 30. marca 1985.

Jože Ambrožič

USPEŠNO DELO SINDIKATA KEMIČNE TOVARNE PODNART

Kemična tovarna Podnart, 168-članski delovni kolektiv, ki ima zaradi dobre organizacije dela nadpovprečne osebnih dohodke in ki za leto 1985 načrtuje večjo investicijo, je imel v petek, 14. decembra, sindikalno programsko konferenco.

Na konferenci so ugotovili, da je bilo delo v minulem letu dobro in sprejeli program dela za leto 1985. Program med drugim predvideva, da bodo intenzivno sodelovali pri sprejemanju planskih dokumentov in dopolnjevanju pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Izboljšali bodo vpliv sindikata na delo delegacij, povečali sodelovanje sindikata s krajevno konferenco SZDL Podnart, izboljšali sodelovanje sindikata s SOZD KEMO Maribor itd.

Še večjo skrb bo sindikalna organizacija namenila športni in kulturni dejavnosti. Dogovorili so se, da bodo organizirali izlet za vse člane sindikata, izvedli letne športne igre, planinske izlete in se udeležili vseh tekmovalnih v organizaciji občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica, KOS KEMO Maribor in sosednjih delovnih organizacij.

Izvršni odbor njihove osnovne organizacije bo organiziral praznovanje 8. marca, 1. maja, 29. novembra, kakor tudi praznovanje dedka Mraza, skupaj s KK SZDL Podnart. Še predvsem pa bodo tesno sodelovali s komitejem za SLO in družbeno samozaščito.

Na konferenci je sodeloval v razpravi tudi predstavnik krajevne kon-

ference SZDL iz krajevne skupnosti Podnart, s katero osnovna sindikalna organizacija Kemične tovarne Podnart lepo sodeluje.

Ciril Rozman

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V drugi polovici novembra je avstrijski zvezni kancler Sinowatz med svojim obiskom v Sovjetski zvezi slovesno otvoril pričetek obratovanja nove elektro jeklarne v novi beloruski železarni Slobin. Jeklarne je projektirala in v celoti zgradila avstrijska železarska družba VÖEST-Alpine v sodelovanju z večjim številom avstrijskih in nekaterih drugih podjetij. V njej obratujeta dve 100-tonski UHP obločni električni peči z močjo transformatorja 75 MVA in letno proizvodnjo 750.000 ton surovega jekla in dve napravi za kontinuirno vlijanje gredic. Te bodo predelali v valjano žico in paličasto jeklo. Gradnja te železarne je trajala samo 25 mesecev, s projektiranjem vred pa 31 mesecev.

DAN PROSVETNIH DELAVCEV JESENIŠKE OBČINE

Vsako leto v novembru ali decembru organizira sindikat delavcev v vzgoji in izobraževanju občine Jesenice dan prosvetnih delavcev, ki je namenjen poglobljanju medsebojnih delovnih in prijateljskih odnosov. Učiteljski kolektiv mora namreč biti homogena celota, če hočemo, da skladno usmerja mlado generacijo in ji nudi občutek varnosti in topline.

S svojo prisotnostjo in aktivno vključitvijo v program sta pozornost širše družbenopolitične skupnosti do delavcev na področju vzgoje in izobraževanja izrazila tudi Franc Brelih, predsednik skupščine občine Jesenice in Janez Jamar, predsednik občinskega sveta zveze sindikatov. Obnemem so bila na tem dnevu podeljena priznanja delavcem, ki so se upokojili v letu 1984 in so kot učitelji ali kako drugače prispevali k vzgojnoizobraževalnemu delu.

V letu 1984 so se upokojili naslednji delavci s pozameznih šol v občini: Drago Šabec in Zorko Blenkuš iz osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora, Marija Rabič iz osnovne šole 16. december Mojstrana, Francka Korošec in Fani Jarc iz osnovne šole Tone Čufar, Ivanka Onušič, Marija Mehadžič in Nežka Rabič iz vzgojnovarstvene organizacije, Ljudmila Smolej in Anica Arnez iz osnovne šole Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela, Angela Marenčič z delavske univerze Viktor Strazišar, Olga Jež-Petkovič z Glasbene šole Jesenice, Ivica Štrumbelj, Pavel Krznarič, Maks Bolte in Jožica Renko s Centra srednjege usmerjenega izobraževanja Jesenice. Marsikdo od bralcev se bo s hvaležnostjo spomnil teh ljudi, ki so mu v dobi dozorevanja pomagali osvajati znanje in spoznanja.

V programu dneva prosvetnih delavcev je vedno tudi aktualna družbenopolitična ali strokovna tema in kulturno doživetje. Za občino Jesenice je v tem času najbolj aktualna gradnja elektrojeklarne, ki nam jo je predstavil Stanko Čop, vodja investicijskega razvoja pri sektorju novogradnje Železarnice Jesenice. Od razvoja Železarnice je odvisen tudi razvoj družbenih dejavnosti, zato je bilo predavanje med prosvetnimi delavci sprejeto z velikim zanimanjem. Poklicno usmerjanje učencev osnovnih in srednjih šol v železarske poklice bo ob modernizaciji proizvodnje prav gotovo lažje in bolj učinkovito.

Kulturni del programa je izvajal igralec Polde Bibič. Martin Krpan sicer ni nova tema, pristno, duhovito in igralsko dovršeno posredovanje pa jo osveži in vnese dobro voljo med poslušalce.

V okviru sindikata so bila v novembru in decembru organizirana tudi športna srečanja v odbojki, šahu in namiznem tenisu, na dnevu prosvetnih delavcev pa razglašeni rezultati. Ko bo sneg, bo še tekmovalje v smučarskih tekih in veleslalomu.

SPOZNALA SEM DR. FRANJO

Ob obisku v Kliničnem centru v Ljubljani mi je bilo omogočeno, da sem spoznala in se pogovarjala z dr. Franjo Bojč-Bidovec, legendarno osebnostjo z edinstvenim primerom zdravljenja in čuvanja ranjenec. Njena prijetna izpoved je bila tako živa, spomini na težke čase bojev za osvoboditev pa tako boleči, kot da bi se to dogajalo šele pred nedavnim. Takrat je bilo Titovo načelo: vse za ranjene borce, tudi njihovo načelo.

Vesela sem bila, da je bila že v Javorniškem rovtu in Pristavi, in sicer na obisku pri Konobljevih, s katerimi jo veže poznanstvo prav iz bolnišnice FRANJA. Poudarila je, da so to čudovito lepi kraji.

Dobila sem pravkar izdano zgodovinsko knjigo FRANJA z lepim posvetilom in podpisom dr. FRANJE. Ostal mi bo lep spomin na legendarno borko — zdravnico, saj je danes bolnišnica FRANJA neprecenljiv spomenik NOB, ki vzbuja spoštovanje in občudovanje tistih, ki so zmogli vse te nečloveške napore.

Ko prebereš to izjemno knjigo, imaš željo, da si ta veličasten spomenik junštva tudi ogledaš.

Moja MALEJ, 7. razred
OŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

Prosvetni delavci se pogosto srečujemo na obveznem strokovnem iz-

popolnjevanju, ki je sestavni del našega dela, srečanje 15. decembra v hotelu Larix v Kranjski gori pa nam je pomenilo prijetno sprostitev, ki nam je v tem času še kako potrebna.

M. Malenšek

OB 20-LETNICI HORTIKULTURNEGA DRUŠTVA JESENICE

Letos mineva dvajset let, odkar je bilo na Jesenicah ustanovljeno hortikulturno društvo. Ves ta čas je s svojim delom več kot opravičilo svoj obstoj, saj je uspešno opravljalo pomembno poslanstvo pri prosvetljanju prebivalcev pri gojenju rož, okrasnega grmičevja, drevja in drugega rastlinja. Hortikulturno društvo ima neprecenljivo zaslugo, da so Jesenice ob najbolj prometnih delih zasajene z okrasnim drevjem, grmičevjem in rožami.

Zasluga društva, predvsem pa predsednika Janeza Pšenice, je, da je na opuščeni jesenjski pokopališču urejen izjemno lep in hortikulturno bogat spominski park. Pri tem je treba poudariti, da celotno hortikulturno urejanje Jesenic in drugih krajev v občini poteka v tesnem sodelovanju s hortikulturnim društvom. Člani društva so tudi s prostovoljnimi, neplačanimi deli zelo veliko postorili pri hortikulturni ureditvi Jesenic. Pri urejanju spominskega parka, ki obstaja že enajst let, so s prostovoljnimi deli naložili nad 300 tovrstnih materialov in ga nadomestili s prav toliko rodovitne zemlje, poleg seveda drugega dela. Za hortikulturno vzgojo občanov so pripravili vrsto zanimivih predavanj in ogledov ter poučnih izletov.

V društvu je vsekakor posebno delaven, kot smo že povedali, predsednik Janez Pšenica. Posebno pohvalo pa zaslužita tudi tajnica in blagajničarka Bibka Košelnik in Ivica Čuk, ki je skrbela za pripravo in izvedbo številnih izletov. Celotno delo so opravljali povsem na prostovoljni osnovi.

Pri svojem delu je društvo stalno uspešno in intenzivno sodelovalo s Komunalno skupnostjo, komunalnim podjetjem Kovinar, fitopatološko postajo, Kompasom, arboretumom Volčji potok in drugimi. Iz Volčjega potoka jim je bil posebno

strokovnjak Mihael Ogorevec izredno dober svetovalec.

Kar zadeva financiranje in denarne podpore za delovanje so bili pri društvu izredno skromni. Za svoje delovanje so imeli na voljo v glavnem le članarino, ki na člana znaša 25 din. Seveda jim je material, ki so ga potrebovali pri posameznih ureditvenih delih, plačevala Komunalna skupnost Jesenice.

Ob jubileju ustanovitve društva je treba povedati, da ima društvo pri hortikulturnem urejanju Jesenic in osveščanju neprecenljive zasluge. To so potrdili tudi prebivalci z množničnim vpisom v članstvo, pa tudi s sodelovanjem v društvenih akcijah in z upoštevanjem strokovnih nasvetov. Društvo ima sedaj kar 600 članov. V prihodnje bodo skušali biti prav tako aktivni kot doslej. Razen tega bodo poskrbeli, da se bo ustrezno zasadi in ozelenila okolica nove obvoznice ob centru II na Jesenicah.

Da bi bili tudi v bodoče kar najbolj uspešni pri svojem delu, člani društva v času svoje letne skupščine želijo in prosijo, da bi jim pri delovanju pomagali vsi prebivalci mesta in občine. Pri tem je najpomembnejše, da bi varovali in po možnosti tudi negovali z lepimi rastlinami in zelenilom zasajene in okrašene površine.

B. B.

SVET ZA INFORMIRANJE O PROGRAMU RTV LJUBLJANA IN RACIONALIZACIJI OBVEŠČANJA

Svet za informiranje pri občinski konferenci SZDL Jesenice je 14. decembra obravnaval predlog programov RTV Ljubljana za leto 1985 in racionalizacijo sredstev javnega obveščanja v občini.

Glede predloga programov RTV Ljubljana so menili, da je gorenjska regija, predvsem pa jesenjska občina, v programih in obvestilih ljubljanske televizije premalo prisotna. Premalo je predvsem dnevnih aktualnih informacij iz tega industrijsko in turistično zelo pomembnega dela Slovenije.

Zaradi vedno večjih cen roto papirja in stroškov tiskanja je stanje slovenskih časopisov, predvsem dnevnikov, zelo slabo, zato jim je treba zagotoviti normalnejše pogoje poslovanja, kar pomeni, da bo treba poiskati notranje rezerve in spreminiti medsebojne odnose med temeljnimi organizacijami časopisne in založniške dejavnosti.

V naši občini bi racionalizacijo obveščanja lahko izboljšali z večjim medsebojnim sodelovanjem urednikov Železarnice in Delegata, da ne bi prišlo do podvajanja informacij ter z boljšim vključevanjem strokovnih služb samoupravnih interesnih skupnosti v oba medija. Bolj je treba izkoristiti informacijske možnosti radia Triglav, ki je zaradi svojih tehničnih lastnosti v primerjavi s tiskom veliko cenejši.

Obravnavali so se informacijo z zadnje seje izdajateljskega sveta Glasa, poročilo o izvajanju zakona o družbenem sistemu informiranja in nove možnosti za ustanovitev gorenjske revije.

Izdajateljski svet Glasa je na svoji seji ugotovil, da je delovna organizacija v devetih mesecih poslovala pozitivno in da se je obnašala v skladu s stabilizacijskimi usmeritvami. Za novega direktorja in glavnega urednika so imenovali Milana Bajžlja, dosedanjega direktorja Kmetijsko živilskega kombinata Kranj.

V okviru uresničevanja zakona o družbenem sistemu informiranja je bil ustanovljen in kadrovsko popolnjen svet za uresničevanje družbenega sistema informiranja pri Skupščini občine Jesenice, vendar še ni popolnoma zaživel. Tudi v drugih

slovenskih občinah je stanje podobno. Člani sveta so se dogovorili, da je treba zaradi boljšega in usklajenega dela obeh samoupravnih organov poiskati ustrezno povezavo med svetom za informiranje pri OK SZDL in svetom za uresničevanje zakona o družbenem sistemu informiranja pri skupščini občine Jesenice.

Seznani so se z informacijo pobudnikov za ustanovitev nove gorenjske revije, da se z delavci Glasa dogovarjajo o možnostih, da bi revija izhajala pod njihovim okriljem.

Lilijana Kós

PREBIVALCI KS DOVJE-MOJSTRANA ZA PRAZNIK IZGLASOVALI ENOLETNO PODALJŠANJE SAMOPRISPEVKA

Konec tedna so v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana imeli svoj praznik. 16. decembra leta 1941 so se prebivalci v tem delu Gornjesavske doline množično uprli in odšli v partizane. Spomin na ta pomembni zgodovinski mejnik so tudi letos dostojno počastili. Osrednja prireditev je bila v soboto zvečer v dvorani kulturnega doma na Dovjem.

Na slavnostni prireditvi so krajanom podelili bronaste značke OF za aktivno in dolgoletno delo v društvih in organizacijah ter na področju uveljavljanja delegatskega sistema in krajevnih samouprav. Prejeli so jih: Franc Dovžan, Janez Lah, Janez Kosmač ml., Boris Manevski in Klavdij Mlekuž.

V bogatem kulturnem programu so nastopili učenci osnovne šole 16. december Mojstrana, ženski pevski zbor KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana in pripadniki JLA. Dvorna je bila tudi tokrat zasedena do zadnjega kotička. Še posebno prisrčno so v svoji sredini pozdravili delegacijo iz pobratene KS Stave iz občine Valjevo.

Izredno pomemben dogodek ob letošnjem prazniku v krajevni skupnosti pa je bil nedeljski referendum za enoletno podaljšanje samopri-

PROSLAVA OB DNEVU JLA

Občinska konferenca ZRVS, občinski štab za teritorialno obrambo in oddelek za ljudsko obrambo Skupščine občine Jesenice vas vabijo na

PROSLAVO OB DNEVU JLA,

ki bo danes, 20. decembra, ob 18. uri v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Kulturni program bodo izvajali pihalni orkester Jeseniških železarjev in učenci osnovne šole Prežihov Voranc.

Ob Savi Dolinki (foto I. Kučina).

PRAZNIČNO OB DNEVU JLA

Ob letošnjem 22. decembru — dnevu JLA se bo zvrstilo več proslav in tovariških srečanj občanov in pripadnikov JLA. Osrednja proslava v jesenjski občini bo v četrtek, 20. decembra, ob 18. uri v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah, ki jo pripravljajo člani občinske konference ZRVS Jesenice. Med drugim bodo podelili več priznanj občinske konference ZRVS, sekretariata za ljudsko obrambo Skupščine občine Jesenice in teritorialne obrambe Jesenice. V kulturnem programu bodo sodelovali pihalni orkester Jeseniških železarjev in učenci osnovne šole Prežihov Voranc.

V soboto, 22. decembra, na sam praznik, pa bodo ob 10. uri v komandi vojne pošte Radovljica in na vseh karavlah priložnostne proslave in tovariška srečanja. Pripadnike JLA bodo ob tej priložnosti obiskali predstavniki pokroviteljev, družbenopolitičnih organizacij, krajevnih skupnosti in vsi drugi, ki sodelujejo z njimi pri skupnem varovanju naše svobode in neodvisnosti.

Istega dne bo ob 17. uri v domu DTVŠR Partizan Jesenice tudi slavnostna akademija v počastitev dneva JLA in ob 80-letnici ustanovitve prvega slovenskega telovadnega društva na Jesenicah ter 20-letnici društvene judo sekcije.

J. R.

SANJE HOČEJO SPREMENITI V RESNIČNOST

Pisanje Branka Blenkuš v TV 15 — naš tovariš, 2. avgusta letos, o nesrečnem dogodku v času streljanja talcev na Belem polju pri Hrušici 27. julija 1942 resnično buri duhove med vaščani Hrušice in poznavalci resnice. Ne poznamo primera v zadnji vojni, da bi Nemci — gestapo na zasedenem ozemlju rodoljube, določene za usmrtnice, izpuščali in jim podarjali življenje.

Zgodba Franca Mareša, da so ga 27. julija 1942, ko je bil zaprt v Begunjah v sobi št. 7, odpeljali z ostalimi talci na Belo polje na streljanje, je povsem izmišljena. Izmišljal si je, »da je bil skupaj zvezan z Jožetom Klemencem in ker sta bila odvečna«, so ju odpeljali nazaj v Begunje. Zgodbo o tem je začel razpredati v letu 1977, ko ni več pomislil, da še žive priče, s katerimi je bil skupaj v Begunjah. Ob snemanju pri spomeniku na Belem polju je stopil pred kamero RTV Ljubljana in je reporterki pripovedo-

val o svojem nesrečnem doživetju in to na kraju, kjer je 27. julija 1942 izkrcavalo 45 naših talcev. Ob tej priložnosti je brez sramu pripomnil, da je bilo na letaku med talci napisano tudi njegovo ime. Kaže, da celih 35 let po vojni ni imel želje, da bi si ta letak ogledal v našem muzeju ali v Begunjah. Še živeti vaščani — zaporniki iz leta 1942 v Begunjah, so Mareša takoj opozorili, da niti on niti Klemenc nista bila na dan, ko je gestapo streljal talce na Belem polju, nikamor odpeljana. To lažno zgodbo je ponovil leta 1978 in je bila posredovana javnosti prek radia Triglav Jesenice. Tudi takrat smo protestirali.

Članek, objavljen 2. avgusta letos v TV 15 — naš tovariš, je znova razburil vaščane in povzročil ogorčenje. Med živimi zaporniki iz sobe 7 so namreč še trije rojaki s Hrušice, ki se dobro spominjajo, da ta dan Mareš ni bil nikamor odpeljan, pač pa je bil kasneje pred odhodom v izseljeniško taborišče en dan izpuščen domov po železniški usnjeni plašči?

Zjutraj 27. julija 1942 ob klicanju talcev iz sob je bil klican tudi Jože Klemenc. Bil je že na hodniku, ker pa je pozabil ključ, se je vrnil po njega. Med tem je gestapo opazil, da na seznamu ni zapisan on, ampak njegov 17-letni sin Jože, zato so ga poslali nazaj v sobo. Sin je bil ustrejen z njegovim bratom Valentinom. Ključ, ki mu je po naključju rešil življenje, je z veliko častjo nosil vse do svoje smrti leta 1965.

Krajevni odbor ZB NOV Hrušica odločno protestira proti takemu pisanju in izkrivljanju resnice o zločinskem dogodku na Hrušici leta 1942. Dopisnika TV 15 Branka Blenkuš in pripovedovalca Franca Mareša smo povabili, da bi v skupnem pogovoru razjasnili medsebojna neskladja o teh dogodkih. Povabljeni se nista odzvala, kar kaže, da jima je več do senzacije kot do resnice.

Odbor ZB NOV Hrušica

J. R.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Paul THEROUX: Zvodnik. Založništvo tržaškega tiska 1984.

Ta knjiga je otipljiv dokaz, da ima krilatica o »enotnem slovenskem kulturnem prostoru« povsem stvarno ozadje. Izšla je pri založniški hiši, ki ima sedež v sosedni Italiji; natisnjena je bila pri nas in zdi se mi kaj verjetno, da bodo dobršen del naklade pokupili naši državljani, žal po ceni, ki je celo še višja od naših cen. Del naklade pa je vsekakor namenjen našim rojakom onkraj meje. Ob tem mi je takoj prišlo na misel: po kakšnem ključu so izbrali za prevajanje to knjigo meni neznanega avtorja? So mar izbrali nekaj, kar bi bilo posebej privlačno za tržaške bralce? Pač. Zgodba romana se dogaja v Singapuru — torej v pristanišču, ki je v jugovzhodni Aziji tako (ali še bolj) znano, kot je znan na našem koncu sveta Trst. Sicer pa so pristanišča tega kalibra znana po vsem svetu. In gotovo drži, da imajo velika obmorska mesta precej skupnega.

Mogoče sem si po nepotrebnem belil glavo glede avtorjeve identitete. Priimek mu zveni po francosko, v tekstu romana pa je precej namigov, ki kažejo, da je Anglež — morda Američan? Glavni junak je Američan, ki se je »zgubil v svetu«, moški italijanskega rodu, čigar pravi priimek je italijanski (Fiori), pa ga je prevedel v Flowersa. In natanko tako kot obeta naslov — mož je zares zvodnik, torej posrednik med prostitutkami in njihovimi odjemalci. Zvodnike poznamo največ iz francoskih kriminalk: tam so prav odurne kreature, pokvarjeni in nevarni tipi, kakor nam jih prikazujejo, vsekakor bolj pokvarjeni in po svoje tudi bolj nevarni od zločincev nasploh. Naš Flowers pa je kar prijazen ključek — in predvsem — človeški. Torej prikazan tako, da nam s svojimi slabostmi zbujajo simpatijo.

Torej, ne bi rekel, da avtor skuša spremeniti podobo, ki smo si jo ustvarili o tem prastarem poklicu iz francoskih filmov in kriminalnih romanov. Kaj vem — mogoče gre za izjemo, ali pa je prostitucija v tistem koncu sveta sploh malo drugačna od evropske prostitucije? Skoraj zagotovo imajo te reči zunaj krščanskega sveta manjšo težo. Pa ne gre za to. Flowers je zgubljenec in zavrnjenec, vendar zato ni nič manj človeško zanimiv od kakšnega pozitivnega junaka.

Mislim, da je bralčevu zanimanje ves čas usmerjeno v dvojno žarišče: roman je zanimiv že kot informacija o navadah in o tropskih krajih, o ljudeh v tistem koncu sveta, zraven pa še o junakovi obrti. Povedati je treba, da je junaku zvodništvo le postranski zaslužek, sicer je zaposlen pri neki kitajski trgovski firmi. O teh rečeh pripoveduje brez posebnih zavor pa tudi brez opozarjajočih povdkov. Vse to mu je pač samo po sebi umevno, saj gre vendar za nekaj,

s čemer se ukvarja že dolgo vrsto let. Problem ni v tem, da bi ga bilo pred sabo sram ali da bi ga pekla vest. Težave te vrste — v kolikor so — nastopijo ob srečanju z drugimi ljudmi. Ti ga potrebujejo, se poslužujejo njegovih uslug, vendar mu kažejo tudi prezir. Na več mestih je rečeno naravnost tako: da globlje skorajda ni mogoče pasti.

Samega sebe in svojega mesta se Flowers najbolj zave ob stikih s sebi podobnimi ljudmi, ki pa niso to, kar je on. Tak je, na primer, Leigh, najpomembnejša oseba v prvem delu tega romana. Leigh je prav tako Evropejec in petdesetletnik, zato se junak v njem vidi kakor v nekakem zrcalu. Nekoč pa mu Leigh — ko je priča temu, kako Flowersu kažejo prezir — reče: Le kako morete to prenesti? — Flowers mu to zameri. Konec koncev pa je Leighova usoda, kot se izkaže, prav tako klavirno-žalostna kot Flowersova, če ne še bolj.

Mogoče bo kak bralec vzel to knjigo v roke s tihim pričakovanjem — ali strahom — da gre za pornografijo. Precej daleč je od tega. Avtor se

sicer prav nič ne spreneveda, kadar je treba opisati reči, ki jih je treba »videti« in »slišati«, če jih hoče razumeti. Vendar se prav ob tem romanu — bolj kot drugje — zave, da je meja med pornografskim in umetniškim obravnavanjem spolnosti lahko zelo razločna in nedvoumna. Theroux je kajpak učenec — ali morda dvojnik — Grahama Greena. Enako kot Greene si nalašč izbere zavrnjenega junaka, ga vodi skozi nekakšne vice v nekakšno odrešenje. (Zanimivo, tudi Greene postavlja svoje zgodbe pogosto v tropsko okolje.) Theroux je v marsičem na isti višini s svojim mojstrom: nadrobnosti so enako mojstrsko izrisane, celota pa se mu manj posreči.

Verjetno junak več razmišlja o sebi in o svoji usodi, kot se zdi. V svoje poslovne partnerice — v »dekleta« se ne pogablja, sebe ves čas tehta v primerjavi z drugimi moškimi. Morda išče izgubljeno samospoštovanje? Vsekakor se zgodi sploščati do konca — že zato, da vidimo, kakšen notranji preobrat je avtor namenil svojemu junaku. Marko Hudnik

Marjan Židanek: Stara gorenjska arhitektura — akvarel

ZA ZAKLJUČEK LETA SAMOSTOJNA RAZSTAVA SLIK DOLIKOVCA MARJANA ŽIDANEKA

Jutri, v petek, 21. decembra, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli 25. zadnjo razstavo v tem letu. Prvič se bo s samostojno razstavo slik javnosti predstavil član likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar MARJAN ŽIDANEK. Krajši koncert ob otvoritvi bo imel baritonist ljubljanske opere Jaka JERAŠA. Ob prvi slikarjevi samostojni razstavi je umetnostna zgodovinarica Slavica Osterman-Keržan zapisala naslednji razgovor ob srečanju z avtorjem:

»Iz slikarske mape je jemal sliko za sliko. Tehnika: akvarel, pastel, kreda; motivi iz Studorja, Podkorena, starega dela Jesenic in neposredne okolice Železarne. Povedal mi je, da lahko dela le v prostem času in da mu otroci že sledijo v njegovih slikarskih stremeljenjih. Najljubši in najstrožji kritik pa mu je žena.

Kakšni motivi ga privlačijo?

Predvsem arhitektura, kozolci in skednji. In v upodabljanju le-teh je tudi najboljši. Postavi jih v dognano prostorsko razporeditev, tako da je narava nekje le odvečen dodatek. Pravi, da je sanjač in da se pri ustvarjanju naslanja na lastne občutke. Naravo najbolj občuti jeseni — ljubi zemeljske barve. Ustvarja najraje dopoldan ali v meglenem jutru — svetloba mu ustreza.

Na vprašanje, kateri slikarji ga najbolj navdušujejo, je brez obotavljanja odgovoril: Cezanne in Toulouse, Nikolaj Omerza, Božidar Jakac in Jaka Torkar.

Pa okvirji, kakšne bo uporabil? Skupno sva se odločila, da na zračne in prosojne akvarele pristojajo beli, na paste le krede pa skoraj črni. Za končni izgled slike je to pomembno. Razobesil jih bo pa sam, po svojem občutku.

Vstal je in se pripravil na odhod. Mudi se mu. Mora še mnogo delati. Če hoče nekaj doseči, mora risati in risati, se ne prebatajo izpopolnjevati. Pravi, da mora biti v »kondiciji«. Na svidenje Marjan Židanek, vidimo se na otvoritvi razstave.

Marjan Židanek je bil rojen leta 1943 na Javorniku. Končal je metalurško industrijsko šolo na Jesenicah, zaposlen pa je v raziskovalnem oddelku Železarne Jesenice. Osnovno likovno izobrazbo je dobil v tečaju DOLIKA, ki ga je vodil akad. slikar Roman Savinšek.

Razstava slik Marjana Židaneka bo na ogled do vključno 2. januarja 1985 vsak dan, razen nedelje in praznikov in sobot popoldan, od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30.

ZAUSTAVLJANE PLASTIČNE MISLI V DREVESIH OBREŽJA VIPAVE

V polno zasedeni večnamenski dvorani osnovne šole Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli je bila 14. decembra premierno in izvirna projekcija dr. Janeza Hoenna iz Nove Gorice z naslovom REKVIEM ZA VIPAVO. Delo je prežeto z nostalgijo za posekanimi drevesi na obrežju Vipave.

Mladi primorski umetnik Janez Hoenn je dobo znano in uveljavljeno ime in spada v generacijo slovenskih fotomaterjev, ki je dozorela konec sedemdesetih let. Je avtor že petih podobnih dia ciklov. V pripravi ima še dia cikla o kraškem kamenju. Za pripravo, snemanje, obdelavo in scenarij posameznega cikla porabi tri do štiri leta. Vsak cikla obvezno spremlja razpoložljiva glasba.

V ciklu REKVIEM je uveljavil lastno izvirno foto-likovno govorico, svoj pogled na videno in občuteno, zlasti na svojo ožjo domovino — edinstven kraški svet in ekološko prizadeta obrežja Vipave.

Premierno projekcija je gladko tekla brez komentarja, ob spremljavi doživljajske glasbe. Istosčasno predvajanje z dvema projektorjema, uporaba sendvič diapozitivov, filtrov, rastrov, predhodna barvna obdelava, uporaba črnbelih diapozitivov, uspešno mešanje infra rdečih dia-izvirni profesionalni prehod od kadra do kadra — vse to je dajalo vtis globoke doživljenjskega. Avtor je obenem uporabljal ročno spretnost tehnike kitajskih senc za doseg čim uspešnejših učinkov in plastičnosti.

Z novimi tehnikami prežeta projekcija je tekla do konca v napetosti in popolni tišini. Avtorjeve, navidez abstraktne plastične zamisli in zasnove, so bile vedno močno oblikovno in izrazno »prečiščene« in so izražale resnične prvine kraškega obvodnega sveta. Ta svet ob reki Vipavi pa ima še to lastnost, da hrani v sebi izpovedni naboj širšega pomena in dogajanja. Diapozitivi so bili bogato rastrirani, kar je samo poudarjalo plastičnost struktur obrežij prelepe Vipave. Tehnika barvnega filtriranja je poudarjala toplo poetično čustvenost in kraško milino.

Posneto gradivo dr. Hoenna ima zgodovinsko vrednost. Prikazuje nam idilična obrežja z drevesi ob Vipavi, ki jih danes ni več. Nekatera rodovitna polja so poplavljenjena, nekatera rečne struge pa suhe. Obrežni motivi so bili posneti pred posegom človeka v naravo. Prav to daje izjemen pečat enkratnim posnetkom bistro Vipave. Lenobno tekoča Vipava se poslednjič neokrnjena zaživi pred našimi očmi.

Avtor je čustveno navezan na samotna obrežja te reke. Na tem je zgrajen celoten cikla, ki naj bodočim rodovom prikaže našo brezbriznost do naravnega okolja.

Avtor je odkril v tem nenavadnem načinu podajanja diapozitivov nešteto možnosti. Dvojna dia projekcija je v vseh vizualnih pogledih odkrila umetnina, kajti s svojo nasičeno oblikovnostjo in barvno živahnostjo nam venomer ponuja nove likovno izrazne predstave. V ciklu REKVIEM ZA VIPAVO prevladujejo »oči-

ščevalni« postopki z reduciranjem široke krajine in deloma tudi njenega ozadja. Avtor vnaša v svojo serijo slikovito barvitost in optično dražljivo bogastvo kraških struktur.

Dvojna projekcija dia filmov dr. Hoenna je tudi prvi primer take projekcije v naši občini in tudi edini v Sloveniji.

Cikel vsebuje dovolj jasno sporočilo o problematiki sodobnega potrošništva, ki zmore tudi najplemenitejšo vrednoto in lepoto spremeniti zgolj v komercializem.

Avtor vnaša iz cikla v cikel nove in nove pristope, tako v foto tehničnem kot likovnem in vsebinskem pogledu. Njegova iskanja niso zaman, saj nam s svojimi deli posreduje plemenita hotenja v nasprotju s civilizacijsko lažnih vrednot in nadomestkov.

Projekcijski večer dr. Hoenna je rezultat zgledega organizacijskega sodelovanja odbora foto kluba A. Prešeren in vodstva OŠ Karavanških kurirjev NOB s Koroške Bele.

Predsednik foto kluba Janez Gregori se je ob zaključku projekcije zahvalil avtorju za enkratno doživetje z željo, da bi nam še kdaj posredoval svoja plemenita hotenja.

Slavko Tarman

OBISKALI SO NAS PIONIRJI IZ SLOVENJ GRADCA

V četrtek, 13. decembra, so nas obiskali pionirji glasbene šole iz Slovenj Gradca. Zaigrali so nam igrico Bolna muca.

Igrica se je začela z uvodnim govorom ene izmed igralk. Potem je prišel na oder muren in začel igrati na violino. Prišla je Vesela miška. Muren jo je zaprosil, če ga sprejme v hišo, ker so njegovo zoralo. Miška ga je sprejela, a pod pogojem, da ji bo igral. Šla je kuhat večerjo. Nato so prišle še druge miške. Povečrjale so. Mišon jih je naučil star mišji ples. Vesela miška in Mišon sta pripravila presenečenje. V vozku sta pripeljala bolno muco iz cunj. Vse miške so se ustrašile. Toda zbor je zapel, da je to laž in da so miške samo mišja zalega. Miške so se skrile. Prišle so mačke in našle miške. Hotele so jih pojediti, toda miške so jim rekly: »Me hočemo dokazati, da se miške in mačke lahko spoprijateljijo.« Na koncu so skupaj zaplesale kolo.

Zgodbo je prepletao petje, pripovedovanje in ples. Zbor je zelo lep pel. Tudi igralci so odlično igrali svoje vloge. Igrica mi je bila zelo všeč.

Mitja Madon, 4. a
COS Gorenjskega odreda
Žirovnica

NOVOLETNI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA JESENIŠKIH ŽELEZARN

V četrtek, 27. decembra, ob 19.30 bo pihalni orkester Jeseniških železarjev v dvorani gledališča Tone Čufar izvedel že tradicionalni novoletni koncert, s katerim v letošnjem letu — letu praznovanja 110-letnice delovanja železarskih godb na Jesenicah — zaključuje vrsto nastopov, namenjenih temu jubileju.

Za letošnji novoletni koncert v jubilejnem letu je program še posebej skrbno izbran. Orkester bo izvajal deset skladb, sodeloval pa bo tudi Franc Košir.

Koncert bodo ponovili v petek, 28. decembra, ob 19.30.

LETOŠNJA PODELITEV ČUFARJEVIH PLAKET

Letošnje plakete Toneta Čufarja najboljšim kulturnim delavcem in organizacijam, ki jih podeljuje Kulturna skupnost Jesenice, bodo podelili jutri, 21. decembra, ob 19.30 v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar.

Po podelitvi bo koncert pianista Acija BERTONCLJA ob sodelovanju igralk Lenče FERENČAK.

KONCERT ZA DAN JLA NA BREZNICI

DPD SVOBODA FRANCE PREŠEREN ŽIROVNICA — BREZNICA vabi vse na KONCERT ob dnevu JLA, ki bo v soboto, 22. decembra, ob 18.30 v dvorani na Breznici.

Na koncertu bo nastopil moški pevski zbor iz Kroke s programom narodnih pesmi in kolednic ter domači oktet z venčkom partizanskih pesmi. Ljubitelji petja, vabljeni!

NOVOLETNA KOLEDVA V KROPI

Otroški in moški zbor Stane Žagar — Plamen iz Kroke in dekliški sekstet iz Bukovice bodo v nedeljo, 23. decembra, ob 15.30 v sindikalnem domu v Kropi letošnji izvajalci že tradicionalne NOVOLETNE KOLEDVE v Kropi.

PREGOVORI, DOMISLICE IN REKI

V ŠALJIVI PREOBLEKI

TAKO MALO NAS JE TU, DA BI MORALI NEKJE ŠE BITI...

V SENCİ MITA JE RAJ ZA LENUHE. POŠTENOST SE POTRUDIMO, DA BO OSTALA POŠTENOST V ROKAH NEPOŠTENEGA NAJDITELJA.

LETA SE UTRINJAJO KAKOR ZVEZDE NAD PUŠČAVO. TOLIKO JE ŠE ŽELJA, KI SPREMINJAJO SRCE V OAZO. (SODELAVKAMA ZA POL STOLETJA RAJSKEGA ŽIVLJENJA NA ZEMLJI.)

DOMAČA JAVNOST JE BILA OBVEŠČENA, KOLIKO JE TRENUTNO ENA IN ENA.

DAN, KO SO DELILI OBLAST — VRAGOV ROJSTNI DAN.

OSVEŠČEN DO NIČA — V POSESTI HUDIČA.

»OTROČIČKI, ŽIVLJENJE TEČE DALJE: K SREČI NE POVSEM TAKO, KOT SO SI NEKATERI ZAMIŠLJALI.

ČLOVEK ČLOVEKA RABI, UPORABI, IZRABI, OBRABI.

ZGODOVINA NAS UČI, DA SO BILI ŽE SUŽNJI VKLJUČENI V MEDNARODNO DELITEV DELA.

JOJ, KAKŠEN SREČNEJŠTE, ČE TLAKI LAHKO DASTE RAZSEČNOST UPANJA.

DAJ BEDAKU OBLAST: IN SPOZNAL BOŠ VRAGA.

UMRLE SO SANJE DVEH: V PUŠČAVI SO OSTALI OTROCI.

Benjamin GRACER

KAJ BO KUPIL DEDEK MRAZ

Otrokom naj bi igrače ne kupovali le kot darilo. Dobiti bi jih morali takrat, ko jih potrebujejo. Take, ki so primerne njihovem duševnemu in telesnemu razvoju. Kljub temu dobijo otroci največ igrač in knjig — za nazaj in za naprej — okoli novoletnih praznikov.

Izložbe jeseniških trgovin, ki prodajajo (tudi) igrače, so (pre)polne, vendar je letos, zdi se mi manj dobrih igrač kot prejšnja leta. Precej je igrač, ki sicer ustrezajo nekaterim vidikom primernih igrač (nimajo ostrih robov, niso obarvane s strupenimi barvami...), a so skrajno neestetsko oblikovane (npr. rožnati šivalni stroček v eni od izložb in še mnoge druge). Dobra igrača mora zadovoljiti tudi estetskim kriterijem. Čut za lepoto se, kot drugi čuti, začne razvijati že zelo zgodaj. Z lepo igračo lahko ta razvoj pospešimo in obogatimo, z neprimerno, kičasto pa ga zaviramo ali celo popolnoma zmalčimo.

Naše dobre igrače nimajo nalepke oz. oznake, po kateri bi jih že na zunanjo spoznali. Samo nekatere imajo označeno, za katero starost otrok so primerne in otrokove lastnosti, spretnosti, ki jih razvijajo. Tako je med množico slabih igrač izbor še težji. Omenjam nekatere dobre igrače, ki jih lahko kupite v jeseniških trgovinah.

Od kar ni več uvoza lego kock, se pri nas pojavlja mnogo različnih sestavljanek, taki sta BIMO in LESKO.

Elementi »bimo« (krogi, kvadrati, trikotniki, pravokotniki) z veznimi členi so na voljo v štirih različnih barvah, zelena, modra, rumena, rdeča (osnovne barve). Spravljeni so v različno velike škatle, ki jih lahko po želji dokupujete za otroke stare od 4 do 15 let. Z igračo »bimo« se razvijata otrokova domišljija in ustvarjalnost. Mlajši bodo sestavljali preproste predmete (hiša, avto ipd.), starejši bodo uživali ob sestavljanju vedno novih in bolj kompliciranih tehničnih predmetov.

Igrača »lesko« je sestavljena iz lesenih deščic, kock, stožcev z luknjicami, vezni elementi so možniki (klinčki). Priložene so lesene klešče, oziroma kladičve za sestavljanje in razdiranje elementov. »Lesko« je na voljo v platnenih vrečkah ali škatlah. Oznacene so s številkami od ena do 18. Tudi te igrače lahko dokupujete. Elementi iz ene vrečke ali škatle zadoščajo za sestavo različnih vozil (helikopter, ladja, vlak, traktor s prikolico), ali pa si otrok izmisli kako drugačno sestavljančko. Igrača je namenjena otrokom od 5. do 11. leta.

Za starost od 1. do 3. leta so primerne igrače na vrvi. Tak je lesen polček, ki ga izdeluje Malči Hren. »Zimsko« darilo je lahko tudi lesena gugalnica. Kljuje, kamor jo boste obesili, lahko privijete v lesen vrtni podboj. Na drugo kljuko na zid boste gugalnico umaknili, ko vam bo napoti.

Perle za nizanje ogrlice urijo drobne prste v fini motoriki. Barvna zaporedja in skladja so lahko vsakokrat drugačna.

Vsi — majhni in veliki otroci potrebujejo mehke ljubkovalne igrače. Pristrčne so igrače z oznako prva igrača in tik tik.

Omenjene igrače prodajajo v Keku, »bimo« tudi v kioskih, ljubkovalne igrače tudi pri Čufarju in v prvem nadstropju in v Murki.

Mehke ljubkovalne igrače (račke, majhne in velike mucke, petelinčke, žabe, ribe, punčke...) izdelujejo na Jesenicah gojenci delavnice pod posebnimi pogoji (Ledarska 4; oglasite se lahko vsak dan od 7. do 14. ure). Mehke igrače se bodo otrokom priljubile zaradi preprostosti, s katero so oblikovane in staršem zaradi cenečnosti (od 50 do 175 din).

Električni vlak in elektro pionir iz Mehanotehnike sta igrači, namenjeni starejšim šolarjem, ki že poznajo elektriko in vstopajo v svet znanosti in tehnike.

V Fužinarju imajo v izložbi »dječjo garnituro«. Krožnik, lonček, kozica in ponvica so sicer namenjeni hranjenju dojenčka, lahko pa garnituro kupite tudi malo večjemu otroku kot pravo posodo, da bo »kuhal« za svoje medvedke in punčke.

Knjigarna na Jesenicah je dobro založena s slikanicami za najmlajše. Prav toliko kot dobrih knjig pa ponujajo tudi kičastih.

Dovolj poznane so zbirke MK Čebeliča, Najdihojca in Velike slikanice, kjer tekoče izhajajo nova dela za najmlajše (pesmice in proza). Velik delež ima v slikanicah likovna upodobitev.

Omenjam nekatere vidne likovne stvaritve naših ilustratorjev. Dušan

Klun je ilustriral slikanico Ajataj, Marička Koren pa Veverico in ježa. Prvi uporablja močne barve in realistično upodobljene motive, druga ilustratorica se izraža v poenostavljeni figuraliki. Jelka Godec-Tomšič je humorno in barvito ilustrirala knjižico Šla kokoš je na semenj. Vse tri knjižice so izšle v zbirki Najdihojca.

Kosovelove Medvedke Sladkosnedke je spoznavnemu svetu najmlajših približala Jelka Reichman. Levstikovo nagrado za ilustracijo Andersenove pravljice Pastirica in dimnikar je dobila Marija Lucija Stupica. Poetično je upodobila glavne junake, porcelanaste kipe. Obe slikanici sta izšli v zbirki Velike slikanice.

Pravilni živalski svet prikazuje s svojimi ilustracijami Ančka Gošnik-Godec v slikanici Prigode kože Kuni-gunde. Izšla je v zbirki Deteljice.

Pri ilustriranju Tolstojevih najkrajših zgodb se je Lidija Osterc poglabila v rusko ljudsko nošo. Slikanica je iz zbirke Cicibanova knjižnica.

Največ novih knjig je izdala MK v že uveljavljenih zbirkah Čebeliča (Pri materi, Na pot, Kaj imam); Pedenped (Mihec lovi dan); Velike slikanice (Kuža luža, Pastirica in dimnikar, Medvedki sladkosnedki); Zlata ptica (tri knjige kitajskih pravljic); Cicibanova knjižnica (Maksi pes Fik, Otroci iz naše ulice); Igra in delo (Mladi čebelar, Brez škarij in šivanke); Levi devčje (Krst pri Savici, Erjavec: Zabe); Pionirjeva knjižnica (Sporočanje); Obrazi (Boris Kidrič, A. T. Linhart); Biseri (Nepremagljiva enajsterica); Izbrana mladinska beseda (tri knjige Bevkovih povesti); Sončnica (Pticka Smejalka, Čudežni jopič); Sinji galeb (Punčka, kje si doma?); Omiški gusarji, Počitnice s Sherlockom Holmesom).

Ljubitelji Vandotovih zgodb se bodo prav gotovo razveselili nove Vandotove knjige Roža z rumene gore.

Mamam in očetom je namenjena knjiga Otrokov ustvarjalne igre.

Založba BOREC izdaja knjižne zbirke Kurirčkova torbica, Kurirčkova knjižnica in Liščki. Do konca meseca pri nakupu zbirke priznavajo 10 % popust, kot nagrado lahko dobite Triglav (sliko) Matjaža Schmidta, ali knjigo Leopolda Suhadolčana z naslovom Pri nas in okoli nas, v obliki stripa z risbami Marjance Jemec-Božič.

Pri nakupu treh knjig iz Kurirčkove knjižnice, Halo, halo, kliče Prekmurje; Eho, eho in Mesto pod dežnikom (160, 160 in 140 din) pa dobite nagradno knjigo Dajnomir in Mili-boža Marjana Mančka, ki stane v prosti prodaji 240 din.

Precej novosti je iz založbe UNIVERZUM. Nova je zbirka Ringaraja (izšle so štiri knjižice o Papagaju Vprašaju); najmlajšim so namenjene veselo ilustrirane Zgibanke, narejene po risanih filmih zagrebške šole z naslovi: Kaj visi, Kaj pada, Kaj leti in Kaj raste; večjim otrokom pa tudi zgibanka Išćemo kvadrate in trikotnike. Zanimiva je slikanica Izrezanka Igra z muco copatarico. Vsebuje načrt izreza in navodilo za sestavljanje v končni izdelek. Prometni vzgoji sta namenjeni knjižici Jure in rumena rutka in Jure in kresničke. Slikanica Dimnikar je črn grof prikazuje poklice, Od kod Novakovi Mihec pa je poučno vzgojna.

Letos so se potrudili tudi v Zagrebu. Založniško in tiskarsko podjetje Naša djeca izdaja tudi dela slovenskih avtorjev v slovenščini. Leseni konjiček Jovana J. Zmaja in Župančičev Ciciban sta ilustratorsko delo letos nagradene slikarke Jelke Reichman.

To je samo nekaj utrinkov iz predpraznično založenih jeseniških trgovin. Dedek Mraz, posebno pri igračah, ne bo imel velike izbire. Za zahtevnejše otroke (ali tudi starše) bo moral po nakupih drugim. V Ljubljani so, na primer, že napredaj nove didaktične igrače DZS hamurabi, kurirčkove zapreke, barva k barvi in moziček koptiljaček, ki nagajivo gleda iz marsikatero izložbe. Nemara bo dedek Mraz komu prinesel celo Cicibanovo abecedo, to je naslov prve računalniške kasete za otroke od 4. do 7. leta (računalnik ZX spectrum 48k). Na Jesenicah bodo verjetno te reči v novoletnem programu šele drugo leto. Škoda.

Pa še nekaj želim opozoriti. V Murki na Jesenicah prodajajo kocke s tremi različnimi naslovi: Mizica, pogri se; Avtozaver; Fižolček, ogelček in slamica. Kocke so narejene iz pomanjšanih in razrezanih ilustracij h knjigam MK z istimi naslovi iz zbirke Velike slikanice. Univerzum izdaja na kasete posnete iste pravljice, ki so jih glasovno obarvali slovenski gledališki igralci in diafilme, ki so tudi narejeni po ilustracijah naših znanih ilustratorjev (lahko se pojavijo še slikanice izrezanke, lutke...).

Toda: kocke dobite v Murki, knjige v knjigarni, kasete v Fužinarju (posnetih je večina pravljic iz zbirke Velike slikanice), diafilme pri Univerzumu v Ljubljani. Zakaj ne bi mogli vseh naštetih igrač in učnih pripomočkov kupiti nekje na Jesenicah, na enem samem mestu?

Dedek Mrazom želim srečno roko pri izbiri in nakupu primernih daril za otroke.

Nekatere od omenjenih igrač in knjig lahko kupite tudi v gledališču pred predstavami za otroke.

Mira Novak

SPOMINSKI SMUČARSKI TEK V GORJAH

TVD PARTIZAN GORJE 30. decembra organizira tekmovanje v smučarskih tehnikah za MEMORIAL LOVRA ŽEMVE IN GORJANSKIH TEKAČEV s startom ob 17. uri pri počitniškem domu v Zgornjih Gorjah.

KATEGORIJE:	ml. pionirji-ke — 72-73	1 x 2 km
	st. pionirji-ke — 70-71	1 x 2 km
	ml. mladinci-ke — 68-69	2 x 2 km
	st. mladinci-ke — 65-66	3 x 2 km
	članice	3 x 2 km
	ml. člani, člani	4 x 2 km
	rekreacija-ženske	2 x 2 km
	rekreacija-moški	3 x 2 km

Startnina se plača po pravilniku SZS za vse prijavljene tekmovalce.

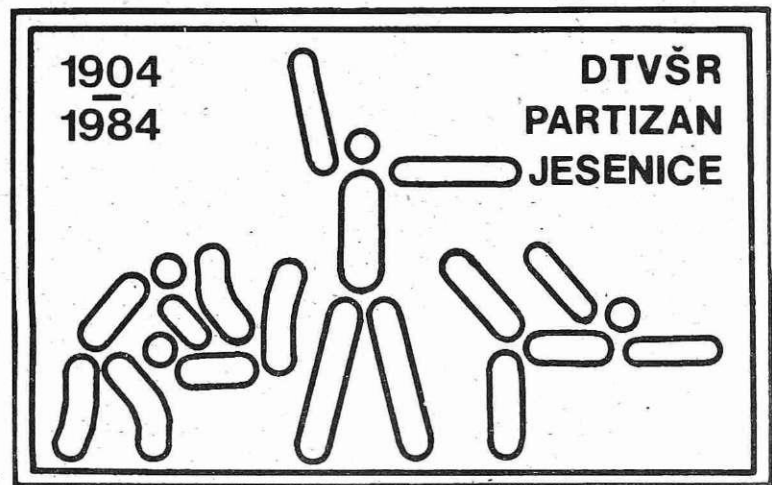
PRIJAVE pošljite na naslov: TVD PARTIZAN GORJE, 64247 ZGORNJE GORJE 46, najkasneje do sobote, 29. decembra, do 14. ure.

Vsi tekmovalci morajo biti zdravniško pregledani in člani SZS. Tekmujejo na lastno odgovornost ali odgovornost kluba, ki jih pošilja. Če ne bo snega ali bodo slabe vremenske razmere, bo tekmovanje odpovedano, o čemer vas bomo obvestili po radiu Ljubljana na drugem programu v soboto, 29. decembra, do 12. ure.

SLAVNOSTNA AKADEMIJA OB DNEVU JLA IN 80-LETNICI PRVEGA SLOVENSKEGA TELOVADNEGA DRUŠTVA NA JESENICAH

DTVŠR Partizan Jesenice prireja v soboto, 22. decembra, ob 17. uri SLAVNOSTNO AKADEMIJO ob dnevu JLA in 80-letnici ustanovitve prvega slovenskega telovadnega društva na Jesenicah ter 20-letnici društvene judo sekcije. Na akademiji v telovadnici društva bodo nastopili vsi oddelki od najmlajših do najstarejših.

V dneh od 24. do 27. decembra bo v avli društva od 16. do 19. ure odprta tudi razstava o 80-letni telesnokulturni dejavnosti na Jesenicah.

TEKMOVANJE ZA »POKAL REPUBLIK IN POKRAJIN« ZA MLADINKE IN MLADINCE — PREPRIČLJIVA ZMAGA JESENICANKE IRINE VAUHNİK

V soboto in nedeljo, 15. in 16. decembra, je bilo na ledeni ploskvi v dvorani v Podmežakli tekmovanje za pokal republik in pokrajin v umetnostnem drsanju za mladinke in mladince. Tekmovanje je zelo uspešno organiziral drsalni klub Jesenice. Nastopilo je dvaindeset tekmovalec iz Vojvodine, Srbije, Hrvatske in Slovenije, med njimi tudi tri jeseniške drsalke: IRINA VAUHNİK, ROMANA KUČINA in PETRA NAGODE.

V soboto so že navsezgodaj obvezni miški začeli mladinci. Najbolje je svojo nalogo opravil predstavnik Hrvatske, Joško Cerovac, slovenski tekmovalec, državni prvak David Praprotnik, pa je bil tretji.

Med mladinkami je obvezne like najbolje odvozila Suzana Šmit iz Hrvatske, odlično pa se je odrezala IRINA VAUHNİK, ki se je uvrstila na drugo mesto. Tudi obe ostali tekmovalki jeseniškega kluba nista razočarali. Posebej je presenetila PETRA NAGODE, ki letos prvič nastopa v konkurenci mladink, in je bila po prvem delu tekmovanja 13. Precej smole je imela ROMANA KUČINA, ki se je spsobna mnogo več, kot uvrstiti se na 14. mesto v obveznih likih.

Nekoliko so razočarale ostale tekmovalk iz Slovenije, predvsem Celjanke, ki so »loke« odvozile mnogo slabše, kot smo bili od njih vajeni v preteklih letih.

Čas je priganjal. Tekmovalci si še niso dobro oddahnili, ko so že spet morali na led. Svoje kratke obvezne programe so najprej oddrsali mladinci, med katerimi pa v vrstnem redu ni prišlo do večjih sprememb.

Na ledeni ploskvi so že bile mladinke. Dolgotrajno tekmovanje, napetost in ustrujenost pa so na njih pustili sledove — kratkega programa skoraj nobena med njimi ni odvozila brez napak. Jeseniške tekmovalko so bile spet zelo solidne: IRINA VAUHNİK je kljub padcu pri obvezni kombinaciji ohranila odlično drugo mesto, sigurna je bila tudi ROMANA KUČINA, ki se je prebila na 11. mesto, PETRA NAGODE pa je sicer zdrknila za mesto navzdol, a je dokazala, da je napredovala tudi v prostem programu.

Tokrat so tudi tekmovalk iz Celja pokazale, da so v prostem drsanju odlične. Mateja Grenko in Jerneja Perc sta se z najboljšima kratkima programoma prebili po lestvici visoko navzgor.

V nedeljo so bili na vrsti še poljubni dolgi sestavi. Po svečani otvoritvi, kjer je tekmovalec pozdravil predstavnik Drsalne zveze Jugoslavije Anton Arh, so svoje programe oddrsali mladinci. Najbolj se je izkazal drsalec iz Srbije Zoran Jovanović, ki se je s četrtega prebil na drugo mesto. Slovenski tekmovalec David Praprotnik iz Ljubljane žal ni pokazal vsega, kar zna, svojo priložnost bo moral poiskati na drugih prvenstvih.

REZULTATI: 1. Joško Cerovac (SRH), 2. Zoran Jovanović (SRS), 3. David Praprotnik (SRS — DKK S. Bloudek).

Med mladinkami sta ROMANA KUČINA in PETRA NAGODE svojo nalogo spet solidno opravili. Romana je obdržala mesto, ki ga je imela po dveh kolih

tekmovanja, Petra pa je bila 16. Predvsem za Romano je škoda, da ni pokazala vsega tistega, kar zna, oziroma kar je pokazala na treningu. Vendar bo na republiškem in državnem prvenstvu tudi ona najbrž posegla precej višje. Tudi Petra z nekoliko več sigurnostjo svojo uvrstitev lahko še popravi.

Za jeseniški drsalni klub pa je prišlo največje veselje, ko je svoj program oddrsala IRINA VAUHNİK. Dokazala je, da je trenutno res najboljša mladinka v Jugoslaviji, čeprav ima tudi ona še mnogo skritih rezerv. Ena od njih je prav gotovo dvojni axel, element, ki ga ne obvlada še nobena od junior, Irina pa ga že uspešno izvaja na treningih. Ta uspeh si je prav gotovo zaslužila, saj je na vseh treningih izredno prizadevna, pa naj bodo ob sedmih jutraj, opoldne ali ob devetih zvečer. Njen uspeh in tudi rezultata obeh ostalih jeseniških tekmovalk so toliko večji, če njihove pogoje za trening primerjamo s pogoji tekmovalk iz Zagreba, Beograda...

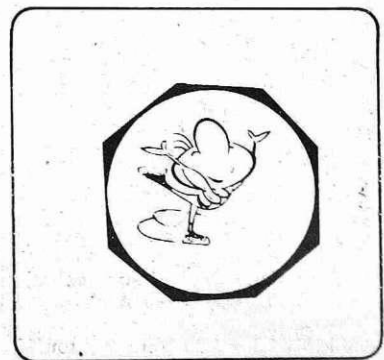
Svoj program je odlično odvozila tudi mala Kristina Blat iz Zagreba, o kateri bomo v prihodnosti najbrž še mnogo slišali in se prebila na drugo mesto. Prav tako so si ostale tekmovalk iz Slovenije z dobro oddrsanimi programi močno izboljšale uvrstitve.

REZULTATI: 1. Irina Vauhnik (SRS — DK Jesenice), 2. Kristina Blat (SRH), 3. Ivana Siljanović (SRS...), 6. Mateja Grenko, 7. Jerneja Perc, 8. Lea Vodusek (vse SRS — HDK Cinkarna Celje), 11. Romana Kučina (SRS — DK Jesenice), 13. Klavdija Perlič (SRS HDK Cinkarna Celje), 14. Urša Marn (SRS — DKK S. Bloudek), 16. Petra Nagode (SRS — DK Jesenice), 17. Urša Klasinc (SRS — DKK S. Bloudek).

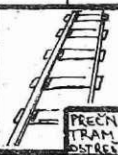
EKIPNI REZULTATI: 1. SR Hrvatska — 80 točk, 2. SR Slovenija — 71, 3. SR Srbija — 34, 4. SAP Vojvodina — 15 točk.

Jeseniški tekmovalci se že marljivo pripravljajo na novoletno revijo. Pionirja Alenka Hrovat in Peter Novak bosta pod vodstvom svojih trenerjev v soboto, 22. decembra, odpotovala na zagrebško Šalato, kjer bo odprto prvenstvo za pionirje.

A. I.

Dopisujte

HOKEJ NA LEDU

Danes, v četrtek, 20. decembra, se bosta v športni dvorani v Podmežakli v mednarodni prijateljski tekmi ob 18. uri srečali moštvi

HK JESENICE : WEISWASSER NDR

KRANJSKOGORCI PONOVO PRESENETILI

Kdo se je nadejal, da se bodo Jeseničani po izdatni zmagi proti Olimpiji - 7:3, v dvoboju s Kranjsko goro borili celo za točko? Tistim, ki niso bili v soboto, 15. decembra, v Podmežakli, naj povemo, da bi Jeseničani lahko celo izgubili, kot tudi, da bi v zadnjih sekundah lahko tudi dobili srečanje. Neodločen izid je vsakega velika senzacija. Kar je pri vsej stvari docela tragikomično, je to, da točka, ki so jo Kranjskogorci zasluženo osvojili, nima za mlade hokejiste skoraj nobenega pomena, razen prestižnega. Izgubljena točka pa za Jeseničane pomeni veliko nevarnost.

Pred sedmimi dnevi smo pisali o tem, da bodo morali jeseniški hokejisti paziti, da na domačem ledu ne bi izgubili niti ene točke, če mislijo priti v super-finale. Po drugi strani pa smo se vprašali, ali bo Kranjska gora ponovila dobre igre iz prvega dela in morda kateremu izmed favoritov odščitnila točko. To, kar je pravzaprav dokaz, da so Kranjskogorci solidno moštvo, se je res zgodilo, žal pa so z odščitnjenjo točko Jeseničanom storili veliko uslugo Crveni zvezdi in Olimpiji.

Nekdo se bo morda vprašal, zakaj na Jesenicah sami sebi zagajajo vejo, na kateri stojijo?

Kako je sploh lahko prišlo do tega rezultata, se sprašuje tisti, ki niso bili na sobotnem srečanju?

Vsekakor je vzrok podcenjevanje, kajti kvaliteta jeseniškega moštva v primerjavi s kranjskogorskim je znana. Toda kljub temu so mladi in prizadevani Kranjskogorci v tem dvoboju vodili z 2:1, 3:2 in 5:3.

Pri zadnjem vodstvu so napravili še nekaj izrednih priložnosti, da bi si lahko zagotovili celo zmago. Če bi se to zgodilo, bi bil to nedvomno velik polom jeseniškega moštva. Potrebno pa je vedeti, da so Jeseničani proti Kranjski gori nastopili brez M. Pajčarja, Raspeta, S. Ščapa, Magazina in Pretnarja, po prvi tretjini pa na ledu ni bilo več tudi Kopitarja. Poleg tega je D. Horvat moral igrati kljub boleznim, kajti na zapisniku mora biti štirinajst igralcev, Jeseničani pa jih drugače ne bi imeli.

Jeseniški hokejisti so bili torej zelo oslajeni, kljub temu pa so imeli precej več priložnosti kot Kranjskogorci, a so jih z dokaj medlo igro zapravili.

Kranjskogorci so tudi tokrat igrali zelo dobro, morda celo veliko bolj borbeno kot v nekaterih zadnjih srečanjih. To je bilo še najbolj očitno v zadnjih desetih minutah, ko so zdesetkani dvajsetkratni

prvaki pritisnili na njihova vrata. Kranjskogorci so se borili kot levi. D. Horvat je osem sekund pred zaključkom imel izredno priložnost, da bi kljub vsemu prinesel zmago Jesenicam. Ker drugi niso hoteli, se je lotil izvajanja kazenskega strela. Toda vratar Noč je bil izredno razpoložen in je strel ubranil.

Z zadnjim uspehom so Kranjskogorci prevzeli veliko odgovornost. Če so se proti Jesenicam, proti moštvo, v katerem bodo tudi sami igrali, torej proti svojim, ki se po vrhu borijo za naslov državnega prvaka, borili kot levi - kar je povsem prav in športno - potem bodo morali to isto početi tudi proti Olimpiji in Crveni zvezdi.

Tudi jeseniško moštvo mora potegniti nauk iz tega spopada, čeprav je resnično zdesetkano. Kranjska gora je lep dokaz, žal pa smo se prepričali tudi v dvojbah Jesenic z Vojvodino, Partizanom, Medveščakom ..., da dvajsetkratni prvaki večino nasprotnikov ne jemljejo resno. Podcenjevanje pa je lahko zelo nevarno. Kranjska gora in rezultat 5:5 je lep dokaz.

Namesto, da bi po drugem kolu drugega dela Jesenice vodile s sedmimi točkami, Zvezda jih ima le šest, Olimpija pa štiri, so Beograščani ostali s šestimi tudi po drugem kolu na čelu razpredelnice.

JESENICE - OLIMPIJA 7:3 (2:1, 2:0, 4:1)

Dvorana v Podmežakli; gledalcev 3.500, sodniki: Priboj iz Subotice ter Eržen in J. Vister z Jesenice; strelci: 1:0 B. Pajčar, 1:1 Režek, 1:2 Režek, 1:3 Borse, 2:2 Borse, 2:3 B. Klemenc, 3:3 Pristov, 3:4 Bratina, 4:3 B. Klemenc, 4:4 Pristov, 4:5 Bratina, 5:3 D. Horvat, 5:4 Kopitar, 5:5 D. Horvat, 5:6 Kopitar, 5:7 D. Horvat, 5:8 Kopitar, 5:9 D. Horvat, 5:10 Kopitar, 5:11 D. Horvat, 5:12 Kopitar, 5:13 D. Horvat, 5:14 Kopitar, 5:15 D. Horvat, 5:16 Kopitar, 5:17 D. Horvat, 5:18 Kopitar, 5:19 D. Horvat, 5:20 Kopitar, 5:21 D. Horvat, 5:22 Kopitar, 5:23 D. Horvat, 5:24 Kopitar, 5:25 D. Horvat, 5:26 Kopitar, 5:27 D. Horvat, 5:28 Kopitar, 5:29 D. Horvat, 5:30 Kopitar, 5:31 D. Horvat, 5:32 Kopitar, 5:33 D. Horvat, 5:34 Kopitar, 5:35 D. Horvat, 5:36 Kopitar, 5:37 D. Horvat, 5:38 Kopitar, 5:39 D. Horvat, 5:40 Kopitar, 5:41 D. Horvat, 5:42 Kopitar, 5:43 D. Horvat, 5:44 Kopitar, 5:45 D. Horvat, 5:46 Kopitar, 5:47 D. Horvat, 5:48 Kopitar, 5:49 D. Horvat, 5:50 Kopitar, 5:51 D. Horvat, 5:52 Kopitar, 5:53 D. Horvat, 5:54 Kopitar, 5:55 D. Horvat, 5:56 Kopitar, 5:57 D. Horvat, 5:58 Kopitar, 5:59 D. Horvat, 5:60 Kopitar, 5:61 D. Horvat, 5:62 Kopitar, 5:63 D. Horvat, 5:64 Kopitar, 5:65 D. Horvat, 5:66 Kopitar, 5:67 D. Horvat, 5:68 Kopitar, 5:69 D. Horvat, 5:70 Kopitar, 5:71 D. Horvat, 5:72 Kopitar, 5:73 D. Horvat, 5:74 Kopitar, 5:75 D. Horvat, 5:76 Kopitar, 5:77 D. Horvat, 5:78 Kopitar, 5:79 D. Horvat, 5:80 Kopitar, 5:81 D. Horvat, 5:82 Kopitar, 5:83 D. Horvat, 5:84 Kopitar, 5:85 D. Horvat, 5:86 Kopitar, 5:87 D. Horvat, 5:88 Kopitar, 5:89 D. Horvat, 5:90 Kopitar, 5:91 D. Horvat, 5:92 Kopitar, 5:93 D. Horvat, 5:94 Kopitar, 5:95 D. Horvat, 5:96 Kopitar, 5:97 D. Horvat, 5:98 Kopitar, 5:99 D. Horvat, 5:100 Kopitar, 5:101 D. Horvat, 5:102 Kopitar, 5:103 D. Horvat, 5:104 Kopitar, 5:105 D. Horvat, 5:106 Kopitar, 5:107 D. Horvat, 5:108 Kopitar, 5:109 D. Horvat, 5:110 Kopitar, 5:111 D. Horvat, 5:112 Kopitar, 5:113 D. Horvat, 5:114 Kopitar, 5:115 D. Horvat, 5:116 Kopitar, 5:117 D. Horvat, 5:118 Kopitar, 5:119 D. Horvat, 5:120 Kopitar, 5:121 D. Horvat, 5:122 Kopitar, 5:123 D. Horvat, 5:124 Kopitar, 5:125 D. Horvat, 5:126 Kopitar, 5:127 D. Horvat, 5:128 Kopitar, 5:129 D. Horvat, 5:130 Kopitar, 5:131 D. Horvat, 5:132 Kopitar, 5:133 D. Horvat, 5:134 Kopitar, 5:135 D. Horvat, 5:136 Kopitar, 5:137 D. Horvat, 5:138 Kopitar, 5:139 D. Horvat, 5:140 Kopitar, 5:141 D. Horvat, 5:142 Kopitar, 5:143 D. Horvat, 5:144 Kopitar, 5:145 D. Horvat, 5:146 Kopitar, 5:147 D. Horvat, 5:148 Kopitar, 5:149 D. Horvat, 5:150 Kopitar, 5:151 D. Horvat, 5:152 Kopitar, 5:153 D. Horvat, 5:154 Kopitar, 5:155 D. Horvat, 5:156 Kopitar, 5:157 D. Horvat, 5:158 Kopitar, 5:159 D. Horvat, 5:160 Kopitar, 5:161 D. Horvat, 5:162 Kopitar, 5:163 D. Horvat, 5:164 Kopitar, 5:165 D. Horvat, 5:166 Kopitar, 5:167 D. Horvat, 5:168 Kopitar, 5:169 D. Horvat, 5:170 Kopitar, 5:171 D. Horvat, 5:172 Kopitar, 5:173 D. Horvat, 5:174 Kopitar, 5:175 D. Horvat, 5:176 Kopitar, 5:177 D. Horvat, 5:178 Kopitar, 5:179 D. Horvat, 5:180 Kopitar, 5:181 D. Horvat, 5:182 Kopitar, 5:183 D. Horvat, 5:184 Kopitar, 5:185 D. Horvat, 5:186 Kopitar, 5:187 D. Horvat, 5:188 Kopitar, 5:189 D. Horvat, 5:190 Kopitar, 5:191 D. Horvat, 5:192 Kopitar, 5:193 D. Horvat, 5:194 Kopitar, 5:195 D. Horvat, 5:196 Kopitar, 5:197 D. Horvat, 5:198 Kopitar, 5:199 D. Horvat, 5:200 Kopitar, 5:201 D. Horvat, 5:202 Kopitar, 5:203 D. Horvat, 5:204 Kopitar, 5:205 D. Horvat, 5:206 Kopitar, 5:207 D. Horvat, 5:208 Kopitar, 5:209 D. Horvat, 5:210 Kopitar, 5:211 D. Horvat, 5:212 Kopitar, 5:213 D. Horvat, 5:214 Kopitar, 5:215 D. Horvat, 5:216 Kopitar, 5:217 D. Horvat, 5:218 Kopitar, 5:219 D. Horvat, 5:220 Kopitar, 5:221 D. Horvat, 5:222 Kopitar, 5:223 D. Horvat, 5:224 Kopitar, 5:225 D. Horvat, 5:226 Kopitar, 5:227 D. Horvat, 5:228 Kopitar, 5:229 D. Horvat, 5:230 Kopitar, 5:231 D. Horvat, 5:232 Kopitar, 5:233 D. Horvat, 5:234 Kopitar, 5:235 D. Horvat, 5:236 Kopitar, 5:237 D. Horvat, 5:238 Kopitar, 5:239 D. Horvat, 5:240 Kopitar, 5:241 D. Horvat, 5:242 Kopitar, 5:243 D. Horvat, 5:244 Kopitar, 5:245 D. Horvat, 5:246 Kopitar, 5:247 D. Horvat, 5:248 Kopitar, 5:249 D. Horvat, 5:250 Kopitar, 5:251 D. Horvat, 5:252 Kopitar, 5:253 D. Horvat, 5:254 Kopitar, 5:255 D. Horvat, 5:256 Kopitar, 5:257 D. Horvat, 5:258 Kopitar, 5:259 D. Horvat, 5:260 Kopitar, 5:261 D. Horvat, 5:262 Kopitar, 5:263 D. Horvat, 5:264 Kopitar, 5:265 D. Horvat, 5:266 Kopitar, 5:267 D. Horvat, 5:268 Kopitar, 5:269 D. Horvat, 5:270 Kopitar, 5:271 D. Horvat, 5:272 Kopitar, 5:273 D. Horvat, 5:274 Kopitar, 5:275 D. Horvat, 5:276 Kopitar, 5:277 D. Horvat, 5:278 Kopitar, 5:279 D. Horvat, 5:280 Kopitar, 5:281 D. Horvat, 5:282 Kopitar, 5:283 D. Horvat, 5:284 Kopitar, 5:285 D. Horvat, 5:286 Kopitar, 5:287 D. Horvat, 5:288 Kopitar, 5:289 D. Horvat, 5:290 Kopitar, 5:291 D. Horvat, 5:292 Kopitar, 5:293 D. Horvat, 5:294 Kopitar, 5:295 D. Horvat, 5:296 Kopitar, 5:297 D. Horvat, 5:298 Kopitar, 5:299 D. Horvat, 5:300 Kopitar, 5:301 D. Horvat, 5:302 Kopitar, 5:303 D. Horvat, 5:304 Kopitar, 5:305 D. Horvat, 5:306 Kopitar, 5:307 D. Horvat, 5:308 Kopitar, 5:309 D. Horvat, 5:310 Kopitar, 5:311 D. Horvat, 5:312 Kopitar, 5:313 D. Horvat, 5:314 Kopitar, 5:315 D. Horvat, 5:316 Kopitar, 5:317 D. Horvat, 5:318 Kopitar, 5:319 D. Horvat, 5:320 Kopitar, 5:321 D. Horvat, 5:322 Kopitar, 5:323 D. Horvat, 5:324 Kopitar, 5:325 D. Horvat, 5:326 Kopitar, 5:327 D. Horvat, 5:328 Kopitar, 5:329 D. Horvat, 5:330 Kopitar, 5:331 D. Horvat, 5:332 Kopitar, 5:333 D. Horvat, 5:334 Kopitar, 5:335 D. Horvat, 5:336 Kopitar, 5:337 D. Horvat, 5:338 Kopitar, 5:339 D. Horvat, 5:340 Kopitar, 5:341 D. Horvat, 5:342 Kopitar, 5:343 D. Horvat, 5:344 Kopitar, 5:345 D. Horvat, 5:346 Kopitar, 5:347 D. Horvat, 5:348 Kopitar, 5:349 D. Horvat, 5:350 Kopitar, 5:351 D. Horvat, 5:352 Kopitar, 5:353 D. Horvat, 5:354 Kopitar, 5:355 D. Horvat, 5:356 Kopitar, 5:357 D. Horvat, 5:358 Kopitar, 5:359 D. Horvat, 5:360 Kopitar, 5:361 D. Horvat, 5:362 Kopitar, 5:363 D. Horvat, 5:364 Kopitar, 5:365 D. Horvat, 5:366 Kopitar, 5:367 D. Horvat, 5:368 Kopitar, 5:369 D. Horvat, 5:370 Kopitar, 5:371 D. Horvat, 5:372 Kopitar, 5:373 D. Horvat, 5:374 Kopitar, 5:375 D. Horvat, 5:376 Kopitar, 5:377 D. Horvat, 5:378 Kopitar, 5:379 D. Horvat, 5:380 Kopitar, 5:381 D. Horvat, 5:382 Kopitar, 5:383 D. Horvat, 5:384 Kopitar, 5:385 D. Horvat, 5:386 Kopitar, 5:387 D. Horvat, 5:388 Kopitar, 5:389 D. Horvat, 5:390 Kopitar, 5:391 D. Horvat, 5:392 Kopitar, 5:393 D. Horvat, 5:394 Kopitar, 5:395 D. Horvat, 5:396 Kopitar, 5:397 D. Horvat, 5:398 Kopitar, 5:399 D. Horvat, 5:400 Kopitar, 5:401 D. Horvat, 5:402 Kopitar, 5:403 D. Horvat, 5:404 Kopitar, 5:405 D. Horvat, 5:406 Kopitar, 5:407 D. Horvat, 5:408 Kopitar, 5:409 D. Horvat, 5:410 Kopitar, 5:411 D. Horvat, 5:412 Kopitar, 5:413 D. Horvat, 5:414 Kopitar, 5:415 D. Horvat, 5:416 Kopitar, 5:417 D. Horvat, 5:418 Kopitar, 5:419 D. Horvat, 5:420 Kopitar, 5:421 D. Horvat, 5:422 Kopitar, 5:423 D. Horvat, 5:424 Kopitar, 5:425 D. Horvat, 5:426 Kopitar, 5:427 D. Horvat, 5:428 Kopitar, 5:429 D. Horvat, 5:430 Kopitar, 5:431 D. Horvat, 5:432 Kopitar, 5:433 D. Horvat, 5:434 Kopitar, 5:435 D. Horvat, 5:436 Kopitar, 5:437 D. Horvat, 5:438 Kopitar, 5:439 D. Horvat, 5:440 Kopitar, 5:441 D. Horvat, 5:442 Kopitar, 5:443 D. Horvat, 5:444 Kopitar, 5:445 D. Horvat, 5:446 Kopitar, 5:447 D. Horvat, 5:448 Kopitar, 5:449 D. Horvat, 5:450 Kopitar, 5:451 D. Horvat, 5:452 Kopitar, 5:453 D. Horvat, 5:454 Kopitar, 5:455 D. Horvat, 5:456 Kopitar, 5:457 D. Horvat, 5:458 Kopitar, 5:459 D. Horvat, 5:460 Kopitar, 5:461 D. Horvat, 5:462 Kopitar, 5:463 D. Horvat, 5:464 Kopitar, 5:465 D. Horvat, 5:466 Kopitar, 5:467 D. Horvat, 5:468 Kopitar, 5:469 D. Horvat, 5:470 Kopitar, 5:471 D. Horvat, 5:472 Kopitar, 5:473 D. Horvat, 5:474 Kopitar, 5:475 D. Horvat, 5:476 Kopitar, 5:477 D. Horvat, 5:478 Kopitar, 5:479 D. Horvat, 5:480 Kopitar, 5:481 D. Horvat, 5:482 Kopitar, 5:483 D. Horvat, 5:484 Kopitar, 5:485 D. Horvat, 5:486 Kopitar, 5:487 D. Horvat, 5:488 Kopitar, 5:489 D. Horvat, 5:490 Kopitar, 5:491 D. Horvat, 5:492 Kopitar, 5:493 D. Horvat, 5:494 Kopitar, 5:495 D. Horvat, 5:496 Kopitar, 5:497 D. Horvat, 5:498 Kopitar, 5:499 D. Horvat, 5:500 Kopitar, 5:501 D. Horvat, 5:502 Kopitar, 5:503 D. Horvat, 5:504 Kopitar, 5:505 D. Horvat, 5:506 Kopitar, 5:507 D. Horvat, 5:508 Kopitar, 5:509 D. Horvat, 5:510 Kopitar, 5:511 D. Horvat, 5:512 Kopitar, 5:513 D. Horvat, 5:514 Kopitar, 5:515 D. Horvat, 5:516 Kopitar, 5:517 D. Horvat, 5:518 Kopitar, 5:519 D. Horvat, 5:520 Kopitar, 5:521 D. Horvat, 5:522 Kopitar, 5:523 D. Horvat, 5:524 Kopitar, 5:525 D. Horvat, 5:526 Kopitar, 5:527 D. Horvat, 5:528 Kopitar, 5:529 D. Horvat, 5:530 Kopitar, 5:531 D. Horvat, 5:532 Kopitar, 5:533 D. Horvat, 5:534 Kopitar, 5:535 D. Horvat, 5:536 Kopitar, 5:537 D. Horvat, 5:538 Kopitar, 5:539 D. Horvat, 5:540 Kopitar, 5:541 D. Horvat, 5:542 Kopitar, 5:543 D. Horvat, 5:544 Kopitar, 5:545 D. Horvat, 5:546 Kopitar, 5:547 D. Horvat, 5:548 Kopitar, 5:549 D. Horvat, 5:550 Kopitar, 5:551 D. Horvat, 5:552 Kopitar, 5:553 D. Horvat, 5:554 Kopitar, 5:555 D. Horvat, 5:556 Kopitar, 5:557 D. Horvat, 5:558 Kopitar, 5:559 D. Horvat, 5:560 Kopitar, 5:561 D. Horvat, 5:562 Kopitar, 5:563 D. Horvat, 5:564 Kopitar, 5:565 D. Horvat, 5:566 Kopitar, 5:567 D. Horvat, 5:568 Kopitar, 5:569 D. Horvat, 5:570 Kopitar, 5:571 D. Horvat, 5:572 Kopitar, 5:573 D. Horvat, 5:574 Kopitar, 5:575 D. Horvat, 5:576 Kopitar, 5:577 D. Horvat, 5:578 Kopitar, 5:579 D. Horvat, 5:580 Kopitar, 5:581 D. Horvat, 5:582 Kopitar, 5:583 D. Horvat, 5:584 Kopitar, 5:585 D. Horvat, 5:586 Kopitar, 5:587 D. Horvat, 5:588 Kopitar, 5:589 D. Horvat, 5:590 Kopitar, 5:591 D. Horvat, 5:592 Kopitar, 5:593 D. Horvat, 5:594 Kopitar, 5:595 D. Horvat, 5:596 Kopitar, 5:597 D. Horvat, 5:598 Kopitar, 5:599 D. Horvat, 5:600 Kopitar, 5:601 D. Horvat, 5:602 Kopitar, 5:603 D. Horvat, 5:604 Kopitar, 5:605 D. Horvat, 5:606 Kopitar, 5:607 D. Horvat, 5:608 Kopitar, 5:609 D. Horvat, 5:610 Kopitar, 5:611 D. Horvat, 5:612 Kopitar, 5:613 D. Horvat, 5:614 Kopitar, 5:615 D. Horvat, 5:616 Kopitar, 5:617 D. Horvat, 5:618 Kopitar, 5:619 D. Horvat, 5:620 Kopitar, 5:621 D. Horvat, 5:622 Kopitar, 5:623 D. Horvat, 5:624 Kopitar, 5:625 D. Horvat, 5:626 Kopitar, 5:627 D. Horvat, 5:628 Kopitar, 5:629 D. Horvat, 5:630 Kopitar, 5:631 D. Horvat, 5:632 Kopitar, 5:633 D. Horvat, 5:634 Kopitar, 5:635 D. Horvat, 5:636 Kopitar, 5:637 D. Horvat, 5:638 Kopitar, 5:639 D. Horvat, 5:640 Kopitar, 5:641 D. Horvat, 5:642 Kopitar, 5:643 D. Horvat, 5:644 Kopitar, 5:645 D. Horvat, 5:646 Kopitar, 5:647 D. Horvat, 5:648 Kopitar, 5:649 D. Horvat, 5:650 Kopitar, 5:651 D. Horvat, 5:652 Kopitar, 5:653 D. Horvat, 5:654 Kopitar, 5:655 D. Horvat, 5:656 Kopitar, 5:657 D. Horvat, 5:658 Kopitar, 5:659 D. Horvat, 5:660 Kopitar, 5:661 D. Horvat, 5:662 Kopitar, 5:663 D. Horvat, 5:664 Kopitar, 5:665 D. Horvat, 5:666 Kopitar, 5:667 D. Horvat, 5:668 Kopitar, 5:669 D. Horvat, 5:670 Kopitar, 5:671 D. Horvat, 5:672 Kopitar, 5:673 D. Horvat, 5:674 Kopitar, 5:675 D. Horvat, 5:676 Kopitar, 5:677 D. Horvat, 5:678 Kopitar, 5:679 D. Horvat, 5:680 Kopitar, 5:681 D. Horvat, 5:682 Kopitar, 5:683 D. Horvat, 5:684 Kopitar, 5:685 D. Horvat, 5:686 Kopitar, 5:687 D. Horvat, 5:688 Kopitar, 5:689 D. Horvat, 5:690 Kopitar, 5:691 D. Horvat, 5:692 Kopitar, 5:693 D. Horvat, 5:694 Kopitar, 5:695 D. Horvat, 5:696 Kopitar, 5:697 D. Horvat, 5:698 Kopitar, 5:699 D. Horvat, 5:700 Kopitar, 5:701 D. Horvat, 5:702 Kopitar, 5:703 D. Horvat, 5:704 Kopitar, 5:705 D. Horvat, 5:706 Kopitar, 5:707 D. Horvat, 5:708 Kopitar, 5:709 D. Horvat, 5:710 Kopitar, 5:711 D. Horvat, 5:712 Kopitar, 5:713 D. Horvat, 5:714 Kopitar, 5:715 D. Horvat, 5:716 Kopitar, 5:717 D. Horvat, 5:718 Kopitar, 5:719 D. Horvat, 5:720 Kopitar, 5:721 D. Horvat, 5:722 Kopitar, 5:723 D. Horvat, 5:724 Kopitar, 5:725 D. Horvat, 5:726 Kopitar, 5:727 D. Horvat, 5:728 Kopitar, 5:729 D. Horvat, 5:730 Kopitar, 5:731 D. Horvat, 5:732 Kopitar, 5:733 D. Horvat, 5:734 Kopitar, 5:735 D. Horvat, 5:736 Kopitar, 5:737 D. Horvat, 5:738 Kopitar, 5:739 D. Horvat, 5:740 Kopitar, 5:741 D. Horvat, 5:742 Kopitar, 5:743 D. Horvat, 5:744 Kopitar, 5:745 D. Horvat, 5:746 Kopitar, 5:747 D. Horvat, 5:748 Kopitar, 5:749 D. Horvat, 5:750 Kopitar, 5:751 D. Horvat, 5:752 Kopitar, 5:753 D. Horvat, 5:754 Kopitar, 5:755 D. Horvat, 5:756 Kopitar, 5:757 D. Horvat, 5:758 Kopitar, 5:759 D. Horvat, 5:760 Kopitar, 5:761 D. Horvat, 5:762 Kopitar, 5:763 D. Horvat, 5:764 Kopitar, 5:765 D. Horvat, 5:766 Kopitar, 5:767 D. Horvat, 5:768 Kopitar, 5:769 D. Horvat, 5:770 Kopitar, 5:771 D. Horvat, 5:772 Kopitar, 5:773 D. Horvat, 5:774 Kopitar, 5:775 D. Horvat, 5:776 Kopitar, 5:777 D. Horvat, 5:778 Kopitar, 5:779 D. Horvat, 5:780 Kopitar, 5:781 D. Horvat, 5:782 Kopitar, 5:783 D. Horvat, 5:784 Kopitar, 5:785 D. Horvat, 5:786 Kopitar, 5:787 D. Horvat, 5:788 Kopitar, 5:789 D. Horvat, 5:790 Kopitar, 5:791 D. Horvat, 5:792 Kopitar, 5:793 D. Horvat, 5:794 Kopitar, 5:795 D. Horvat, 5:796 Kopitar, 5:797 D. Horvat, 5:798 Kopitar, 5:799 D. Horvat, 5:800 Kopitar, 5:801 D. Horvat, 5:802 Kopitar, 5:803 D. Horvat, 5:804 Kopitar, 5:805 D. Horvat, 5:806 Kopitar, 5:807 D. Horvat, 5:808 Kopitar, 5:809 D. Horvat, 5:810 Kopitar, 5:811 D. Horvat, 5:812 Kopitar, 5:813 D. Horvat, 5:814 Kopitar, 5:815 D. Horvat, 5:816 Kopitar, 5:817 D. Horvat, 5:818 Kopitar, 5:819 D. Horvat, 5:820 Kopitar, 5:821 D. Horvat, 5:822 Kopitar, 5:823 D. Horvat, 5:824 Kopitar, 5:825 D. Horvat, 5:826 Kopitar, 5:827 D. Horvat, 5:828 Kopitar, 5:829 D. Horvat, 5:830 Kopitar, 5:831 D. Horvat, 5:832 Kopitar, 5:833 D. Horvat, 5:834 Kopitar, 5:835 D. Horvat, 5:836 Kopitar, 5:837 D. Horvat, 5:838 Kopitar, 5:839 D. Horvat, 5:840 Kopitar, 5:841 D. Horvat, 5:842 Kopitar, 5:843 D. Horvat, 5:844 Kopitar, 5:845 D. Horvat, 5:846 Kopitar, 5:847 D. Horvat, 5:848 Kopitar, 5:849 D. Horvat, 5:850 Kopitar, 5:851 D. Horvat, 5:852 Kopitar, 5:853 D. Horvat, 5:854 Kopitar, 5:855 D. Horvat, 5:856 Kopitar, 5:857 D. Horvat, 5:858 Kopitar, 5:859 D. Horvat, 5:860 Kopitar, 5:861 D. Horvat, 5:862 Kopitar, 5:863 D. Horvat, 5:864 Kopitar, 5:865 D. Horvat, 5:866 Kopitar, 5:867 D. Horvat, 5:868 Kopitar, 5:869 D. Horvat, 5:870 Kopitar, 5:871 D. Horvat, 5:872 Kopitar, 5:873 D. Horvat, 5:874 Kopitar, 5:875 D. Horvat, 5:876 Kopitar, 5:877 D. Horvat, 5:878 Kopitar, 5:879 D. Horvat, 5:880 Kopitar, 5:881 D. Horvat, 5:882 Kopitar, 5:883 D. Horvat, 5:884 Kopitar, 5:885 D. Horvat, 5:886 Kopitar, 5:887 D. Horvat, 5:888 Kopitar, 5:889 D. Horvat, 5:890 Kopitar, 5:891 D. Horvat, 5:892 Kopitar, 5:893 D. Horvat, 5:894 Kopitar, 5:895 D. Horvat, 5:896 Kopitar, 5:897 D. Horvat, 5:898 Kopitar, 5:899 D. Horvat, 5:900 Kopitar, 5:901 D. Horvat, 5:902 Kopitar, 5:903 D. Horvat, 5:904 Kopitar, 5:905 D. Horvat, 5:906 Kopitar, 5:907 D. Horvat, 5:908 Kopitar, 5:909 D. Horvat, 5:910 Kopitar, 5:911 D. Horvat, 5:912 Kopitar, 5:913 D. Horvat, 5:914 Kopitar, 5:915 D. Horvat, 5:916 Kopitar, 5:917 D. Horvat, 5:918 Kopitar, 5:919 D. Horvat, 5:920 Kopitar, 5:921 D. Horvat, 5:922 Kopitar, 5:923 D. Horvat, 5:924 Kopitar, 5:925 D. Horvat, 5:926 Kopitar, 5:927 D. Horvat, 5:928 Kopitar, 5:929 D. Horvat, 5:930 Kopitar, 5:931 D. Horvat, 5:932 Kopitar, 5:933 D. Horvat, 5:934 Kopitar, 5:935 D. Horvat, 5:936 Kopitar, 5:937 D. Horvat, 5:938 Kopitar, 5:939 D. Horvat, 5:940 Kopitar, 5:941 D. Horvat, 5:942 Kopitar, 5:943 D. Horvat, 5:944 Kopitar, 5:945 D. Horvat, 5:946 Kopitar, 5:947 D. Horvat, 5:948 Kopitar, 5:949 D. Horvat, 5:950 Kopitar, 5:951 D. Horvat, 5:952 Kopitar, 5:953 D. Horvat, 5:954 Kopitar, 5:955 D. Horvat, 5:956 Kopitar, 5:957 D. Horvat, 5:958 Kopitar, 5:959 D. Horvat, 5:960 Kopitar, 5:961 D. Horvat, 5:962 Kopitar, 5:963 D. Horvat, 5:964 Kopitar, 5:965 D. Horvat, 5:966 Kopitar, 5:967 D. Horvat, 5:968 Kopitar, 5:969 D. Horvat, 5:970 Kopitar, 5:971 D. Horvat, 5:972 Kopitar, 5:973 D. Horvat, 5:974 Kopitar, 5:975 D. Horvat, 5:976 Kopitar, 5:977 D. Horvat, 5:978 Kopitar, 5:979 D. Horvat, 5:980 Kopitar, 5:981 D. Horvat, 5:982 Kopitar, 5:983 D. Horvat, 5:984 Kopitar, 5:985 D. Horvat, 5:986 Kopitar, 5:987 D. Horvat, 5:988 Kopitar, 5:989 D. Horvat, 5:990 Kopitar, 5:991 D. Horvat, 5:992 Kopitar, 5:993 D. Horvat, 5:994 Kopitar, 5:995 D. Horvat, 5:996 Kopitar, 5:997 D. Horvat, 5:998 Kopitar, 5:999 D. Horvat, 6:000 Kopitar, 6:001 D. Horvat, 6:002 Kopitar, 6:003 D. Horvat, 6:004 Kopitar, 6:005 D. Horvat, 6:006 Kopitar, 6:007 D. Horvat, 6:008 Kopitar, 6:009 D. Horvat, 6:010 Kopitar, 6:011 D. Horvat, 6:012 Kopitar, 6:013 D. Horvat, 6:014 Kopitar, 6:015 D. Horvat, 6:016 Kopitar, 6:017 D. Horvat, 6:018 Kopitar, 6:019 D. Horvat, 6:020 Kopitar, 6:021 D. Horvat, 6:022 Kopitar, 6:023 D. Horvat, 6:024 Kopitar, 6:025 D. Horvat, 6:026 Kopitar, 6:027 D. Horvat, 6:028 Kopitar, 6:029 D. Horvat, 6:030 Kopitar, 6:031 D. Horvat, 6:032 Kopitar, 6:033 D. Horvat, 6:034 Kopitar, 6:035 D. Horvat, 6:036 Kopitar, 6:037 D. Horvat, 6:038 Kopitar, 6:039 D. Horvat, 6:040 Kopitar, 6:041 D. Horvat, 6:042 Kopitar, 6:043 D. Horvat, 6:044 Kopitar, 6